

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA

XEER-HOOSAADKA GOLAHA SHACABKA

BAARLAMAANKA 10^{aad} EE JFS.

30 Diseember 2018

ANSIXINTA XEERHOOSAADKA GOLAHA 2019

Guddoomiyaha Golaha Shacabka - Baarlamaanka JFS

Tirada Xubnaha Codeysay 171: Oggol (170)- Diidmo (1) - Ka aamustay (0)

Saxiix: M.ne Maxamed Mursal Sheekh Cabdiraxmaan

Taariikh: December 30, 2018

Guddoomiye ku-xigeenka 1aad- Baarlamaanka JFS

Saxiix: M.ne Cabdiwali Ibraahim Sheekh Muudey

Taariikh: December 30, 2018

Guddoomiye ku-xigeenka 2aad- Golaha Shacabka Baarlamaanka JFS

Saxiix: M.ne Mahad Cabdalla Cawad

Taariikh: December 30, 2018

TUSMO:

CUTUBKA-I	1
GOLAHA SHACABKA:	1
Qod. 1aad:	1
Golaha Shacabka, BJFS	1
Qod. 2aad:	2
Awoodaha Golaha Shacabka, BJFS.	2
Qod. 3-aad:	3
Dhaarta Xildhibaannada	3
Qod. 4aad:	3
Amniga Golaha Shacabka.	3
Qod. 5aad:	5
Maamulka Golaha Shacabka.	5
Qod. 6aad:	6
Xuquuqda Xubnaha Golaha.	6
Qod. 7aad:	7
Xilka Xubnaha Golaha Shacabka	7
Qod. 8aad:	8
Xil-Waayidda Xubinnimada Golaha Shacabka.	8
Qod. 9aad:	9
Xasaanadda Xubnaha Golaha Shacabka.	9
Qod. 10aad:	10
Labbiska iyo Heybadda Xildhibaanka.	10
CUTUBKA-II	10
GUDDOONKA GOLAHA SHACABKA:	10
Qod. 11aad:	10
Xafiiska Gudoonka Golaha.	10
Qod. 12aad:	11
Guddoomiyaha Ku-Meel-Gaarka ah ee Golaha.	11
Qod. 13aad:	11
Doorashada Guddoomiyaha iyo Labadiisa Ku-Xigeen.	11
Qod. 14aad: Xilka	13
Guddoomiyaha Golaha Shacabka.	13
Qod. 15aad:	14
Xilka Guddoomiye Ku-Xigeenada Golaha Shacabka.	14
Qod. 16aad:	15
Awoodaha Guddoomiyaha Xilliga Fadhiga.	15
Qod. 17aad:	16

Xil-Waayidda Guddoomiyaha Golaha iyo Labadiisa Ku-xigeen.	16
Qod. 18aad:	18
Xilka Hab-Dhowraha iyo Ku-Xigeenadiisa.	18
Qod. 19aad:	18
Nidaamka Fadhiga Golaha.	18
Qod. 20aad:	20
Xil-Wareejinta Guddoonka & Gudiyada.	20
CUTUBKA-III	22
KALFADHIYADA & FADHIYADA GOLAHA.	22
Qod. 21aad:	22
Kalfadhiyada iyo Fadhiyada Golaha Shacabka:	22
Qod. 22-aad:	23
Kalfadhiyada Aan Caadiga Aheyn ee Golaha.	23
Qod. 23aad:	24
Xaadiridda Fadhiyada Golaha.	24
Qod. 24aad:	27
Guntanka (Quorum).	27
Qod. 25aad:	27
Ajendaha Fadhiyada Golaha.	27
Qod. 26aad:	29
Xushmada Istaaga iyo Fadhiga Golaha.	29
Qod. 27aad:	29
Kala Horreynta Hawlaha Golaha.	29
Qod. 28aad:	30
Habka Dooda iyo Anshaxa ee Xubnaha.	30
Qod. 29aad:	32
Soo Bandhigidda Qoraalada (Laying Of Papers).	32
Qod. 30aad:	33
Daah-Furnaanta Fadhiyada Golaha.	33
Qod. 31aad:	34
Noocyada Codeynta Golaha.	34
Qod. 32aad:	36
Keydinta & Xafidaada (Records) Kalfadhiyada Golaha.	36
CUTUBKA-IV:	37
GUDIYADA GOLAHA.	37
Qod. 33aad:	37
Xeerarka Guud Ee Gudiyada.	37
Qod. 34aad:	39
Waajibaadka Gudiyada Golaha Shacabka.	39

Qod. 35aad:	40
Guddoonka Gudiyada.	40
Qod. 36aad:	41
Gudiga Joogtada ee Golaha.	41
Qod. 37aad:	42
Guddi Hoosaadyada.	42
Qod. 38aad:	43
Qorsheyaasha Shaqo iyo Qoondaynta Miisaaniyadda Gudiga.	43
Qod. 39aad:	45
Shaqaalaha Gudiyada.	45
Qod. 40aad:	45
Qoraallada Gudiga.	45
Qod. 41aad:	46
Kulamada Gudiyada.	46
Qod.42aad:	47
Kulamada Khaaska ah iyo Kuwa Guud.	47
Qod. 43aad:	48
Ajendaha Kulamada Gudiyada.	48
Qod. 44aad:	48
Soo Xaadirista Kulamada Gudiyada.	48
Qod. 45aad:	49
Habka kulamada Gudiyada.	49
Qod. 46aad:	50
Guntanka Gudiyada.	50
Qod. 47aad:	50
Codeynta Gudiyada.	50
Qod. 48aad:	52
Dhageysiga Dadweynaha.	52
Qod. 49aad:	52
Warbixinta Safarada Dibadda Ee Wufuudda Golaha Shacabka.	52
Qod. 50aad:	52
Gudiyada Golaha Shacabka.	52
CUTUBKA-V:	63
GOLAHA SHACABKA & XUKUUMADDA.	63
Qod. 51aad:	63
Kalsooni-Siinta Xukuumadda.	63
Qod. 52aad:	64
Dhaarta Ra'iisul-Wasaaraha & Wasirada.	64
Qod. 53aad:	64

U Yeeridda Ra'isul Wasaaraha iyo Wasiirada.	64
Qod. 54aad:	64
Codka Kalsooni Kala Noqoshada Xukuumadda.	64
Qod. 55aad:	66
Diidmada Kalsooni Kala noqosho.	66
Qod. 56aad:	66
Kor-Joogteynta Gudiyada Golaha.	66
Qod. 57aad:	67
Xiriirka Gudiyada iyo Xukuumadda.	67
Qod.58aad:	67
Barnaamijyada Shaqo ee Wasaaradaha & Gudiyada.	67
Qod. 59aad:	67
Xog Raadinta Gudiga.	67
Qod. 60aad:	69
Baaritaannada uu Sameeyo Gudigu.	69
Qod. 61aad:	70
Warbixinta Gudiga ee Arrimaha La Baaray.	70
Qod. 62aad:	71
Su'aal-Wadareedka (Interpellation).	71
Qod. 63aad:	73
Su'aal-Oraahced oo Xukuumadda Looga Codsanayo Jawaab Oraah ah.	73
Qod. 64aad	74
Su'aasha Xukuumadda Looga Codsanayo Jawaab Qoraal ah.	74
Qod. 65aad:	75
Hadal-jeedinta Wasiirada.	75
CUTUBKA-VII	75
GOLAHA SHACABKA & MADAXWEYNAHA.	75
Qod. 66aad:	75
Doorashada Madaxweynaha.	75
Qod. 67aad:	76
Eedeyn iyo Xil ka Qaadista Madaxweynaha, JFS.	76
Qod. 68aad:	76
Dhaarinta Madaxweynaha JFS.	76
Qod. 69aad:	77
Bannaanaanta Xafiiska Madaxweynaha, JFS.	77
Qod. 70aad:	77
Maamuuska Madaxweynaha & Golaha Shacabka.	77
Qod. 71aad:	78
Fadhiyada Wadaaga Labada Aqal Ee Uu Madaxwaynuhu Codsado.	78

Qod. 72aad:	78
Ku Dhawaaqida Xaalada Deg-deg Ah.	78
Qod. 73aad:	79
Ku Dhawaaqidda Xaalad Dagaal.	79
CUTUBKA-VIII	80
SOOJEEDINADA (MOTIONS):	80
Qod. 74aad:	80
Noocyada Soojeedinnada (Types of Motions).	80
Qod. 75aad:	81
Qabashada Soo-jeedinnada.	81
Qod. 76aad:	82
Habraaca Doodda Soo-jeedinada.	82
Qod. 77aad:	83
Codsi Wadareed Qoraal Ah (Petition).	83
Qod. 78aad:	83
Hadal jeedin.	83
Qod. 79aad:	84
Dhexgal Toosineed (Point of Order).	84
Qod. 80aad:	85
Xaqa Ay Xubinta U Leedahay Jawaab Celin.	85
CUTUBKA-IX:	85
HINDISE SHARCIYEEDYADA.	85
Qod. 81aad:	85
Curinta Hindise Sharciyeedka.	85
Qod. 82aad:	86
Hor-tabinta Soo Bandhigidda Hindise Sharciyeed.	86
Qod. 83aad:	86
Soo Bandhiggida iyo Akhrinta Hindise Sharciyeedka.	86
Qod. 84aad:	87
Akhrinta Hindise Sharci.	87
Qod. 85aad:	88
U-gudbinta Hindise Sharciyeedka Gudiga U-Xil-Saaraan.	88
Qod. 86aad:	88
Soo-Celinta Warbixinta Hindise Sharciyeedka ee Heerka labaad iyo U-Gudbinta Gudiga.	88
Qod. 87aad:	89
Wax-ka-bedelidda Hindise Sharciyeedka ee Xiliga Warbixinta Gudiga.	89
Qod. 88aad:	90
Habka Dooda Wax-Ka-Bedelidda Hindise Sharciyeed.	90
Qod. 89aad:	91

Soo-Jeedinta (Motion) Gabagabada Heerka Warbixinta.	91
Qod. 90aad:	91
Hubinta & Ansixinta Hidise-Sharciyeedka.	91
Qod. 91aad	93
Hindise Sharciyeed Sugaya Saxiixa Madaxweynaha.	93
Qod. 92aad:	94
Hindise Sharciyeedka La Diiday.	94
Qod. 93aad:	94
Faafinta & Xafidaadda Sharciyada.	94
Qod. 94aad:	94
Dhaqan-Gelidda Sharciyada.	94
Qod. 95aad:	94
Durid Sharci.	94
Qod. 96aad:	95
Dib U Eegista & Ka Warbixinta Qoraalada Sharciyada Qabyada Ah.	95
Qod. 97aad:	96
Nidaamka Isu Gudbinta Hindise-Sharciyeedyada Ee Labada Aqal.	96
Qod. 98aad:	97
Hindise-Sharciyeed Loo Gudbinayo Aqalka Sare.	97
Qod. 99aad:	97
Hindise Sharciyeed Ka Yimid Aqalka Sare.	97
CUTUBKA-X	98
HABRAACA MIISAANIYADDA	98
Qod. 100aad:	98
Hab-raaca Loo Ansaxiyo Miisaaniyadda Federaalka.	98
Qod. 101aad:	100
Hab-raaca Lagu Ansixinayo Kabid Miisaaniyadeedka Federaalka & Wax Ka Badalka Miisaaniyadda Federaalka	100
Qod. 102aad:	101
Habraaca Loo Ansixinayo Warbixinta Xisaab Xir-Sanadeedka Kusaaban Miisaaniyadda Federaalka.	101
Qod. 103aad:	101
Madaxbannaanidda Qoondada Miisaaniyadeed ee Golaha Shacabka	101
Qod. 104aad	103
Habraaca Ansixinta Miisaaniyad Sanadeedka Golaha Shacabka.	103
CUTUBKA-XI	104
QODOBO GUUD:	104
Qod. 105aad:	104
Guddiyadda Madaxbannaan.	104

Qod. 106aad:	105
Gudiyada Wadajirka Ah.	105
Qod. 107aad:	105
Dhismaha Gudiga Wadajirka Ah Ee Waxka Baddelka Dastuurka.	105
Qod. 108aad:	105
Curinta Waxka Beddalka Dastuurka.	105
Qod. 109aad:	106
Howlaha Gudiga Wadajirka Ah Ee Wax Ka Baddelka Dastuurka.	106
Qod. 110aad:	106
Ansixinta Heshiisyada Caalamiga Ah.	106
Qod. 111aad:	107
Xeer-Hoosaadka Golaha Shacabka.	107
Qod. 112aad:	107
Waxka Baddel Xeer-Hoosaadka Golaha.	107
Qod. 113aad:	108
Laalis.	108
Qod. 114aad	108
Reebbanaanta Hoos u Dhigista iyo Xaddidaadda Awoodda.	108

KALIMADDA GUDDOOMIYAHA GOLAHA:

Mudanayaal iyo Marwooyin;

Xeerhosaadka Golaha Shacabka ee Baarlamaanka Jamhuuroyadda Federaalka Soomaaliya, waa dastuuri Sida ku cad, faqrada 1^{aad}, Qod#68^{aad} ee Dastuurka KMG, sidaa daraadeed waa waajib saaran inay Golaha Shacabka sameeystaan, kuna dhaqmaan si habsami u socodka howlaha Golaha loo xaqiijiyo.

Golaha shacabku waa hay'adda sharci dejinta oo ay umaddu u wakiilatay inay ku matelaan una dejiyaan shuruucda iyo xeerarka dalku ku shaqeynayo, ilaalinta qaranimada, anshaxa iyo dhaqanka suuban ee umaddu leedahay oo laga rabo in Goluhu tusaale u noqdo, ilaalinta nidaamka dowliga ah iyo kor-jooqteynta fulitaanka iyo dhaqangelinta howlaha iyo waajibaadka saaran hay'adaha fulinta ee dowladda.

Hadaba; si loo xaqiijiyo ka mira dhalinta waajibaadka iyo howlaha Golaha, sida ku cad Qodobada 47^{aad}, 63^{aad}, 69^{aad}, 92^{aad}, 113^{aad} iyo Qodobo kale oo dastuurka ah, ama sida ku cad Qod#2^{aad} & Qod#7^{aad} ee Xeerhoosaadka Golaha Shacabka oo ka kala hadlaya waajibaadka iyo awoodaha Golaha, waxaa waajib ah in marka hore Goluhu xaqiijiyo wadajirkiisa iyo habsami u shaqeyntiisa, waana sababta loo sameynayo Xeerhoosaadka Golaha oo ah:

- 1) Hagaha iyo hogatusaha dariiqa shaqada ee Golaha:
- 2) Toosiyaha waxa ka khaldama Golaha,
- 3) Nidaamiyaha habsami u socodka Golaha, iyo
- 4) Ilaaliyaha habdhaqanka iyo anshaxa xubnaha.

Mudanayaal iyo Marwooyin sida ku cad, Qodobada 14aad, 15aad, 16aad & 19aad ee Xeerhoosaadka, Guddoomiyaha waxaa ka saaran xil gaar ah ilaalinta iyo xaqiijinta in Goluhu ku dhaqmo Xeerhoosaadka, iyo ilaalinta habsami u socodka iyo gudashada waajibaadka Golaha saaran, Hadaba; waxaan xasuusinayaa dhammaan xubnaha Golaha arrimaha hoos ku xusan:

- 1) Muhimadda ay leedahay akhrinta, fahmidda iyo dhaqan gelinta tilmaamaha iyo hagitaanka Xeerhoosaadku ina wada farayo.

- 2) Ilaalinta habsami u socodka howlaha Golaha iyadoo lagu ilaalinayo xeyndaabka sharci ee uu inoo farayo xeerhoosaadkaan oo ah waxa aynu heshiis ku nahay.

Haddii aynu ku guuleysanno dhaqan gelinta iyo ilaalinta xeerhoosaadkaan, waxaa hubaal ah inaynu ku guuleysaneyno ka mira dhalinta waajibaadka dastuuriga ah ee ina saaran iyo filashada bulshadeenna aynu wakiilka ka nahay.

Waxaan ilaahay ka rajeynayaa in Goluhu noqdo kii la mahadiyo kuna guuleysya gudashada waajibaadkiisa iyadoo loo marayo dariiqooyinka sharcigu inoo fasaxayo.

Mahadnaq:

Waxaan u mahadnaqayaa dhammaan xubnaha Golaha, ka qeyb qaadashada helitaanka Xeerhoosaadka Golaha Shacabka ee B10aad iyo u taagnaanshaha gudashada waajibaadka Datuuriga ah ee loo igmaday.

Si gaar ah waxaan ugu mahad naqayaa Gudiga Xeerhoosaadka Anshaxa, Xasaanadda & Daryeelka Golaha oo waqti iyo Howlbadan geliyey ka mira dhalinta dib-u-eeqista Xeerkaan.

Mahadsaniidiin:

Amb. Maxamed Mursal Shiikh Cabdiraxmaan

Guddoomiyaha Golaha Shacabka, BJFS.

EREY BIXIN:

Haddiii aan Xeer-hoosaadkaani si kale u qeexin ereyada soo socda waxaa loola jeedaa:

Dhismaha Golaha: Fadhiga Goluhu ku shiro.

Fadhiga Golaha: Kulanka Guud ee Golaha Shacabka.

Golaha/Goluhu: Golaha Shacabka, Baarlamaanka JFS.

Guddoon/Guddoonka: Guddoomiyaha & labadiisa ku xigeen.

Guddoomiye/Guddoomiyaha: Macnayaasha kala ah:

- a) Guddoomiyaha markasta oo laga hadlayo.
- b) Marka Goluhu shaqeynayo cidda Guddoominaysa.
- c) Guddoomiye Gudi marka laga hadlayo Gudiyada

Heshiis Caalami ah: Heshiisyada dhex mara in kabadan laba daraf, caadiyan waxaa laga hadlayaa heshiisyada ay galaan ururro Goboleedyada ama ururro Caalami ah oo Soomaaliya xubinta ka tahay sida “Qaramada Midoobay, Midowga Afrika, IGADD, Jaamacadda Carabta, Ururka Midowga Muslimiinta (OIC) IWM”.

Kalfadhi: Wadar kulameedyo Goluhu yeesho sanadkiiba laba jeer

Kulanka Golaha: Kulanka guud ee Goluhu yeesho.

Labada Aqal/Labada Gole ee Baarlamaanka: Golaha Shacabka & Aqalka Gobolada ama Aqalka sare, ee Baarlamaanka JFS.

Maalin shaqo: Maalmaha ay dowladda Soomaaliyeed u calaamadeysay in la shaqeeyo oo Golaha Shacabkana u ah maalmo shaqo.

Saacad Shaqo: Saacadaha shaqada ee Goluhu u go'aansaday inuu shaqeeyo, sida ku cad Xeer-Hoosaadkaan.

Xafiiska Guddoonka: Guddoonka & Habdhowrayaasha Golaha.

Xoghayaha Golaha: Xoghayaha guud ee Golaha.

Xubin/ Xubnaha: Xubnaha Golaha Shacabka.

GAABIN:

“BFS”: Baarlamaanka Federaalka Soomaaliyeed.

“BJFS”: Baarlamaanka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliyeed.

“JFS”: Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

“KMG”: Ku meel gaar

CUTUBKA-I

GOLAHA SHACABKA:

Qod. 1aad:

Golaha Shacabka, BJFS

- 1) Golaha Shacabka ee Baarlamaanka, JFS, waa wakiilka Shacabka Soomaaliyeed, waana awoodda ugu sarreysa ee sharci dajinta Dalka.
- 2) Golaha Shacabka wuxuu ka kooban yahay 275-Xubnood, sida ku xusan Qod. 64^{aad} (2) iyo (4) ee Dastuurka.
- 3) Qof kasta oo noqday Madaxweyne Jumhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, sharci ahaan wuxuu noqonayaa Xildhibaan inta uu nool yahay, haddii aan xil-ka-qaadis lagu sameynin ka hor inta uusan dhameysan xilligiisa sida ku xusan Qod 92aad ee Dastuurka, wuxuuna xildhibaanada ku noqonayaa dheeri si waafaqsan Qod 64^{aad}(4) ee Dastuurka.¹
- 4) Afafka rasmiga ah ee Goluhu waa Af-Soomaali (Maay & Maxaa Tiri), Afka Carabiguna waa afka labaad, sida ku xusan Qod.5^{aad} (1) Dastuurka.
- 5) Xarunta Goluhu waa Magaala Madaxda Dalka ee Muqdisho.
- 6) Golaha Shacabka iyo Gudiyadiisa waxay xaq u leeyihiin in qaar ka mid ah fadhidadooda ku qabsan karaan meel ka baxsan xaruntiisa, haddii ay duruuf kallifto, saasna ay go'aansadaan.
- 7) Muddada waa afar (4) sano oo laga bilaabayo Maalinta lagu dhawaaqo Natijada doorashada si waafaqsan Qod. 60aad, faqr#1aad ee Dastuurka.²

¹Faqrada 3aad ee ee Qodobka 1aad, “ Golaha Shacabka” wuxuu u qornaa “Qof kasta oo noqday madaxweyne Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliyeed, qaanuun ahaan wuxuu noqonayaa Xildhibaan inta uu nool yahay, haddii aan xilka looga qaadin ka hor intuusan dhameysan xilligiisa sida ku xusan Qod. 92-aad iyo Qod. 59-aad ee Dastuurka, wuxuuna Xildhibaanada ku noqonayaa dheeri” waxaa loo baddelay sida ku xusan kor, Goluhu waxay isla ogolaadeen kalfadhiga 4aad kulankiisa 20aad ee 31/10/2018.

²Faqrada 7aa ee “Awoodaha Golaha Shacabka” waxay u qornayd “Muddada Golahawaa 4 (afar sano) oo laga bilaabayo Maalinta la dhaariyay Xildhibaanada ugu horeeya ee ka tirsan Golaha Shacabka

Qod. 2aad:

Awoodaha Golaha Shacabka, BJFS.

Sida ku cad Dastuurka KMG, Goluhu wuxuu leeyahay awoodaha soo socda:³

- 1) Ansaxinta, wax ka bedelka ama diidis hindise sharciyada la hor keenay;
- 2) Dejinta hindise sharciyeed marka laga reebo kuwa la xiriira Miisaaniyad sannadeedka.
- 3) Ansixinta miisaaniyad sannadeedka iyo xisaab xirkeeda.
- 4) Doorashada Guddoomiyaha Golaha Shacabka, ku Xigeenadiisa iyo xil ka qaadistooda.
- 5) Doorashada Madaxweynaha Jamuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
- 6) Xil ka qaadista Madaxweynaha JFS, sida ku xusan Qod. 92^{aad} ee Dastuurka Ku-Meel-Gaarka.
- 7) Kalsooni siinta Xukuumadda ama u codeynta mooshin ku saaban u diidista ama kala noqoshada kalsoonida.
- 8) La xisaabtanka iyo u kuur-gelidda Hay'adaha Dowlada Federaalka si loo hubiyo fulinta sharciyada.
- 9) Dhisidda Gudiyo baara Hay'addaha Dowladda iyo xad gudubyada Xildhibaannada ay geystaan.
- 10) U-yeerida Ra'iisul wasaaraha, xubnaha wasiirada, iyo Gudoomiyayaasha Gudiyada Qaranka iyo xafiisyada Madax-bannaan.
- 11) U kuur-gelidda dhaqan-gelinta Dastuurka

(20.08.2012)". Waxaa loo baddelay sida ku xusan kor, Goluhu waxay isla ogolaadeen kalfadhiga 4aad kulankiisa 20aad ee 31/10/2018.

³:"Awoodaha Golaha Shacabka" waxaa la badelay habka loo lambariyey oo markii hore ahaa xuruuf (Alphabetical series). Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

- 12) Wax ka badelka Dastuurka, sida ku xusan Cutubka 15aad ee Dastuurka.
- 13) Si waafaqsan Qod. 113^{aad} ee Dastuurka, Goluhu wuxuu meel mariyaa xeerarka ku saabsan Gudiyada Madaxa-bannaan.
- 14) Ansixinta Gudiyada Madaxbannaan ee ay xubnaha Wasiirada horkeenaan Golaha Shacabka.
- 15) Dejinta iyo wax ka beddelka Xeer-hoosaadka Golaha Shacabka.
- 16) Ansixinta heshiisyada Caalamiga ah iyo heshiisyada ay Xukuumaddu la gasho Dowlado ama dhinacyo kale.
- 17) Ogolaashaha ama diidida xaaladda deg-degga ah (State of Emergency), ka dib marka ay soo jeediso Xukuumaddu.⁴

Qod. 3-aad:

Dhaarta Xildhibaanada

Xubin kasta oo ka mid ah Xildhibaanada Golaha Shacabka, BJFS, ka hor intuuusan/inteysan qaban xilka wuxuu marayaa ama waxay mareysaa dhaarta hoos ku qoran:

“Waxaan ku dhaaranayaa magaca Ilaabey inaan xilkeeyga u guto si daacad ah oo ay ku jirto danta dalka, dadka iyo diinta, dhowrana Dastuurka Qaranka iyo shuruucda kale ee Dalka u yaala”.

Qod. 4aad:

Amniga Golaha Shacabka.

- 1) Waa waajibaadka Guddoomiyaha inuu hubiyo amniga Golaha Shacabka. Guddoomiyaha wuxuu amri karaa Habdhawraha inuu qaado tallaabooyinka loo baahan yahay ee lagu xallinayo xaalad iyadoo la isticmaalayo ciidanka amniga.

⁴Farada Q ee Qod. 2aad oo horey u qomayd: “Ogolaanshaha xaaladda deg-degga ah (state of emergency), ka dib markey soo jeediso xukuumaddu” waxaa loo baddelay sida kor ku xusan. Goluhuna wuxuu ansixiyey kalfadhigii 3aad kulankiisii 18aad ee 22/10/2013.

- 2) Waxaa ka reebban in dhismaha lala soo galo hub marka laga reebo cidda faqrada 5aad ee qodobkaan loogu fasaxayo.⁵
 - a) Haddiii xubin ka tirsan uu diido inuu hubka ku wareejiyo ciidamada amniga, mid ka mid ah hab-dhawrayaasha ayaa la ogeysiinayaa.
 - b) Haddiii xubintaasi ay ku sii adkeysato in ay dhinac marto amarka hab-dhowraha, waxaa arrinta loo gudbinayaa Guddoomiyaha, si uu xubintaas tallaabo haboon uga qaado.
- 3) Ciidanka amniga ma gali karo xarunta haduusan Guddoomiyaha ka codsan in ay soo faragaliyaan.
- 4) Cid aan ka aheyn xubnaha Golaha iyo shaqaalaha maamul ma gali karaan xarunta haddiii aysan fasax ka haysan Hab-dhowraha.
- 5) Guddoomiyaha Goluhu wuxuu u ogolaan karaan isagoo xadidaya tirada ilaaliyaasha dharka cad ee Madaxweynaha, Ra'isulwasaaraha, Guddoomiyaha Gole Baarlamaan ama marti kale oo haysta habmaamus sare sida.⁶
 - a) Madaxweynayaal ama Ra'isulwasaarayaal caalamka oo booqasho ku yimid dalka.
 - b) Gudoomiyayaasha Baarlamaanada dalalka shisheeye ee martida u ah fadhigada Golaha.
- 6) Ilaalada dharka cad ah ee lagu fasaxayo Faqrada 5aad, waxaa laga fadhiisinayaa kulanka guud meel gaar ah oo loo asteeyey, waana inaysan isku hor-gudbin fadhiga xubnaha Golaha.⁷

⁵Faqrada 2aad ee “Amniga Golaha Shacabka” waxay u qornayd “Waxaa ka reebban in dhismaha lala soo galo hub. Haddiii xubin ka tirsan uu diido inuu hubka ku wareejiyo ciidamada amniga, mid ka mid ah hab-dhawrayaasha ayaa la ogeysiinayaa. Haddiii xubinta ay ku sii adkeysato in ay dhinac marto amarka hab-dhowraha waxaa arrinta loo Gudbinayaa Guddoomiyaha si uu xubintaas tallaabo haboon uga qaado”. Xarfaha (a&b) waxay kaa sameysmeen isla faqrada 2aad. Waxaa loo baddelay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

⁶Faqrada 5aad ee “Amniga Golaha Shacabka” waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

⁷Faqrada 6aad ee “Amniga Golaha Shacabka” waa cusub tahay Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

Qod. 5aad:

Maamulka Golaha Shacabka.

- 1) Shaqaalaha Golaha Shacabka waxay ka mid yihiin shaqaalaha dowlada, isla markaasna yihiin xubin muhim ka ah shaqaalaha rayidka ee dowladda. Toos waxaa u shaqaleysta hadba sida baahidiisa, iyo shurudaha loogu tala galay sida uu cadeeyo Guddoonka Golaha.
- 2) Xilalka iyo isku dubbaridka shaqaalaha Golaha, waxaa lagu hagaya xeer maamuleed gooni ah, sida uu u soo jeediyo Guddoonka oo uu ansixiyo Golahu.
- 3) Shaqaalaha waxaa ay hoos imaanayaan Xoghayaha Guud ee Golaha Shacabka, kaasoo kormeeraya, qiimaynaya shaqaadooda, amarkiisana ay ku shaqeynayaan. Xoghayaha ayey ka mid tahay howshiisha arimaha ku saabsan maqaamkooda iyo marxaladooda shaqo.
- 4) Qiimaynta shaqada, dalacsiinta, tilaabooyinka anshaxa iyo kala wareejinta shaqalaha waa in ay waafaqsanaadaan xeer maamuleedka Golaha.
- 5) Ilaa inta laga sameynayo Gudiga Adeega Golaha, Xoghayaha Guud ee Golaha waxaa magacaabistiisa soo jeedinayaa Guddoomiyaha isagoo la tashaday Ku-Xigeenadiisa, waxaana ansixinaaya Gudiga Joogtada.
- 6) Xoghayaha Guud ayaa ah masuulka ugu sareeya ee u xilsaaran maamulida arrimaha Golaha, islamarkaasna u xil saran arrimaha la xiriira heykalka maamul, farsamo iyo dhaqaale, isagoo ka amar qaadanaya Gudoomiyaha islamarkaasna waafajinaya xeer mamuleedka uu ansixiyay Golaha Shacabku.

Qod. 6aad:

Xuquuqda Xubnaha Golaha.⁸

- 1) Xuquuqda Gunno ee Guddoonka iyo Xildhibaanada waxay ka bilaabanaysaa maalinta loo dhaariyo xilka waxayna u kala baxdaa:
 - a) Gunno Xileed bille ah
 - b) Gunno Fadhi
 - c) Gunno deegaan
 - d) Gunno caafimaad
 - e) Gunno gaadiid
 - f) Sahay Safar Shaqo
- 2) Faah-faahinta iyo Qaddarka Gunnooyinkaas waxaa habeynaya xeer gaar ah oo uu Goluhu soo saari doono.
- 3) Wixii xaquuq ah ee ka maqnaada Xildhibaanadda muddada ay xilka hayeen, waxaa waajib ku ah xukuumad kasta oo timaada in ay bixiso xaquuqda uu muteystay oo buuxda.
- 4) Xildhibaanaka laga qaaday xasaanadda wuxuu haysanaa guriga iyo gaadiidka dowladda, wuxuuna qaadanayaa Gunnooyinkiisa oo dhan marka laga reebo gunno fadhi, hase yeeshee kama qeyb galayo fadhiyada mana yeelanayo cod, ilaa iyo inta maxkamadu arrintaas ka gaareyso xukun kama-dambays ah.
- 5) Haddii xildhibaanaka la eedeeyey lagu waayo dembigii wuxuu xaq u yeelanayaa in la siiyo dhamaan xuquuqdi ka baaqatay.
- 6) Daaweynta Xildhibaanada & Xubnaha Qoyska (Xaaskiisa/odaygeeda iyo Caruurtooda) Waxaa damaanad Qaadeysa Dowladda.

⁸Faqrada 4aad ee "Xuquuqda Xubnaha Golaha" waxay u qornayd "Xildhibaan kasta oo dib loo soo dooran waayo wuxuu xaq u leeyahay laba bilood gunno sagootis ah sannadkiiba oo ku jaan go'an mudadii uu soo shaqeeyey waxaana lagu soo saarayaa sharci gaar ah'. Waa la tiray maadama xeerka Xuquuqda siyaasiinta looga hadlay xuquuqda xildhibaanada. Goluhu waxay isla ogolaadeen kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

- 7) Muddada Haweenka Xildhibaanada ah ay ku jiraan fasaxa dhalmada waxay xaq u leeyihiin in la gaarsiiyo qoraalka la xiriira howlaha Golaha, go'aanada uu gaaro, fadhigada caadiga iyo kuwa aan caadiga ahayn bishii hal mar.
- 8) Wixii la xiriira fasaxa dhalmada iyo mudadiisa waxaa la waafajinayaa Shuruucda dalka.
- 9) Xildhibaan kasta wuxuu xaq u leeyahay in uu helo ciidan suga amnigiisa.
- 10) Gunnooyinka iyo daryeelka kale ee ay xaq u leeyihiin Xildhibannada Golaha Shacabka waxaa laga bixinaya Khasnadda Dhexe ee Xukuumadda Federaalka.⁹
- 11) Xildhibaan kasta wuxuu xaq u leeyahay markasta oo kalfadhi xirmo inuu ka helo khasnadda dowladda dhaqaale uu ku gaaro deegaan doorashadiisa, isla markaasna kaga qeyb qaato howlaha horumarineed ee bulshada (Constituency Development Fund), waxaana lagu qeexayaa xeerka miisaaniyadda qaranka & Miisaaniyadda Golaha.¹⁰
- 12) Mushahaarka & Gunnooyinka Xildhibaanada waxay ku eg yihiin dhamaadka mudada xil-hayntiisa, marka laga reebo xuquuqaha ku xusan Sharciga Xuquuqda Siyaasiinta Dowladda.¹¹

Qod. 7aad:

Xilka Xubnaha Golaha Shacabka

- 1) Xubin kasta oo ka mid ah Golaha Shacabka marka ay xilkeeda gudaneyso waa in ay ku shaqaysaa sida ay danta qaranku ku jirto.

⁹Faqrada 10aad waa ku cusub tahay Qod. "Xuquuqda xubnaha Golaha". Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

¹⁰Faqrada 11aad waa ku cusub tahay Qod. "Xuquuqda xubnaha Golaha". Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

¹¹Faqrada 12aad waa ku cusub tahay Qod. "Xuquuqda xubnaha Golaha". Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

- 2) Iyada oo oofinaysa waajibaadka ku cad faqradda (1) ee qodobkaan, xubin kasta oo ka mid ah Golaha Shacabka, xil gaar ah ayaa ka saaran matilaadda degaan-cod-bixiyeyaasha laga soo doortay, iyadoon loo eegin siyaasad iyo taageerid xisbiyo kale.
- 3) Xilliga fasaxa, Xildhibaanada waxaa looga baahan yahay arrimaha soo socda:
 - a) Haddii xaaladda nabadgelyo ay saamaxdo, waa in muddo aan ka yareeyn Toban & Shan (15)-cisho la soo joogaan degaanada ay matalaan;
 - b) In ay qabtaan kulamo guud ay bulshada kula socodsiinayaan arrimaha horyaalo si ay ugala tashtaan;
 - c) In ay kala hadlaan hormunarinta midnimada qaranka, nabadda iyo dib-u-heshiisiinta
 - d) In ay kala tashadaan arrimaha guud ee ay daneynayaan & baahida deegaanka.
 - e) In ay uga soo gudbiyaan warbixin qoraal ah waxii ay kala soo kulmeen booqashadooda hawleed.

Qod. 8aad:

Xil-Waayidda Xubinnimada Golaha Shacabka.

Xubinnimada Baarlamaanka Federaalka Waxaa Lagu Lumin Karaa

- 1) Xubinta oo Geeriyoota.
- 2) Xubinta oo ay la soo gudboonaato xaalad xil-gudasho la'aaneed oo joogto ah.
- 3) Xubinta oo istiqaalad u gudbisa aqalka ay xubinta ka tahay, lagana ogolaado.
- 4) Ka-maqaansho labo kalfadhi oo caadi ah, iskuna xiga ayada oo aanay jirin sabab maangal ah.
- 5) Hadii ay xubintu aqbasho xil dawladeed aan wasiir ka ahayn.

- 6) Haddiii la hakiyo xuquuqdiisa muwaaddinnimo, sida ku cad sharciga.

Qod. 9aad:

Xasaanadda Xubnaha Golaha Shacabka.¹²

Xubnaha Golaha Shacabka waxay leeyihiin xasaanad sida ku cad Qod.70^{aad} ee Dastuurka.

- 1) Xildhibaanaka Golaha Shacabka dhibaato kama soo gaari karto fikradda ama codka uu ka hor dhiibto Golaha Shacabka ee Baarlamaanka Federaalka ah iyo Gudiyadiisa.
- 2) Haddiii aan laga haysan ogolaansho Golaha Shacabka ee Baarlamaanka Federaalka ah, Xildhibaanaka laguma qaadi karo dacwad ciqaabeed, lama xiri karo, lamana baari karo qof ahaan, hoygiisa ama meeshii kale ee u gaar ah, haddaan lagu qaban isagoo faraha kula jira dembi sharci ahaan khasab ay tahay in laga soo saaro amar qabasho ah. Sidoo kale haddiii aan laga helin ogolaansho Golaha, Xildhibaanaka lama qaban karo, xabsina laguma hayn karo, iyadoo la fulinaayo xukun maxkamadeed oo xataa kama dambays ah.
- 3) Dacwad aan ahayn mid ciqaabeed Xildhibaanaka waa lagu furi karaa, iyadoo aan ogolaansho la weydiisan Golaha Shacabka.
- 4) Sharci gaar ah ayaa qeexaya xasaanadda Xildhibaanada Golaha Shacabka ee Baarlamaanka Federaalka, waxaana soo-jeedinaya xeerkaan Gudiga ugu xilsaaran Golaha Shacabka arrimaha xasaanadda la xiriira iyadoo la waafaqayo Qod. 81aad (2) ee Xeerhoosaadka.
- 5) Markii Xildhibaan laga qaadayo Xasaanada waa in ay ogolaadaan saddex dalool labo tirada guud ee Xubnaha (2/3) iyadoo tirada laga reebayo kuraasta bannaan (post Vacanti) ee sababtey Geeri, tanaasulid ama si sharci ah u bananaada.¹³

¹²Qod. "Xasaanadda Xubnaha Golaha Shacabka" waxaa la waafajiyey Dastuurka, marka laga reebo Faqrada 5aad oo laga soo qaatay Xeerhoosaadka B9aad. Goluhu waxay isla ogolaadeen kalfadhiga 4aad kulanka 20aad ee 31/10/2018.

¹³Faqrada 5aad ee "Xasaanadda Xubnaha Golaha Shacabka" waxay u qomayd "Markii Xildhibaan laga qaadayo Xasaanada waa in ay ogolaadaan saddex dalool labo tirada guud ee Xubnaha (50%+1), iyadoo tirada Golahalaga reebayo kuraasta bannaan (post Vacnati) ee sababtey Geeri, tanaasulid ama si sharci ah u

Qod. 10aad:

Labbiska iyo Heybadda Xildhibaanaka.

Waxaa ka reeban Xildhibaanaka Golaha Shacabka, inuu ku yimaado muuqaal aan ku habooneyn heybaddiisa, oo aan waafaqsaneyn shareecadda Islaamka.

CUTUBKA-II

GUDDOONKA GOLAHA SHACABKA:

Qod. 11aad:

Xafiiska Guddoonka Golaha.¹⁴

- 1) Guddoonka iyo Xafiska Golaha Shacabka wuxuu ka kooban yahay:
 - a) Guddoomiyaha Golaha Shacabka.
 - b) Guddoomiye ku xigeenka Koowaad.
 - c) Guddoomiye ku xigeenka Labaad.
 - d) Habdhowraha & Labadiisa ku-xigeen.
- 2) Habdhowraha & ku xigeenadiisa waa in ay yihiin xubno ka tirsan Golaha, waxaana soo magacaabaya Guddoomiyaha isagoo la tashanaya ku-xigeenadiisa, kadibna waxaa ansixinaaya oo ku meel marinaaya cod hal dheeri tirada xubnaha oo gacan taag ah, waxaana xilka ka qaadi kara Golaha, oo ku meel marinaaya cod hal dheeri ah, ka dib markii ay mooshin ka keenaan 25% ee xubnaha.

banaan'. Faqradaan waxaa laga soo minguuriyey XB9aad. Goluhu waxay isla ogolaadeen kalfadhiga 4aad kulanka 20aad ee 31/10/2018.

¹⁴Qod. Guddoonka & Xafiiska Golaha ee XB9aad waxaa laga tiray Faqro 3aad oo u qorneyd "Labada Xoghaye waa in ay ka mid noqdaan hawl-wadeennada Golaha Shacabka" sababta loo tiray waa inaysan hadda dhismaha Golaha Shacabka ku jirin Xoghayayaal Xildhibaanada ah. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

Qod. 12aad:

Guddoomiyaha Ku-Meel-Gaarka ah ee Golaha.

Fadhiga ugu horreeya ee Golaha Shacabka, inta laga dooranaayo Guddoomiyaha iyo labadiisa ku-xigeen ee rasmiga ah, waxaa si ku-meel gaar ah u sii Guddoominaya xildhibaanaka ugu da'da weyn xubnaha Golaha Shacabka oo aan musharax ahayn haddii uusan isagu ka cudur daaran.¹⁵

Qod. 13aad:

Doorashada Guddoomiyaha iyo Labadiisa Ku-Xigeen.¹⁶

- 1) Si waafaqsan Qod. 65^{aad} (1) ee Dastuurka, Golaha Shacabka fadhigiisa koowaad oo uu shir guddoominayo Xildhibaanaka ugu da'da weyn, waa inuu iska dhex doorto Guddoomiye & Labdiisa ku-xigeen.
- 2) Guddoomiyaha iyo ku-xigeenadiisa waxaa cod qarsoodi ah oo aqlabiyad ah ku dooranaya xubnaha Golaha Shacabka.
- 3) Marka ay bannaanaato jagada Guddoomiyaha, xilka waxaa sii wadaya ku-xigeennada, Goluhuna shaqo kale ma qaban karo ilaa uu doorto Guddoomiye, taasoo ku dhaceyso toban & Shan (15)-cisho gudahood, haddii kalfadhiga furan yahay. Haddii kalfadhiga xiran yahay, fadhiga ugu horeeya ee kalfadhiga xiga ayaa lagu dooranayaa.
- 4) Murashaxiinta doonaysa in loo doorto xilka Guddoomiyaha iyo Guddoomiye ku-xigeen, waa in ay yahiin Xubno ka tirsan Golaha Shacabka.

¹⁵Qod. "Guddoomiya Kumeel Gaarka ah ee Golaha" wuxuu u qornaa "Fadhiga ugu horreeya ee Golaha Shacabka, inta laga dooranaayo Guddoomiyaha Golaha Shacabka iyo labadiisa ku-xigeen ee rasmiga ah, waxaa si ku-meel gaar ah u sii Guddoominaya Xildhibaanaka ugu da'da weyn xubnaha Golaha Shacabka". Waxaa loo baddelay sida kor ku xusan. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

¹⁶Qodobka "Doorashada Guddoomiyaha & Labadiisa ku xigeen" cinwaanka wuxuu ahaa "Qaabka loo dooranayo Guddoomiyaha iyo Labadiisa ku xigeen" waxaa loo baddelay sida ku xusan kor. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

- 5) Murashax kasta waa in uu soo gudbiyaa qoraal muujinaaya rabitaankiisa, oo ay la socdaan Labo sawir iyo taariikh nololeedkiisa/ nololeedkeeda (C.V).
- 6) Murashax kasta wuxuu qoraalkiisa ku soo qeexayaa jagada uu u tartamayo haddii ay tahay tan Guuddoomiyaha ama tan ku-xigeenada (1-& 2aad).
- 7) Xildhibaan kasta warqadda codeynta wuxuu ku ridayaa sanduuq marka hore faaruq ah, dushana ka jeexan, gudihisana uu muuqdo.¹⁷
- 8) Codayntu waxay noqon kartaa ilaa seddex (3) wareeg.¹⁸
 - a) Wareega koowaad murashaxii hela codadka aqlabiyad tirada guud xubnaha Golaha Shacabka ayaa ku guuleysanaayo doorashada, sida ku xusan Qod. 65aad (4) ee Dastuurka. Haddii la waayo murashax hela tiradaas waxaa loo gudbayaa wareega labaad.
 - b) Wareega labaad waxaa ka qeyb galaya afarta murashax ee hela tirada Codadka ugu badan ee wareega koowaad. Haddii ay jiraan murashaxiin helay cod is la eg oo barbar- dhac ah, waa kawada qayb galayaan wareega labaad, oo tirada tartamayaasha ayaa kordhaysa. Murashaxii ku guulaysta codadka aqlabiyad tirada guud xubnaha Golaha Shacabka ayaa ku guuleysanaayo doorashada, sida ku xusan Qod. 65aad (4) ee Dastuurka. Haddii la waayo waxaa loo gudbayaa wareega seddexaad.
 - c) Wareega seddexaad waxaa ka qeybgalaya labada murashax ee ugu cododka badan wareega labaad. Haddii uu jiro murashax seddexaad oo heley tiro la siman mid ka mid ah labada murashax ee isku soo haray, wuxuu isaguna/iyaduna ka qeyb galayaa wareega seddexaad, waxaana doorashada ku guulaysanaya murashaxii hela cod hal dheeri ah ee tirada xubnaha codeeyay.

¹⁷Faqrada 7aad waxayna u qorneyd ee “Doorashada Guddoomiyaha Golaha& Labadiisa Ku xigeen” waxay u qorneyd “Xildhibaan kasta warqadda uu ku soo codeeyo wuxuu ku ridayaa sanduuq marka hore faaruq ah, dushana ka jeexan, Gudihisana uu muuqdo”. waxaa loo baddelay sida ku xusan kor. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

¹⁸Faqrada 7aad ee “doorashada Guddoomiyaha & Labadiisa ku xigeen” waxay aheyd Faqrada 8aad waxayna u qorneyd “Codayntu waxay noqonaysaa ilaa seddex (3) wareeg”. waxaa loo baddelay sida ku xusan kor. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

- d) Haddiii ay dhacdo in wareega kowaad ka dib ay isku soo haraan labo murashax oo kaliya, sababtuna ay tahay tanaasul ay ka tanaasuleen tartanka musharaxiinta kale, waxaa si toos ah loogu gudbayaa wareega seddexaad ee ku xusan xarafka (C) ee isla Qodobkaan, waxaana markaa meesha ka baxay wereegii labaad ee ku xusnaa xarafka (B) ee isla qodobkaani. Labada murashax ee isku soo haray waxay ku kala guuleysanayaan cod hal dheeri ah ee tirada xubnaha codeeyay.
- e) Markey codeyntu dhamaato, Guddoomiyaha KMG wuxuu furayaa sanaadiiqda Codeynta, waxaana la tirinayaa codadka, ka dibna waxaa Guddoomiyaha KMG ku dhawaaqayaa ciddii ku guuleysatay jagada Guddoomiyaha golaha.¹⁹
- 9) Ka hor inta aanu xafiiska la wareegin, Guddoomiyuhu waa in uu ka tago xilka uu ka hayo xisbiga siyaasadeed, waana in uu shaqadiisa u guto si dhexdhexaad ah.
- 10) Doorashooyinka Guddoomiye ku-xigeenada, waxaa la waafajinayaa habraaca doorashada Guddoomiyaha.
- 11) Haddiii ay wareega saddexaad u soo gudbaan oo bar-bar-dhac noqdaan in ka badan laba Musharaxiinta u tartamaysa jagada Guddoomiyaha ee galay kaalinta koowaad, waxaa toos loo aadayaa wareeg ama wareegyada xiga inta lagu kala guuleysanayo isla maalintaa.²⁰

Qod. 14aad: Xilka

Guddoomiyaha Golaha Shacabka.

- 1) Wuxuu mas'uul ka yahay fulinta iyo dhowrista Xeer-Hoosaadka, ilaalinta nidaamka Golaha. Wuxuuna ilaalinayaa habsami usocodka howlaha sida sharci-dejinta, maamulka iyo hab-maamuuska.
- 2) Wuxuu furayaa, xirayaa fadhiyada, wuxuuna sheegayaa saacadaha, barnaamijka iyo Ajandaha fadhiga soo socda oo qoraal ahaan lagu wargalinayo Golaha Shacabka.

¹⁹Xarafka (e) wuxuu ka soo go'ay xarafka (d) ee faqrada 7aad ee "Doorashada Guddoomiyaha & Labadiisa Ku xigeen". Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

²⁰Faqrada 10aad waa ku cusub tahay Qod. "Doorashada Guddoomiyaha & Labadiisa ku xigeen". Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

- 3) Wuxuu hogaaminayaa Shirarka Golaha
- 4) Wuxuu kormeerayaa shaqada Hab-dhowrayaasha iyo Xoghayayaasha.
- 5) Wuxuu metelaa, kuna hadlaa magaca Golaha Shacabka taas oo aan ka hor-imaanaynin ama wax u dhimaynin hanaanka sharci-dejinta.
- 6) Wuxuu la xiriiraa Baarlamaanada Aduunka.
- 7) Wuxuu saxiixaa/saxiixdaa heshiisyada caalamiga ah ee Golahu la galo Baarlamaanada Aduunka iyo Hay'adaha kale ee khuseeya howlihiisa, kuwaas oo uu hor keenaayo Golaha.
- 8) Wuxuu kala tashan karaa ku-xigeenadiisa arrimaha siyaasadda iyo maamulka Golaha.
- 9) Wuxuu Guddoominayaa Gudiga Joogtada ah iyo Gudiga Adeega Baarlamaanka.
- 10) Wuxuu kormeerayaa maamulka Golaha.

Qod. 15aad:

Xilka Guddoomiye Ku-Xigeenada Golaha Shacabka.

- 1) Guddoomiyaha Golaha Shacabka marka uu maqan yahay ama uusan qaban Karin xilkiisa, sabab kasta ha ahaatee, waxaa dhammaan howshiisii fulinaya Guddoomiye ku-xigeenka koowaad. Haddii uu Guddoomiyaha & Guddoomiye Ku Xigeenka 1aad maqnaadaan, waxaa howshiisa qabanaya Guddoomiye ku xigeenka labaad ee Golaha.²¹

²¹Faqrada 1aad ee “Xilka Guddoomiye Ku xigeenada Golaha Shacabka” waxey u qorneyd “Guddoomiyaha Golaha Shacabka marka uu maqan yahay ama uusan qaban Karin xilkiisa, sabab kasta ha ahaatee, waxaa dhammaan howshiisii fulinaya Guddoomiye ku-xigeenka koowaad. Haddii uu isaguna maqnaado, waxaa howshiisa qabanaya Guddoomiye ku xigeenka labaad ee Golaha”. Waxaa loo baddelay sida ku xusan kor. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

- 2) Haddiii ay dhacdo in Guddoomiyaha iyo labadiisa ku xigeen ee Goluhu ay ka maqan yihiin ama aysan awoodin in ay soo xaadiraan ama ay Guddoomiyaan, waxay xubnaha fadhiga cod hal dheeri ah (50%+1) oo gacan tag ah ku dooranayaan xubin si ku meel gaar ah u godoomisa kulankaas.

Qod. 16aad:

Awoodaha Guddoomiyaha Xilliga Fadhiga.²²

- 1) Mar kastoo uu Guddoomiyuhu hadlayo waa in uu aamusaa Xildhibaanaka markaa hadlayay, loona dhageysto Guddoomiyaha si aamusnaan ku jirto.
- 2) Guddoomiyaha ayaa mas'uul ka ah dhaqan gelinta Xeer-hoosaadka Golaha, waana in loo hogaansamaa hagistiisa.
- 3) Guddoomiyuhu wuxuu hadalka ka joojin karaa xildhibaanaka haddiii uu ka baxo ajendaha ama uu ku xadgudbo habsami u socodka fadhiga Golaha.
- 4) Hadii ay jirto fowdo iyo nidaam-darro, Guddoomiyuhu wuxuu xiri karaa fadhiga wuxuuna Ajendaha maalinkaas dib ugu dhiga karaa kulanka xiga.
- 5) Goluhu hadii uu leeyahay fadhi ay warbaahintu bannaanka ka tahay, Guddoomiyuhu wuxuu ku wargelinayaa Xildhibaanada & hawl-wadeenada in aysan isticmaali karin qalabka wax duuba.
- 6) Haddiii uu Guddoomiyaha oo shir Guddoominaya kulan oo aysan goobjoog aheyn labadiisa ku xigeen, ay ku timaaddo xaalad degdeg ah oo kallifaysa inuu Guddoomin waayo kulanka, wuxuu u wakiilanayaa xubinta ugu da'da weyn ee kulankaas fadhida inay sii Guddoomiso.
- 7) Xaalad degdeg ah oo qabsatay shir-guudoonka awgeed, xubinta loo wakiishay inay sii Guddoomiso kulanka guud ee Golaha, ma bilaabi karto ajende cusub, mana go'aamin karto go'aan Masiiri ah.

²²Qod. "Awoodaha Guddoomiyaha Xilliga Fadhiga" waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

- 8) Si looga fogaado xaalad sababi karta in guddoonku banneeyo hogaaminta Golaha, waa xilsaaran Guddoonka inay ugu yaraan laba xubnood oo guddoonka ahi mar walba fadhiyaan kulanka Guud

Qod. 17aad:

Xil-Waayidda Guddoomiyaha Golaha iyo Labadiisa Ku-xigeen.

- 1) Guddoomiyaha iyo labadiisa ku-xigeen waxay xilka ku waayi karaan arrimaha soo socda:
 - a) Geeri.
 - b) Istiqaalo qoraal ah oo uu usoo gudbiyay Golaha, ama mid oraah oo uu ka sii daayay warbaahinta.
 - c) Maqnaansho cudurdaar la'aan ah oo gaaraysa Afartan & Shan (45) cisho oo isku xigta.
 - d) Ku xad gudub shareecada islaamka, Dastuurka Qaranka, Xeer Hoosaadka Golaha, ama shuruucda Qaranka.
 - e) Xil gudasho la'aan joogta ah sida:
 - I. Dhimirkiisa oo wax u dhiman (Waali), taasoo loo baahan yahay in uu soo cadeeyo gudi takhaatiir ah oo la aqoonsan yahay laguna kalsoon yahay.
 - II. Caafimaad daro joogta ah, ama awood beelid uusan xilka la gudan Karin, taasoo loo baahan yahay in uu soo cadeeyo gudi takhaatiir ah oo la aqoonsan yahay, laguna kalsoon yahay.
 - III. Mar walba oo ay muddadu ka dhammaato.
 - IV. Xukun Kama danabeys ah ay ku riday maxkamad awood u leh oo uu ku mutaysanaayo xabsi aan ka yarayn lix (6) Bilood.

- 2) Mooshin xil ka qaadis ku saabsan xubin ka mid ah Guddoonka Golaha, kuna salaysan asbaabaha ku xusan faqradda 1aad, waxaa keeni kara xildhibaano aan tiradoodu ka yarayn seddax meelood meel (1/3) tirada guud ee Golaha. Codka xil ka qaadista wuxuu ku ansaxayaa aqlabiyad seddax meelood laba meel (2/3) ee xubnaha guud ee Golaha.
- 3) Soo jeedin moshin xil ka-qaadis ee ku aadan Guddoomiyaha/ku-xigeenadiisa waa inuu ahaadaa mid sababeysan oo ku saleysan sharciga.
- 4) Moshinka xil ka-qaadista waxaa laga doodayaa loona codeynayaa Toban (10)-cisho oo maalmo shaqo ah gudahood, laga bilaabo taariikhda moshinka la keeney Golaha.²³
- 5) Haddiii Guddoomiyaha ama mid ka mid ah ku-xigeenadiisa ay soo wajahdo mooshin ah xilkaqaadis waxaa la marayaa talaabooyinka soo socda:
 - a) Guddoomiyaha ama ku-xigeenada laga keenay soo jeedinta (Motion) xil-ka-qaadida, waa in laga wareejiyo Guddoominta fadhiyada, inta ay ka dhamaanayso dooda iyo codeynta, codayntuna waa qarsoodi.
 - b) Haddiii Guddoomiyaha ama Guddoomiye Ku-Xigeen uu lumiyo xilka, si waafaqsan faqrada (2aad) ee Qodobkaan, Goluhu Muddo Toban & Shan (15) maalmood gudohood waa inuu ku doorto Guddoomiye ama ku xigeen cusub.²⁴

²³Faqrada 4aad ee Qod. "Xil-waayidda Guddoomiyaha Golaha& Labadiisa Ku xigeen" waxey u qorneyd "Moshinka xil ka-qaadista waxaa laga doodayaa loona codeynayaa toban (10) cisho oo maalin shaqo ah Gudahood, laga bilaabo taariikhda moshinka la keeney Golaha". Waxaa loo baddelay sida ku xusan kor. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

²⁴Faqrada 5aad xarafka (b) waxey u qorneyd "Guddoomiyaha ama ku-xigeenada laga keenay soo jeedinta (Motion) xilkaqaadida, waa in laga wareejiyo Guddoominta fadhiyada, inta ay ka dhamaanayso arrinta la xiriirta soo jeedinta, codayntuna waa qarsoodi". Waxaa loo baddelay sida ku xusan kor. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

- 6) Soojeedin (motion) xil-ka-qaadis xubin ka mid ah guddoonka waxaa la qabanayaa maalin shaqo, saacadaha shaqada, iyadoo goobta lagu qaban karaa tahay xafiiska guddoonka ama xafiiska uu markaas ku shaqeynayo guddoonka goluhu, waana in si rasmi ah loo geliyo diiwaanka qabashada soojeedinada Golaha.²⁵

Qod. 18aad:

Xilka Hab-Dhowraha iyo Ku-Xigeenadiisa.

Habdhawraha iyo Ku-xigeenadiisa iyadoo raacaya awaamirta Gudoomiyaha waxay u xilsaaran yihiin.

- a) Dhowrista nidaamka Golaha.
- b) Nabad-galyada, xasiloonaada goobta iyo xubnaha Golaha.
- c) Kormeerka iyo hubinta dhaqan-gelinta jadwalka safarrada xubnaha Golaha.
- d) Kormeerida & xanaanada Hantida Golaha.
- e) Kormeeridda xafladaha, dhowrista hab maamuuska, ilaalinta qaab fadhiga golaha; iyo martida.
- f) Wixii kale oo howl ah ee Guddoonku u xilsaaro.

Qod. 19aad:

Nidaamka Fadhiga Golaha.

- 1) Guddoomiyaha ayaa ilaalinaya nidaamka Golaha. Guddoomiyaha wuxuu fari karaa inuu nidaamka ilaaliyo xubin kasta oo ama Xukuumadda ka tirsan markii:
 - a) Xubin hadleysa ay ka baxdo arrintii dooda u furneyd.
 - b) Xubin ay ku kacdo fal carqaladeynaya nidaamka shaqada Golaha.
 - c) Xubin ku kacda anshax xumo ama dhaqan aan habooneyn.

²⁵ Qodobka "Xil-Waayidda Guddoomiyaha Golaha iyo Labadiisa Ku-xigeen", waa faqro cusub. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

- d) Xubin isticmaasha luqad hadal ahaan iyo qoraalba aan ku habooneyn Golaha Shacabka.
 - e) Xubin hurisa colaad, isticmaasha luqad ay ku dheehan tahay anshax-xumo, gef, sharaf-dil, hanjabaad iwm.
 - f) Xubin garab marta ama ixtiraami waayo awooda xil-gudashada Guddoomiyaha Golaha.
 - g) Xubin si ula kac ah ku gardarroota ama hor istaagto Habdhowraha oo fulinayo amarka Guddoomiyaha Golaha.
- 2) Xubin ama wasiir waa inay u hogaansanaato amarka uu bixiyo Guddoomiyaha ee ku saabsan hab dhaqanka loogu baaqay xubintaas ama wasiirkaas inay dhowro, kaasoo ay ka mid yihiin tallaabooyinka soo socda:
- a) Ka noqoshada isticmaalka luqad aan ku habooneyn.
 - b) In uu isla marakaas soo afjaro hadalka.
 - c) Fadhiyada Golaha Shacabka oo laga saaro, oo ay ka mid yihiin kulamada Gudiga uu ka tirsan yahay inta maalintaas ka harsan.²⁶
 - d) In la demiyo ama codka la xiro telefoonada gacanta waqtiga uu socdo fadhig golaha, sidoo kale laguma hadli karo.²⁷
 - e) Haddii Goluhu dhexdiisa ka dhasho nidaam darro aad u baaxad weyn, Guddoomiyahu wuxuu isla-markaaba dib ugu dhigi karaa fadhiga maalinta xigta.

²⁶Xarafka (c) ee faqrada 2aad ee “Nidaamka Fadhiiga Golaha” waxay u qornayd “Fadhiyada oo laga saaro oo ay ka mid tahay kulammada Gudiga inta maalintaas ka harsan”. waxaa loo badalay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

²⁷Xarafka (d) ee faqrada 2aad ee “Nidaamka Fadhiiga Golaha” waxay u qornayd “in la demiyo telefoonada gacanta waqtiga uu socdo fadhiga Golaha”. waxaa loo badalay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

Qod. 20aad:

Xil-Wareejinta Guddoonka & Gudiyada.²⁸

A. Howlaha Gudiyada Xilliga kala-guurka.

- 1) Gudi walba waa in u diyaariyaa wax qabadka howlihiisa laga soo bilaabo Kalfadhigi Koowaad, inta lagu gudajiro Kalfadhiga ugu danbeeya, waxaana ka mid ah qoraalada looga baahan yahay inay diyaariyaan:
 - a) Sharciyada Gudigu ka shaqeeyay.
 - b) Dhamaan war-bixinada Gudigu u gudbiyay si looga doodo.
 - c) Soo-jeedinada iyo Su'aalaha Gudigu soo-jeediyay.
 - d) Howlaha Kormeerka Gudigu sameeyay.
 - e) Warbixin kooban, oo ah go'aanada iyo talooyin ku aadan Warbixinta Gudiga.
 - f) Caqabadaha iyo dhibaatooyinka soo wajahay Gudiga ee ku aadan gudashada waajibaadkiisa.
 - g) Go'aanada xukuumada ee ku aadan tala-bixinta Gudiga.
 - h) Howlaha qabyada ee Gudiga iyo asbaababaha loo qaban waayay.
 - i) Talo-soojeedinta Gudigu siinayo Gudiga imaan doona.
- 2) Guddoomiyaha Gudi waliba waa inuu u soo jeediyaa Warbixinta Gudigiisa Isbuuca ugu danbeeya ee muddada Xilheynta Golaha, si loo ansixiyo.
- 3) Guddoomiyaha Gudi walba ee xilka la wareegaya waxa la siinayaa Nuqulka Warbixinta Gudiga uu Guddoomiyaha u noqonayo.

²⁸Qod. "Xilwareejinta Guddoonka & Gudiyada" waa cusub yahay. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

B. Howlaha Xoghayaha Guud Xilliga kala Guurka:

- 1) Waa inuu u qeybiyaa warbixinada xubnaha ugu yaraan ka hor Afar iyo Toban (14) maalmood muddada xilheynta Golaha.
- 2) Waa inuu ka diyaariyaa afar nuqul dhamaan Warbixinada Gudiyada ee Goluhu ansixiyay.
- 3) Waa in uu ka diyaariyaa howlaha fadhiga guud (Plenary) ee nuqulo ka kooban arrimaha soo socda:
 - a) Qaraarada Goluhu ansixiyay oo ay ku saxiixaan yihiin Guddoomiyaha iyo Xoghayaha Guud.
 - b) Hadal jeedinada Madaxweynuhu ka jeediyey Golaha.
 - c) Liiska Sharciyada la hor keenay mudada Xil heyntiisa.
 - d) Liiska Warbixinada Gudiyada u soo gudbiyeen.
 - e) Liiska warbixinada Wufuuda Dibadda u soo gudbiyeen Golaha.
 - f) Liiska su'aalaha (faafaahinada Su'asha) ee la hor keenay.
 - g) Liiska Codsii wadareedyada (Petition) loo soo bandhigay Golaha.
 - h) Liiska qoraalada (Papers) ee la hor keenay Golaha.
 - i) Liiska soo-jeedinada la hor keenay Golaha.
 - j) Liiska howl-wadeenada, Hantida & Deymaha haddii ay jiraan.
- 4) Xoghayaha Guud waa in uu ka diyaariyaa Afar nuqul qoraallada lagu tilmaamay Faqrada 6aad, oo mid kamid ah Guddoomiyaha xilka ka dagaya ku wareejinayo Guddoomiyaha Xilka qabanaya.

C. Habraaca Xil-wareejinta Guddoomiyaha:

- 1) Isbuuca ugu danbeeya ee mudada Xil-heynta Golaha, mid kamid Xildhibaanada waa in uu soojeediyaa soojeedin lagu sharfayo Guddoomiyaha.

- 2) Dooda waxaa Shir Guddoominaya mid ka mid ah Ku-Xigeenada Guddoomiyaha.
- 3) Doodu waxay ku saabsanaaneysaa wax qabadka & caqabadaha uu wajahay Xafiiska Guddoomiyaha ee la xiriira Maamulka iyo Sharci dejinta.
- 4) Guddoomiyaha ayaa hadlaya gaba-gabada soojeedinta, Guddoomiyuhu waa in uu war-bixin yar oo kooban ka bixiyaa isticmaalka qalabka.
- 5) Xoghayaha Guud ayaa ka sameynaya keyd howsha soojeedinta kana diyaarinaya Qaraar gabagabada soojeedinta.
 - a) Keydka iyo Qaraarka waxa ay qeyb ka noqonayaa Qoraallada loo gudbinayo Guddoomiyaha xilka la wareegaya.
 - b) Gebagebada Xaflada xil-wareejinta Guddoomiyaha Xafiiska ka tagaya ayaa Nuqul War-bixinta ah ku wareejinayaa Guddoomiyaha Xilka qabanaya.

CUTUBKA-III

KALFADHIYADA & FADHIYADA GOLAHA.

Qod. 21aad:

Kalfadhiyada iyo Fadhiyada Golaha Shacabka:

- 1) Sida ku cad Qod. 66aad (2) ee Dastuurka, Golaha Shacabka wuxuu sanadkiiba yeelanayaa labo kalfadhi oo caadi ah. Kalfadhi kasta ee Baarlamaanka wuxuu soconayaa muddo afar bilood ah.

- 2) Kalfadhiga ugu horeeya ee Golaha Shacabka wuxuu furmayaa maalinta la dhaariyo xubnaha Golaha, wuxuuna xirmayaa marka ay u dhamaato mudada 4-bilood ah ee Dastuurka dalka & xeerhoosaadka ku cad. Kalfadhiga 2aad ee sanadka wuxuu furmayaa laba bilood ka dib marka kalfadhiga hore xirmo.²⁹
- 3) Kalfadhi kasta marka uu dhamaado, wuxuu Goluhu qaadanayaa laba bilood oo fasax ah.
- 4) Haddiii sababo Jira awgood, kalfadhiyada ay raaci waayaan qaabka kor ku xusan, markaas waxaa kalfadhiga laga dhigayaa taariikhda ugu horeysa ee suurta galka ah.
- 5) Fadhiyada ama kalfadhiyada waxaa ay soconayaan ilaa laga dhammeeyo ajendaha hor yaalla iyo hindisa sharciyeedyada degdegga ah.
- 6) Goluhu wuxuu qaban karaa kalfadhiyo aan caadi aheyn.

Qod. 22-aad:

Kalfadhiyada Aan Caadiga Aheyn ee Golaha.

Sida ku cad Qod. 66aad (4) ee Dastuurka, Kalfadhiyada aan caadiga aheyn ee waxaa isugu yeeri kara Guddoomiyaha Golaha:

- 1) Marka uu Madaxweynaha JFS, ka soo dalbado, isagoo tixgelinaaya codsiga uga yimid Golaha Wasiirrada, isla markaasna uu Guddoonku ku soo lifaaqaa codsigii Golaha Wasiirrada iyo Madaxwaynaha loona qaybiyaa Golaha.³⁰
- 2) Marka uu helo codsi qoraal ah oo ka yimid boqolkiiba labatan (20%) xubnaha Golaha Shacabka.
- 3) Guddoomiyaha Golaha Shacabka.

²⁹Faqrada 2aad ee “Kalfadhiga /Fadhiyada Golaha Shacabka” waa faqrad cusub oo lagu soo kordhiyey Qod.. Goluhu wuxuu ansixiyey kalfadhiigii 3aad, kulankii 19aad ee 22/10/2013.

³⁰Farada 2aad ee Kalfadhiyada Aan Caadiga Aheyn Ee Golahaoo markii hore u qornaa “ marka uu Madaxweynaha Soomaaliya soo dalbado isagoo tixgelinay codsiga uga yimid Golahawasiirada” waxaa loo baddelay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu ansixiyey Kalfadhiigii 3aad, kulankiisii 19aad ee 23/10/2013

Qod. 23aad:

Xaadiridda Fadhiyada Golaha.

- 1) Xildhibaan kasta waxaa waajib ku ah inuu soo xaadiro fadhiyada Golaha.
- 2) Xilliga shaqada waxay bilaabaneysaa 09:00 subaxnimo waxayna ku egtahay marka uu dhamaado Ajendaha shaqo ee maalin kasta oo maalin shaqo ah.³¹
 - a) Waqtiga Salaadda Goluhu waa saacadda 12:30 duhurnimo wuxuuna shaqada dib ugu soo laabanayaa 1:00 galabnimo. Goluhu wuxuu xaq u yeelanayaa soddon (30)-daqiiqo oo Salaadda Casar uu tukado.
 - b) Maalmaha Sabti ilaa Khamiis waa maalmo shaqo.
 - c) Maalmaha Sabti, Isniin & Arbaco waxaa jira fadhiyada caadiga ah ee Golaha.
 - d) Maalinta Axad, Goluhu wuxuu la xisaabtamayaa xukuumadda iyo hay'adaha madaxbannaan ee dowladda.
 - e) Maalinta Talaado ah waxaa qabsoomaya kulamada Gudiyada, sidoo kale xubnaha Goluhu waxay u adeegayaan bulshada ay matelaan.
 - f) Maalinta Khamiis ah waxaa dhacaya shirka Gudiga Joogtada ah.
- 3) In Guddoonka Baarlamaanku soo fadhiisto halkii loogu talagalay 10:00- Subaxnimo Shirka uu furmo.
- 4) Haddii aan la helin Guntanka (Quorum), in Guddoonka Baarlamaanka uu dib u dhigo furitaanka fadhiga muddo hal saac ah.
- 5) Guntanka haduu buuxsami waayo saacaddaas kadib, Guddoonku fadhiga wuu xirayaa.

³¹Faqrada 2aad ilaa Faqrada 12aad ee Qod. "Xaadiridda Fadhiyada Golaha" waa faqrado cusub oo lagu soo kordhiyey. Goluhu wuxuu ansixiyey kalfadhigii 3aad, kulankii 18aad ee 22/10/2013.
FG: Xarfaha (a) ilaa (f) ee faqrada 2aad "Xaadiridda Fadhiyada Golaha" waa ku cusub yihiin faqrada Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

- 6) Haddiisii la gaaro 10:30-subaxnimo waxaa la joojinayaa diiwaangelinta Xildhibaanada waxaana buuga (liiska) loo gudbinayaa Xafiiska Guddoonka Golaha Shacabka.³²
- 7) Mudanayaasha ka soo dabamara 10:30 subaxnimo, waxaa lagu qori doonaa liis gaar ah, si loogula xisaabtamo, sida ku cad faqrada 8^{aad} ee Qodobkaan.³³
- 8) Soo daahidda shan (5) maalmood waxay la mid tahay maqnaansho hal maalin, waxaana la xisaabinayaa dhamaadka kalfadhi kasta.
- 9) Tirada ugu badan ee mar kaliya fasax ku maqnaan karta, waa in aysan ka badan konton (50) Xildhibaan.
- 10) In fasaxa Guddoonka uu bixinayo uusan ka badnaanin Soddon (30) cisho oo (teel-teel ama xiriir ah) halkii kalfadhi.
- 11) Xildhibaan kii fasax la'aan ama cudurdaar la'aan ka maqnaado fadhiyada Saddex (3) maalin shaqo oo isku xiga, waxaa la siinayaa wargelin qoraal ah. Haddiisii uu Xildhibaan fasax la'aan ama cudurdaar la'aan maqnaado muddo gaareysa Todoba (7) cisho shaqo oo xiriir ama teelteel ah hal-bil gudaheed, waxaa lagu ganaaxayaa in laga jarayo Gunnadiisa guud shan meelood meel (1/5) bishaas.³⁴
- 12) Maqnaansho sabab la'aan ah oo ka badan mudada ku xusan faq.11aad ee qodobkaan, waxaa loo gudbinayaa Guddoonka Golaha, si loo hordhigo Gudiga Anshaxa.

³²Faqrada 6aad ee “Xaadiridda Fadhiyada Golaha” waxay u qornayd “Haddiisii la gaaro 11:00Am waxaa la joojinayaa diiwaangelinta Xildhibaanada waxaana buuga (liiska) loo Gudbinayaa Xafiiska Guddoonka Golaha Shacabka”. Waxaa loo badalay sida kor ku xusan, Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

³³Faqrada 7aad ee “xaadiridda fadhiyada Golaha” waxay u qornayd “Mudanayaasha ka soo dabamara 11:00Am, waxaa lagu qori doonaa liis gaar ah”. Waxaa loo badalay sida kor ku xusan, Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

³⁴Faqrada 12aad ee “Xaadiridda fadhiyada Golaha” waxay u qornayd “Xildhibaan kii fasax la'aan ama cudur-daar la'aan ka maqnaado fadhiyada (3) maalmood shaqo oo isku xiga, wuxuu muteysanayaa digniin qoraal ah, hadduu misna cudurdaar la'aan maqnaado muddo gaaraysa todoba (7) Cisho oo xiriir ah ama teelteel ah soddon Cisho Gudahood, waxaa lagu ganaaxayaa 1/5 Gunno fadhiiyeedkiisa. Wixii maqnaasho ah ee ka badan muddada la soo sheegay waxaa loo Gudbinayaa warbixinteeda Guddoonka Golahasi loo hordhigo Gudiga Hubinta iyo Anshaxmarinta”. Waxaa loo baddalay sida ku xusan kor. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

- 13) Haddiii Xildhibaanku soo xaadiro bilowga fadhiga, kadibna iska baxo fasax la'aan iyadoo fadhigii weli socdo, wuxuu la mid yahay lana xukun yahay xildhibaan ka maqan fadhiga. Haddiii loo baahdo in la caddeeyo xildhibaanada iskaga baxay fadhiga socda waxaa la sameynayaa xaadirin labaad.
- 14) Haddiii Xildhibaanaka uu codeeyey ama Goluhu go'aan qaatay intuuusan ka bixin fadhiga, maqnaan ku xukumiddiisu ma saameynayso codeynta iyo howlaha sharci ee uu go'aankooda wax ka qaatay.³⁵
- 15) Xildhibaanaka yimaada kulanka oo ka baxa codeyn dhaceysa sabab la'aan, wuxuu muteysanayaa ganaax gunno oo dhan 15% gunada bishaas.³⁶
- 16) Haddiii xubin ama xubno Xildhibaanoo iyagoo soo xaadiray, ay ku caddaato inay si ku talagal ah u hor istaagaan guntanka, Habdhowrayaasha ayaa u gudbinaya Guddoonka si loogu gudbiyo Gudiga Anshaxa, waxaana laga jarayaa shan meelood meel (1/5) gunno-bileedkooda.³⁷
- 17) Warbixinta imaanshaha iyo maqnaanshaha xubnaha ee xilliga shaqada waxaa si kalgal (Periodical) ah, kalfadhi kasta markuu xirmayo lagu soo bandhigayaa war-baahinta Golaha, si ay deegaanadooda ula socdaan xogta metelaadda wakiilkooda ee mudada shaqada.³⁸
- 18) Lacagaha ganaaxa ah ee ka go'aysa Xildhibaanada waxay ku dhaceysaa khasnadda Daryeelka Golaha, waana in saddexdii biloodba mar loo soo bandhigaa dakhliga xisaabtaas iyo sida loo isticmaalay.³⁹

³⁵Faqrada 15aad ee "Xaadiridda fadhiyada Golaha" waa ku cusub tahay Qod. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

³⁶Faqrada 16aad ee "Xaadiridda fadhiyada Golaha" waa ku cusub tahay Qod. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

³⁷Faqrada 17aad ee "Xaadiridda fadhiyada Golaha" waa ku cusub tahay Qod. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

³⁸Faqrada 18aad ee "Xaadiridda fadhiyada Golaha" waa ku cusub tahay Qod. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

³⁹Faqrada 19aad ee "Xaadiridda fadhiyada Golaha" waa ku cusub tahay Qod. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

Qod. 24aad:

Guntanka (Quorum).

- 1) Aqlabiyadda tirada guud ee xubnaha ayaa noqonaysa guntanka (Quorum).
- 2) Go'aannada ka soo baxa shirarka waa sax/sharci haddii guntan uu jiray xilligii codka la qaadayay. Guddoomiyaha ayaa xaqiijinayo guntanka (Quorum) inta aan codka la qaadidin, isaga ayaana go'aan ka gaaraya goor walba ee la hubinayo guntanka.
- 3) Ka hor intuuusan codeyn, xubin kasta oo ka tirsan waxay codsan kartaa in la hubiyo guntanka taasoo Guddoonka ku khasbeysa inuu hubiyo guntanka.
- 4) Cod-bixin kasta oo u baahan tiro cayiman, oo aan ka aheyn kuwa u baahan cod hal dheeri ah ee xubnaha jooga, inta aysan cod bixinta dhicin, Guddoomiyaha waa in uu hubiyaa in ay fadhiyaan tirada loo baahan yahay ee ay ku ansaxeyso cod bixintaas.
- 5) Haddii ansixinta mooshin ama qodob ajendaha uu u baahan yahay tiro sadex meelood labo meel, ugu yaraan sadex meelood labo ee xubnaha Golaha Shacabka waa in ay xaadir yihiin codka ka hor.
- 6) Xildhibaan ku kama maqnaan karo kulanka ajende u baahan codeyn guntan gaar ah.⁴⁰

Qod. 25aad:

Ajendaha Fadhiyada Golaha.

- 1) Gudiga Joogtada waa inuu diyaariyaa ajendaha fadhiyada Golaha. Ajendaha waxaa loo qeybinayaa xildhibaanada ugu yaraan 24-saac ka hor fadhiga loo dhanyahay.⁴¹

⁴⁰Faqrada 6aad ee "Guntanka" waa cusub tahay. Goluhu waxay isla ogolaadeen Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

⁴¹Faqrada 1aad ee "Ajendaha Fadhiyada Golaha" waxay u qornayd "Gudiga Joogtada Arrimaha wuxuu diyaarin doonaa ajendaha fadhiyada soo socda ee Golaha. Ajendaha waxaa loo qeybinayaa Xildhibaanada ugu yaraan 48saacadood ka hor fadhiga loo dhan yahay". Waxaa loo sida kor ku xusan. Goluhu waxay isla ogolaadeen kalfadhiga 4aad kulanka 20aad ee 31/10/2018.

- 2) Guddoomiyayaasha Gudiyadu waa inay Gudiyada kala tashadaan sameynta Ajendaha ka hor fadhiga Gudiga joojtada ah.⁴²
- 3) Ajendaha waxaa loo tixgalinayaa in la ansaxiyay, haddii aysan ugu yaraan toban (10) Xildhibaan bilowga fadhiga, Guddoomiyaha u gudbinin mooshin qoraal ah oo wax lagaga bedelayo ajendaha, iyadoo soo jeedinayo arrin deg-deg ah. Mooshinkana waa in ay ku saxiixan yihiin xubnaha taageeraya. Arrin deg deg ah waxaa noqon kara arrimaha soo socda.⁴³
 - a) Xad-gudub Arrimaha Diinta.
 - b) Xad-gudub xaquuqda Aadamaha ee hay'adaha dowlada ama hay'ado kale.
 - c) Dhibaato dabiiciya.
 - d) Xasillooni darro.
 - e) Xad-gudub xasaanada iyo sumcada Xildhibaanada.
- 4) Ajendaha hadii ay codsadaan toban (10) Xildhibaan, in wax cusub lagu daro ama wax laga badalo waxaa gudoonka laga doonayaa in uu ku soo daro ajendaha isla fadhigaas hadii ay u codeeyaan (50%+1) ee tirada fadhida.⁴⁴
- 5) Ajende hore oo ansax ah oo doodiisana socoto ansixin 2^{aad} Golaha looma hor keeni karo.⁴⁵
- 6) Ajende kasta oo u baahan codeyn waa in lagu sheegaa wargelinta kulanka ee loo dirayo xubnaha, iyadoo la caddeynayo guntanka codeynta ee loo baahan yahay.⁴⁶

⁴²Faqrada 2aad ee "Ajendaha fadhiyada Golaha" waa cusub tahay. Goluhu waxay isla ogolaadeen kalfadhiga 4aad kulanka 20aad ee 31/10/2018.

⁴³Xarfaha (a-11aa-e) ee faqrada 3aad ee "Ajendaha Fadhiyada Golaha" waa cusub yihiin. Goluhu waxay isla ogolaadeen kalfadhiga 4aad kulanka 20aad ee 31/10/2018.

⁴⁴Faqrada 4aad markii hore waxay aheyd faq. 3aad oo u qornayd: "Guddoomiyaha ayaa go'aan ka gaaraya waqtiga Golahalooqo yeerayo inay u codeeyaan mooshinka wax looga baddelayo Ajendaha" waxaa loo baddelay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu ansixiyey Kalfadhigii 3aad Kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

⁴⁵Faqrada 5aad ee "Ajendaha fadhiyada Golaha" waa cusub tahay. Goluhu waxay isla ogolaadeen kalfadhiga 4aad kulanka 20aad ee 31/10/2018.

⁴⁶Faqrada 6aad ee "Ajendaha Fadhiyada Golaha" waa cusub tahay. Goluhu waxay isla ogolaadeen kalfadhiga 4aad kulanka 20aad ee 31/10/2018.

Qod. 26aad:

Xushmada Istaaga iyo Fadhiga Golaha.

- 1) Xubnaha waa inay istaagayaan marka dadka hoos ku qoran soo galaan Golaha:
 - a) Madaxweynahay Jamhuuriyada Federaalka Soomaliya
 - b) Guddoomiyaha ama sii hayaha xilka Guddoomiyaha
 - c) Madaxweyne shisheeye ee lagu martiqaaday ama wakiilkiisa
 - d) Guddoomiye Barlaamaan ee dal kale
- 2) Marka la fadhiyo Golaha, Guddoomiyaha, labada guddomiye kuxigeen iyo xubin kasta oo uu Guddoomiyaha ku marti-qaaday fadhiga, waxaa ay fadhiisanayaan xubnaha hortooda. Habdhowraha, ku-xigeenadiisa iyo Xoghayaha Guud, waxay fadhiisanayaan meel ka hooseysa meesha uu fadhiyo Guddoomiyaha. Xubnaha dowlada waxaa ay fadhiisanayaan dhinaca bidix ee ka soo horjeeda Guddoomiyaha.

Qod. 27aad:

Kala Horreynta Hawlaha Golaha.⁴⁷

Marka uu qabanayo howshiisa, Goluhu wuxuu raacayaa nidaamkan hoos ku qoran:

- 1) Guddoomiyaha ayaa shirka furaay sheegayana tirada jooqta ee (Guntanka).
- 2) Akhrinta Aayadaha Quraanka kariimka iyo xasuusinta Allah.
- 3) Ansixinta ajendaha maalintaas.
- 4) Dhaarinta xubnaha cusub haddii ay jiraan.
- 5) Waqtiga Su'aalaha weydiinta (Question time).

⁴⁷Qodobka “Kala Horreynta Howlaha Golaha” cinwaanku wuxuu ahaa “Siday Isugu Xigaan Howlaha Golaha”. Goluhu waxay isla ogolaadeen kalfadhiga 4aad kulanka 20aad ee 31/10/2018.

- 6) Su'aal wadareed (interpellation debate).
- 7) Soo-jeedinta Gudoomiyaha
- 8) Hindisa sharciyeedka marayo akhrinta koowaad.
- 9) Hindisa sharciyeedka marayo akhrinta labaad.
- 10) War-bixinta Gudiyada
- 11) Hindisa sharciyeedka marayo akhrinta sadexaad.
- 12) Mooshinada la keenay.
- 13) Wixii kale ee howl soo kordha (AOB).

Qod. 28aad:

Habka Dooda iyo Anshaxa ee Xubnaha.

- 1) Xildhibaan walba wuxuu xaq u leeyahay in si xor ah u cabiro lana xurmeeyo ra'yigiisa marka laga dhex doodayo.
- 2) Xildhibaan kama hadli karo doodad hadii uusan fasax ka helin Guddoomiyaha.
- 3) Xildhibaankii la hadlaya Golaha waa in uu istagaa, hadii uusan awoodin Guddoomiyaha ayaa u ogolaan kara in uu fadhiga ku hadlo.
- 4) Dhamaan xildhibanada kale waa in ay aamusaan markii xildhibaan uu la hadlayo Golaha, Guddoomiyaha ayaana ogolaan kara in laga dhexgalo hadalka (point of order).
- 5) Iyadoo la fulinaayo amarka faqrada kor ku xusan, xubnaha waa in ay si hagaagsan ugu dhaqmaan qodobada soo socda:
 - a) Xubin kasta waxaa laga doonayaa in ay fekerkeeda u cabirto si kooban oo cad, iyadoon ka baxayn qodobka laga hadlayo, laguna celcelin ereyo isku mid ah, ilaalinaysana waqtiga loo qararay.

- b) Xubin walba Waxaa waajib ku ah in ay run ka sheegto qodobka ay ka hadlayso.
- c) Waxaa waajib ku ah xubin kasta in uusan hadalkeedu xiisad kicineyn, khalkhalna gelineyn wadanka iyo shacbkaba.
- d) Xubin kasta waa in ay ilaalisaa sharafta iyo xasaanada Aqalka, xubnaha iyo hay'adaha kale.
- e) Soo-jeedinta xubin walba waa in ay ku salaysan tahay mabaadiida iyo fekerada uu tageeraayo ama kaga hor imaanaayo, iyadoo la dhawraayo xubnaha kale.
- f) Xubinta cabiraysa fekerkeeda laguma samayn karo gunuunuc, qaylo, sacabbin, foori iyo wixii kale ee dhaqan xumo ah.
- g) Xubinna Golaha ma hor keeni karto ra'yi aan waafaqsanayn ajendada xiliga fadhiga hortaal, hadaanu ogolaan Guddomiyuhu.
- h) Xubinna kama bixi karto fadhiga, ka dib markii ay jeediso fekerkeeda.
- i) Xubinna kuma qaybin karto Golaha, qoraal uusan fasaxin Gudoomiyuhu.
- j) Waxaa ka reeban xubnaha in ay qalalaaso ka sameeyaan Golaha & agagaarkiisa.
- k) Waxaa reeban in xubnuhu u tanaagoodaan ama u il-jebiyaan martida fadhida.
- l) Waxaa reeban in laga baxo fadhiga marka Guddomiyuhu hadlayo ama ay socoto cod bixin.
- m) Waxaa reeban in lala yimaado, calaamado, qoraalo, halkudhigyo (slogans) & dhawaaq muujinaya is hortaag howlaha Golaha.
- n) Xiliga uu hogaaminayo Guddomiyuhu shirka looma tegi karo waxna looma sheegi karo, xoghaynta ayaa wixii qoraal ah loo marinayaa.

- 6) Xubintii rabta in ay hadal jeedisoo waxay raacaysaa talaabooyinkan:
- Xubin walba waxay ku bilaabaysaa hadalkeeda “Mahadsanid Guddomiye”.
 - Waxay isticmaalaysaa “Xildhibaan” marka ay tilmaamayso xubin kale, ama “Mudane/Murwo” marka ay sheegayso qof kale oo madaxda ka mid ah.
 - Xubintii rabta in ay hadasho waxay taageysaa gacanta iyadoo aan qaylin, kicin ama ficil kale sameyn.
 - Xubinna ma hadli karto, calaamadna kuma muujin karto ra’yigeeda haduusan Guddomiyuhu u ogolaan.
 - Xubintii hadasha ayadoon guddomiyuhu u ogolaan wuu ka joojinayaa hadalka, wuxuuna hadalka siinayaa cidii ku xigtay.
- 7) Markii uu Xildhibaan dhameeyo la hadlida waa in uu fadhigiisa ku noqdaa.
- 8) Xildhibaan kii ku adkeysta in uu hadlo, ayadoon Guddomiyuhu fasaxin oo uu Xildhibaan kale la hadlaayo, Guddomiyuhu wuxuu amri karaa in uu ka baxo fadhiga.
- 9) Xildhibaan kii caadeysta qas waxaa loo gudbinayaa Gudiga Anshaxa.

Qod. 29aad:

Soo Bandhigidda Qoraalada (Laying Of Papers).⁴⁸

- Qoraal khuseeya arrimo khaas ah (sida warbixinada deegaamada, talo soo jeedin la xiriirta xaalad waddanka ku soo siyaadday, iwm) waxaa Golaha u soo bandhigi kara Xildhibaan ama Xildhibaan.
- Nuqulka qoraalka la soo bandhigayo, waa in loo qeybiyaa Xildhibaanada ka dib marka uu Guddomiyuhu ogalaado.

⁴⁸“Soo Bandhigidda Qoraalada” waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

- 3) Haddii shaqsiga soo bandhigaya qoraalka uu codsado inuu faafaahin kooban ka sameeyo waa in loo ogalaadaa.
- 4) Warqadda la soo bandhigo waxaa loo diiwaan galinayaa in la soo bandhigay.

Qod. 30aad:

Daah-Furnaanta Fadhiyada Golaha.

- 1) Fadhiyada waxay u furan yahiin dadweynaha haduusan Goluhu si kale u go'aamin. Fadhiyada waa laga baahin karaa warbaahinta iyadoo la tixgalinayo go'aanka Golaha.⁴⁹
 - a) Qeybaha kala duwan ee bulshada (Culimaa-u-diin, Aqoonyahanka, Dhalinyarada, Haweenka, Xisbiyada ama koox gaar ah), ayaa codsan kara inay goobjoog ka ahaadaan fadhiyada arrin si gaar ah u khuseysa, ama fadhiyada arrimaha xasaasiga ah ee taabanaya mustaqbalka dadka, dalka, & Diinta.⁵⁰
 - b) Waxaa codsiga ka qeyb-galayaasha go'aan ka gaaraya Guddoomiyaha, isla markaasna faraya in lagu soo daro Ajendaha.⁵¹
- 2) Dadka kale ee loo ogolaaday in ay ka qeyb-galaan, waa in ay fadhiistaan meel khaas ah, oo ka soocan kuraasta xubnaha, waana in ay aamusnaadaan, mana muujin karaan calaamad aqbalaad ama diidmo. Habdhawraha ama ku xigeenadiisa ayaa markuu Guddoomiyahu amro ka dib dibbeda u saaraya cidii u hogaansami wayda nidaamka Golaha.
- 3) Dadka loo ogolaaday in ay dhageysataan doodaha waa in ay haystaan kaarka martida, oo ay muujiyaan waqti kasta, lagana aruuriyo dhamaadka fadhiga ama haddii dibedda loo saaro, sida ku xusan faqrada 2^{aad} ee qodobkaan.

⁴⁹Faqrada 1aad ee "Daah-furnaanta fadhiyada Golaha" waxay u qornayd "Fadhiyada Golahawaxay u furanyihiin dadweynaha haduusan Golahasi kale u go'aamin. Fadhiyada waa laga baahin karaa warbaahinta iyadoo la tixgalinayo go'aanka Gudiga Arrimaha Golaha". Waxaa loo badalay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

⁵⁰Xarafka (a) ee faqrada 1aad ee "Daah-furnaanta Fadhiyada Golaha" waa cusub yihiin. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

⁵¹Xarafka (b) ee faqrada 1aad ee "Daah-furnaanta Fadhiyada Golaha" waa cusub yihiin. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

- 4) Marti/dhageyste kasta oo u gefa sharafta iyo karaamada xubin ka tirsan Golaha, waxaa lagu wareejinayaa saraakiisha amniga, si tallaabo sharciga waafaqsan looga qaado.
- 5) Goluhu wuxuu soo saari karaa xeer ku aadan hab-dhaqanka dadweynaha, wakiilada ka socda saxaafada iyo ciddii kale oo dhageysanaysa fadhiga.⁵²
 - a) Guddoomiyaha wuxuu ku amrayaa cidii u hogaansami weydo xeerarkani in ay ka baxdo dhismaha Golaha.
 - b) Hey'adda amniga ee Golaha Shacabka waa in ay islamarkiiba fuliyaan amar kasta ee ka soo baxa Guddoomiyaha ee arrintan ku saabsan.

Qod. 31aad:

Noocyada Codeynta Golaha.

- 1) Cod-bixinta waxay u dhaceysaa siyaabaha soo socda:
 - a) Cod-bixin gacan taag ah.
 - b) Cod-bixin qarsoodi ah.
 - c) Cod-bixin qoraal ah (Magac u yeerid).
- 2) Cod-bixinta qarsoodiga waxaa loo sameynayaa sida soo socota:
 - a) Guddoomiyaha waa inuu diyaariyaa sanduuqa cod-bixinta.
 - b) Guddoomiyaha waa in uu sharxaa habraaca codeynta.
 - c) Guddoomiyaha waa inuu amraa u yeerista magacyada xubnaha iyo u qeybinta xubnaha xaashida lagu codeeyo.

⁵²Faqrada 5aad ee “Daah-fumaanta Fadhiyada Golaha” waxay u qornayd “Gudiga Joogatada Arrimaha wuxuu soo saari karaa xeer ku aadan hab-dhaqanka dadweynaha, wakiilada ka socda saxaafada iyo ciddii kale oo dhageysanaysa fadhiga Golaha. Guddoomiyaha Golahawuxuu ku amrayaa cidii u hogaansami waydo xeerarkani in ay ka baxdo dhismaha Golaha. Hey'ada amniga ee Golaha Shacabka waa in ay islamarkiiba fuliyaan amar kasta ee kasoo baxa Guddoomiyaha Golaha ee arrintan kusaabsan”. Xarfaha (a&b) waxay ka sameymeen isla faqradaan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018

- d) Guddoomiyaha waa inuu xaqiijiyaa xubnaha codeeyey, kuwa ka aamusey iyo kuwa xumaaday, kadibna wuxuu ku dhawaaqaa natiijada cod-bixinta.
- 3) Cod-bixin qoraal (magac u yeerid) ah, waxaa la qabanayaa markuu Guddoomiyaha ama ugu yaraan 10-xubnood sidaas codsadaan, Golahuna go'aankaas qaato. Marka la qaadayo cod-bixin qoraal ah (magac u yeerid), xubin kasta oo codeysa magaceeda hortiiisa ayaa lagu qorayaa codkeeda (haa/maya) ama maqnaanshaheeda waana in lagu hor qoraa magaciisa/magaceeda oo buuxa.
 - 4) Sharci ahaan, haddiii codeynta mooshin la hor keenay Golaha ay barbar dhac noqoto, mooshinkaas ma meel marayo. Haddiii cod-bixinta ay gacan taag tahay, Guddoomiyaha ayaa codeynayo si uu u kala saaro labada dhinac markay is bar bar dhac noqdaan.
 - 5) Marka laga reebo cod-bixinta qarsoodiga ah iyo cod bixin magac u yeerid ah oo Goluhu ogolaaday sida ku qeexan Dastuurka ama Xeer Hoosaadkan, dhammaan cod-bixinnada kale ee caadiga ah waa gacan taag, waxaana la tiriyaa safba mar.
 - 6) Xubnaha jooga fadhiga, balse aan ka qeyb qaadan cod-bixinta waxaa loo xisaabinayaa sida codadka xubnaha aamusay oo kale.
 - 7) Inta looga dhawaaqayo natiijada cod-bixinta, xubin ka tirsan looma ogola inay hadal u jeedisa Golaha.
 - 8) Haddiii la ogaado in ay jiraan khalad ku yimid cod-bixinta qarsoodiga ah, ama codadka la riday ay ka badan yihiin tirada xubnaha jooga, Guddoomiyaha wuxuu burinayaa natiijada cod-bixinta, wuxuuna isla markiiba qabanayaa cod-bixin kaloo cusub. Natiijada cod-bixin kasta waxaa ku dhawaaqaya Guddoomiyaha, isagoo sheegaya tirada codadka ogolaaday ama diiday iyo codadka hallaabay.

Qod. 32aad:

Keydinta & Xafidaada (Records) Kalfadhiyada Golaha.

- 1) Hadal qoraalka (minutes) ayaa noqonaya keydinta rasmiga (official record) ah ee waxa uu qabtay Goluhu, waxaana diyaarinayo Xoghayaha Guud.⁵³
- 2) Hadal qoraallada fadhiga waxaa saxiixaya Xoghayaha Golaha Shacabka ee shaqada leh si uu xaqiijiyo hadal qoraalka in uu saxanyahay.
- 3) Hadal qoraalada waxaa lagu xusayaa:
 - a) Lambarka Kalfadhiga.⁵⁴
 - b) Lambarka Fadhiga.
 - c) Waqtiga iyo goobta fadhiga lagu qabtay.
 - d) Cidda Guddoominaysay fadhiga.
 - e) Xubnaha ka soo qeyb galay, haddiis ay joogeen ilaa gabagabada fadhiga ama ay ka joogeen qeyb kaliya.
 - f) Xubnaha maqan ee fasax qaatay.
 - g) Xubnaha maqan ee aanan fasax qaadan.
 - h) Ajendaha maalintaas.
 - i) Soo koobidda arrimaha laga hadlay iyo go'aamada la qaatay fadhiyada.
 - j) Waqtiga la xiray fadhiga.

⁵³Faqrada 1aad ee “Keydinta & Xafidaada (Records) Kalfadhiyada Golaha” waxay u qornayd “adal qoraalka (minutes) ayaa noqonaya keydinta rasmiga ah (official record) ee waxa uu qabtay waxaana diyaarinayo xoghayaha guud ee Golaha Shacabka. Waxaa loo badalay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

⁵⁴Xaraf (a) ee faqrada 3aad ee “Keydinta & xafidaada Kalfadhiyada Golaha” waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

- k) Go'amada Guddoomiyaha ee la xiriira habraaca ogolaashaha soojeedimada inta uu fadhigu socday
- 4) Hadal qoraalka fadhigaas, Goluhu wuxuu ku ansixinayaa fadhiga xiga. Haddii la waayo xubin ka soo horjeeda, hadal qoraalka waxaa loo qaadanayaa in si wada jir ah loo ansixiyey. Kaliya xubnaha soo jeedinaya wax ka badal ama faahfaahin fikradda ayaa ka hadli karo hadal qoraalka.
 - 5) Nuqulka rasmiga (original copy) ah ee hadal qoraalka waxaa keydinayo Xoghayaha Guud ee Golaha.
 - 6) Hadal qoraalka waxaa loola jeedaa keyd qoraal oo koobaya waxa laga hadlay.
 - 7) Duubista codka ama muuqaalka waxaa loola jeedaa dhamaan duubista waxa laga yiraahda fadhiyada buuxa iyo kuwa Gudiyada.
 - 8) Gabagabada fadhi kasta, hadal qoraalada iyo qoraallada kale (other records) waxaa lagu keydinayaa keydka iyo bogga internetka, loona fasaxaya dadweynaha sida uu sharciga farayo.

CUTUBKA-IV:

GUDIYADA GOLAHA.

Qod. 33aad:

Xeerarka Guud Ee Gudiyada.

- 1) Sida ku cad Qod. 68aad (2) ee Dastuurka, Golaha Shacabka ayaa samaysanaya Gudiyada uu lagama maarmaan u arko si uu waajibaadkiisa u guto.⁵⁵
- 2) Golaha Shacabku waxaa uu dhisayaa Gudiyada, (ayna ku jirin madaxda Gudiyada), isla markaana waxaa uu qeexaa waajibaadka shaqo ee Gudiyadaas, kadib marka uu Gudoomiyaha Golaha Shacabku soojeediyasagoo la tashanaya ku xigeenadiisa.

⁵⁵Faqrada 1aad ee "Xeerarka Guud ee Gudiyada" waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulanka 21aad ee 3/11/2018.

- 3) Guddi kasta, wuxuu arrin khaas ah oo leh waqti cayiman awgeed, ugu soo darsan karaa xubnihiisa xildhibaan ama Xildhibaanoo aan horey uga mid ahayn Gudiga, kadib marka xubnaha Gudigu arrintaas iskula qaataan codeyn aqlibayadda ah. Xubinta lagu soo daray Gudi marxalad gaar ah awgeed, way ka qeyb gali kartaa fadhiyada Gudiga laakiin malaha xuquuqda codeynta ee arrimaha uu Gudigu go'aanada ka gaarayo.⁵⁶
- 4) Marka ay jiraan duruufo, Gudiyadu waxaa ay isla isticmaali karaan qalabka iyo adeegyada kale ee la heli karo.
- 5) Guddoomiyaha Goluhu, asagoo la tashanaya ku xigeenadiisa, waxa uu magacaabaa Gudiyada u xilsaaran in ay qabtaan howlo gaar ah, war-bixintoodana u soo gudbiya Guddoonka Golaha Shacabka, si loo horgeeyo Golaha.⁵⁷
 - a) Haddii hal shaqo ay ka wada dhaxayso dhowr Gudi, Gudiga arrinka masuulka ka ah iyo Gudiyada hawshu kala dhaxayso waa inay isku waafaqaan waqti xaddidan oo ku haboon gudbinta aragtiyadooda.
 - b) Haddii ayna gaarin waqti xaddidan waxaa waqtiga go'aminaya Guddoomiyaha Golaha Shacabka, isla Guddoonka ayaana sidaan ku wargalinayaa Gudiyada.
 - c) Haddii shaqo awgeed la isku daro Gudiyada kala madaxbanaan, Guddoomiyuhu wuxuu u xilsaarayaa mid ka mid ah ku xigeenadiisa inuu Guddoomiyaha kulamada Gudiyada la isku daray.⁵⁸
- 6) Dhismaha xubnaha Gudi waxaa lagu salaynayaa aqoonta, khibrada, dheellitirka & metelaadda bulshada (deegaamada & qeybaha Bulshada), iyadoo xubnaha ka dhimanaada uu dhameystirayo Guddoomiyaha oo kala tashan kara labadiisa ku xigeen.⁵⁹

⁵⁶Faqrada 3aad ee "Xeerarka Guud ee Gudiyada" waxay u qorneysd "Gudi kasta, wuxuu arrin khaas ah oo leh waqti cayiman awgeed ugu soo darsan karaa xubnihiisa xildhibaan ama Xildhibaanoo aan horey uga mid ahayn Gudiga, kadib marka xubnaha Gudigu arrintaas isla aqbalaan. Xubinta lagu soo daray Gudi marxalad gaar ah awgeed, way ka qeyb gali kartaa fadhiyada Gudiga laakiin malaha xuquuqda codeynta ee arrimaha uu Gudigu go'aanada ka gaarayo Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulanka 21aad ee 3/11/2018.

⁵⁷Faqrada 5aad xarfaha (a&b) ee "Xeerarka Guud ee Gudiyada", waxay ka sameysmeen faqrada 5aad Gudaheeda oo loo kala jaray si xigashada iyo fahamku u fududaado.

⁵⁸Xarfaha (c) waa ku cusub yahay faqrada 5aad ee "xeerarka Guud ee Gudiyada" wuxuuna Goluhu ansixiyey kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018.

⁵⁹Faqrada 6aad ee "Xeerarka Guud ee Gudiyada" Waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

Qod. 34aad:

Waajibaadka Gudiyada Golaha Shacabka.

Waajibaadka Shaqo ee Gudiyada Golaha Shacabka, marka lagu daro shaqooyinka ayaga u khaaska ah ee xeer-hoosaadkani farayo, waxay ahaanayaan sida soo socota.

- 1) In ay fuliyaan shaqo kasta oo uu Golaha Shacabku u xilsaaro.
- 2) In ay baaraan, ka doodaan, talana ka soo bixiyaan sharciyada qabyada ah ee la hor keeno Golaha Shacabka.
- 3) In ay keenaan sharci kasta oo qabyo ah, ama qaraaro qabyo ah, oo ku saabsan waxyaabaha ay shaqadoodu tahay, marka laga reebo hindise sharciyeed la xiriira miisaaniyadda sanadlaha ah, iyadoo ay isku raaceen ugu yaraan 10-xubnood oo Gudiga ah.
- 4) In ay Golaha Shacabka u soo jeediyaan sharciyo qabyo (hidiso sharciyeed) ah, oo ay tahay in xukuumada loo faro in ay kafaalo qaado.
- 5) In ay talo siiyaan Gudiga misaaniyada iyo maaliyadda, lacagta iyo illaalinta hantida qaranka arrimaha ku saabsan mudnaanta miisaaniyadeed ee wasaaradaha ama hay'adaha kale ee shaqadooda hoos timaado.
- 6) In ay baaraan talana ka bixiyaan siyaasadaha saameynta ku leh wasaaradaha Gudiyada shaqadu kala dhaxeeyso.
- 7) In ay ka talo bixiyaan ama ay cadeeyaan arrimaha Golaha Shacabkuu soo gudbiyo.
- 8) In ay keenaan doodo barlamaanku ka yeesho oo ah arrimaha faa'iidadu ugu jirto ummada.
- 9) In ay qiimeeyaan, kormeeraana habka loo qabto iyo habka loo hirgaliyo sharciyada iyo qorshayaasha xukuumadda iyo hay'adaha ama koox kasta oo ay sharci ahaan shaqo kala dhaxeeyso.

- 10) In ay dib-u-eegis ku sameeyaan qorshaha kharashaadka waqtiga dhow, dhexe iyo kan fog-ba ee ha'yadda ama ha'yadaha loo xilsaaray.
- 11) In ay bilaabaan baaritaan la xiriira shaqada Gudi kasta u xilsaaran yahay.
- 12) In ay sameeyaan cilmi baaris ku saabsan shaqada Gudi kasta u xilsaaran yahay.
- 13) In ay sameeyaan dadaal kasta oo ay kula falgelayaan kuna kasbanayaan bulshada rayidka ah.
- 14) In ay Golaha Shacabka ku wargaliyaan shaqooyinkooda.

Qod. 35aad:

Guddoonka Gudiyada.

- 1) Guddi kasta ee Golaha Shacabka waa inuu yeeshaa Guddoomiye, Guddoomiye ku xigeen iyo xoghayn oo ah hogaanka Gudiga.
- 2) Xubin kasta oo ka mid ah guddoonka Gudiga, waa in laga dhex doortaa xubnaha Gudiga dhexdooda, laguna doortaa cod aqlabiyad ah oo ka yimid xubnaha Gudiga.
- 3) Gudoomiyaha Gudiga ayaa saxiixaya go'aanada Gudiga. Haddii Gudoomiyaha maqan yahay waxaa shaqadiisa qabanaya guddoomiye ku xigeenka, haddii labadooda maqanyihiin waxaa howshooda qabanaya xoghayaha Gudiga, haddii isana maqan yahay, Gudigu qof ayay iska dooranayaan oo sii wada howsha Gudiga. Waxaana la ogaysiinayaa Gudoomiyaha Gudiga.
- 4) Haddii Gudoomiyaha Gudigaasi uu soo gudbiyo istiqaal qoraal ah, haddii uu dhinto, haddii ay ku timaado xil gudasho la'aan joogto ah, ama uu si joogto ah uga maqnaado kulammada, Gudigu waxaa uu arrinkaas ku wargalinayaa Guddoomiyaha Golaha si ay u u doortaan Guddoomiye cusub.
- 5) Faqradda 4aad ee qodobkaan, waxay sidoo kale saameeynasaa Guddoomiye ku-xigeenka, iyo Xoghaynta Gudiga.

Qod. 36aad:

Gudiga Joogtada ee Golaha.

- 1) Gudiga Joogtada ee Goluhu wuxuu ka koobnaanayaa: Guddoomiyaha, labada Guddoomiye-ku-xigeen, Habdhowraha iyo labadiisa ku-xigeen iyo dhamaan Guddoomiyayaasha.
- 2) Guddoomiyaha ayaa Guddoominaya Gudiga Joogtada ah.
- 3) Xilka iyo waajibaadka Gudiga Joogtada ah waa sida soo socota:
 - a) Wuxuu diyaariyaa isla markaana maamulaa barnaamijyada iyo howlaha kalfadhiyada Golaha.
 - b) Wuxuu diyaariyaa isla markaana maamulaa jadwal-qorsheedka fadhiga Golaha.
 - c) Gudiga Joogtada ahi waxuu u gudbiyaa Gudoomiyaha iyo ku xigeenadiisa waxii war bixin ah ee ku saabsan wax qabadka iyo baahida Gudiyada Golaha Shacabka, sidoo kale waxay u gudbiyaan Gudiga waxii qorsho howleed ah ee ka soo baxa Gudoonka, ayadoo loo marsiinayo Gudoomiya kasta Gudigiisa in uu gaarsiyo ama ka warbixiyo.⁶⁰
 - d) Illaa iyo inta laga dhisayo xafiiska Gudiga adeega Baarlamaanka (PSC), wuxuu diyaarinayaa miisaniyadeedka sanadeedka Golaha Shacabka, una gudbinayaa Golaha Shacabka si loo ansaxiyo, islamarkaana xakameyn miisaaniyadeed loogu sameeyo hawlaha dhaqaale ee Golaha.
 - e) Wuxuu go'aan ka gaaraa, qeybiyaana miisaaniyad sanadeedka shaqo ee Gudiyada Golaha.
 - f) Wuxuu tixgaliyaa barnaamijka shaqo ee Gudiyada, oo ay ka mid yihiin haddii loo baahan yahay socdaal iyo kulamo lagu qabanayo meelo ka baxsan dhismaha Golaha.

⁶⁰Faqrada 3aad xarafka C oo u qornayd sidatan “ wuxuu xiriiriyaa howlaha iyoGudiyada Golaha” waxaa loo baddelay sida kor ku qoran, Goluhuna wuxuu ansixiyey kalfadhigii 3aad, kulankii 18aad ee 22/10/2013.

- g) Wuxuu ka doodaa, go'aanna ka gaaraa warbixinta Gudiyada ee looga doodi doono golaha.
 - h) Guddoomiyaha ayaa magacaabaya Xoghayaha Guud iyo labada Xoghaye ka dib markuu kala tashto Gudiyadda.
- 4) Marka Gudiga joogtada ahi codeynayo, Gudi kasta wuxuu leeyahay hal cod, waxaana u codeynaya Guddoomiyaha, haddii Guddoomiyuhu maqan yahay Guddoomiye Ku-Xigeenka, Haddii isna Maqan yahay waxaa codeynaya Xoghayaha, Haddii ay wada maqan yihiin, xubinta Gudiga ah ee uu Guddoomiyuhu u soo wakiisho inuu kulanka ku matelo Gudiga ayaa codeynaya.⁶¹

Qod. 37aad:

Guddi Hoosaadyada.

- 1) Gudigu waa inuu abuurtaa Gudi-hoosaadyo, marka uu u arko in ay tahay muhiim, si ay howshu ugu fududaato
- 2) Gudi-hoosaadku waa inuu helo awood buuxda, ayadoo la eegayo waajibaadka uu faray Gudigu.
- 3) Xubnaha Gudi-hoosaadku waa xubno ka mida Gudiga caadiga ah.
- 4) Iyadoo la tixraacayo howl khaas ah ee Gudi-hoosaadku leeyahay, Gudigu waxaa uu u caddayn karaa taariikhda ay tahay in Gudi-hoosaadku uu ku soo celiyo war-bixintiisa.
- 5) Marka Gudi-hoosaad loo xilsaaro inuu arrin cayiman daraaseeyo, Gudi-hoosaadkaan jiritaankiisu waxaa uu ku egyahay kadib, markuu keeno warbixintiisa ugu danbeysa.
- 6) Marka Gudigu ka helo Gudi-hoosaadka warbixinta ugu danbeysa, Gudigu waa inuu darsaa, ansixiyaana warbixintaa kama-danbeysta ah, isla mar ahaantaana waa in Guddoomiyaha Gudigu u gudbiyaa Golaha Shacabka. Gudi-hoosaadyadu awood uma laha in ay toos ugu gudbiyaan Golaha Shacabka war-bixintooda.

⁶¹Faqrada 4aad ee "Gudiga Joogtada ah" waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

- 7) Guddi-hoosaadku kama garab furi karo kulan ayadoo uu socdo kulankii Gudiga.

Qod. 38aad:

Qorsheyaasha Shaqo iyo Qoondiynta Miisaaniyadda Gudiga.

- 1) Guddoomiyuhu asaga oo la tashanaya xubnaha kale ee Gudiga, waa inuu diyaariyo bilowga sanad kasta, ugu danbeyn bisha sadexaad kowdeeda (1-Maarso), qorshaha shaqo iyo howlaha Gudiga, tasoo ay ka mid noqon karto abuurista Gudi-hoosaadyada, qorshaha shaqada waa inuu ansixiyaa Gudigu.
- 2) Gudigu waa inuu qiimeeyaa qorshaha shaqo ee wasaaradda shaqadu kala dhexeyso seddexdii biloodba mar, haddii ay muhiim noqotana wax bey ka badali karaan qorshahooda.
- 3) Gudigu waa inuu diyaariyaa oo ansixiyaa qorshe-howleed sanadle ah oo lagu kor-joogteynayo in wasaaradda ama hay'adda kale ee qaranka ay dhaqangelisay sharciyada, oo ay ku jiraan la socoshada dhamaan howlaha wasaaradda, taasoo qeyb ka ah qorshaha hawleedka Gudiga.⁶²
- 4) Gudiyada waa in ay helaan adeegyada khubarada, xirfadlayaasha, shaqaalaha farsamada iyo kaaliyayaasha xafiisyada, hadba sidii uu Gudigu u arko in ay tahay muhiim, hadba inta ay awood u siinayso Miisaaniyadda uu u ansixiyey Golaha Shacabku.
- 5) Gudiyada waa in awood loo siiyo in ay u safraan meel ka baxsan xarunta Golaha Shacabka, si ay u soo dhageystaan caddaymo, u sameeyaan la-tashiyo ama ay booqdaan goobo la xiriira baaristooda.
- 6) Xoghayaha Gudiga, waxaa uu u xilsaaran yahay diyaarinta dhamaan safarrada Gudiga, sida uu ugu sheego Gudoomiyaha Gudigu.

⁶²Faqrada 3aad ee “Qorsheyaasha Shaqo & Qoondiynta Miisaaniyadda Gudiga” waxay u qorneyd “Gudigu waa inuu diyaariyaa oo ansixiyaa qorshe-howleed sanadle ah oo lagu korjoogteynayo in wasaaradda ama hay'adda kale ee qaranka oo arrinta shaqada ku leh ay dhaqangelisay sharciyada, oo ay ku jiraan la socoshada dhamaan howlaha wasaaradda, taasoo qeyb ka ah qorshaha hawleedka Gudiga”. Waxaa loo qoray sida kor ku xusan waxaana Goluhu ansixiyey kalfadhiga 4aad kulanka 21aad ee 3/11/2018.

- 7) Gudoomiyaha Gudi kasta, asagoo la tashanaya xubnaha kale ee Gudiga, waa inuu diyaariyaa Miisaaniyadda sanadka soo socda oo ku saleysan qorshahooda shaqo, waana inuu u soo gudbiyaa xafiiska Gudiga Joogtada Golaha Shacabka, si loo ansixiyo. Gudigu waa inuu ansixiyo miisaaniyadiisa ugu danbeyn bisha sedexaad kowdeeda (1-Maarso).
- 8) Miisaaniyadda waa in ay ku jiraan, aanayse ku xadidnaan:
- Kharashka helida adeegyada khubarada, xirfadlayaasha, shaqaalaha farsamada iyo kaaliyayaasha xafiisyada, hadba sida loo arko in ay muhiim u yihiin.
 - Kharashka safarrada xubnaha Gudiga ama xubanaha shaqaalaha ee la xiriira shaqada Gudigan sida sharcigu u ogolyahay.
 - Kharashyadaas waxaa kamid ah, kan raacista gaadidka, cuntada, gunno maalmeedka, hoyga xubnaha, kirada qolalka shirarka, adeegayada tarjumaadda, iyo kharashaadka kale sida saadka, dirista dhambaallada iyo waraaqaha, iibsashada qoraallada iyo qalabka kombuyuutarrada (IT), iyo adeega cabitaanka/qaboojiyeyaasha.
- 9) Kharashaadka Gudigu waa in aysan ka hor imaan xadeynta cayiman ama sharciyada.
- 10) Codsiga ogolaanshaha safarka waa in hab qoraal ah loogu soo gudbiyaa Xafiiska isagoo caddeynaya:
- Ujeedada safarka;
 - Taariikhda safarka;
 - Meesha loo safrayo;
 - Magacyada xubnaha safraya;
 - Qiimaha ku baxaya safarka

- 11) Gudigu waa inuu diyaariyaa, Golaha Shacabka-na u gudbiyaa warbixin qoran oo ku saabsan Safar kasta oo Gudigu galo ee ku xusan qodobkaan. Warbixintu waa in ay ku jirto faahfaahinta safarka, kharashaadka, howlaha, warbixinada la helay iyo go'aanada lagu gaaray safarka.
- 12) Tixgalinta sharciyada qabyada ah waa in ay lahaadaan mudnaanta koowaad ee Gudiyada oo dhan, waana in ay ka hormaraan daraasadaha iyo baaritaanada kale oo dhan.

Qod. 39aad:

Shaqaalaha Gudiyada.

- 1) Golaha Shacabka waa inuu siiyaa Gudiyada shaqaale maamul iyo mid farsamoba.
- 2) Marka Gudiga la siiyo shaqaale taageera, xoghayaha Gudiga ayaa kormeeraya shaqaalalaha maamulka ee Gudiga.

Qod. 40aad:

Qoraallada Gudiga.

- 1) Xeerarka khuseeya qoraallada Golaha Shacabka, marka lagu sameeyo is-beddello (adjustment) laga maarmi waayo, waxay saameyn ku yeelanayaan qoraalada Gudiyada.
- 2) Hadal qoraalka shirarka (Minutes) Gudiyada waa in loo qoraa hab la mida kuwa Shacabka. Waxaa u sii dheer arrimaha hoos ku xusan.
 - a) Haddiii shirka uu ahaa mid furan ama mid xiran.
 - b) Magacyada shaqaalaha goob-joog ka ahaa.
 - c) Magacyada marqaatiyaalka, masu'uliyadooda iyo hay'adaha ay ka kala socdaan, haddiii ay jiraan.
- 3) Hadal qoraalka waa in ay ku saxiixan yihiin Xoghayaha iyo xogheynta Gudiga.

- 4) Warbixinnada Gudiga ee loo gudbinayo Golaha Shacabka waxay noqonayaan kuwa kooban, markasta waa inay daabacan yihiin, mid walba isku dheggan-tahay, iyada oo gaarkeeda ah.⁶³
- 5) Hadal qoraalka shirarka Gudiyada oo maqal iyo muqaal ah waa la sameyn karaa haddii sidaan ku dhacdo Gudigu go'aansado.

Qod. 41aad:

Kulamada Gudiyada.

- 1) Guddiyadu waa in ay si joogto ah u kulmaan ugu yaraan labo jeer bishiiba, waqtiyada lagu jiro kalfadhigada Golaha Shacabka, waqtiyada kulammada waxaa goynaya Guddoomiyaha, ama waxaa tala ka soo jeedinaya Golaha.
- 2) Guddi walba xaq buu uu leeyahay in uu kulmo xitaa marka kalfadhiga ay xiran yihiin.
- 3) Guddi kulan kale ma yeelan karo (Kama garab furi karo kulan kale), ayada oo uu socdo kulan Golaha Shacabka, haddii uuna ka helin ogolaansho Guddoomiyaha Golaha.
- 4) Marka uu helo codsi ay ku saxiixan yihiin ugu yaraan saddex meelood meel (1/3) xubnaha Gudiga, Guddoomiyuhaha Gudiga waa inuu qabtaa kulanka mudo ku siman toban (10) maalmood gudahood oo maalmo shaqa ah, ayadoo xubnaha Gudiga lagu wargalinayo jiritaanka kulanka ugu yaraan 48-saacadood ka hor. Sababta loo qabanayo kulankaana waa in lagu cadeeyaa wargalinta.
- 5) Kadib marka uu guddoomiyaha Gudigu amro, Xoghayuhu waa inuu siiyaa xubin kasta oo ka mid ah Gudiga, ogaysiin ku saabsan kulankaas ugu yaraan afartan iyo sideed (48) saacadood ka hor kulanka, ogaysiiskaasi waa inuu ku cad yahay ajendaha shirka, waqtiga iyo goobta lagu kulmayo.

⁶³Faqrada 4aad ee "Qoraallada Gudiga" waxay u qorneyd "Warbixinnada Gudiga ee loo Gudbinayo Golaha Shacabka waxay noqonayaan kuwa kooban, ooh al bog ah, waana ay ka badnaan karaan, markasta waa inay daabacan yihiin mid walbina isku dheggantahay iyada oo gaarkeeda ah" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

- 6) Xaghayuhu; waa inuu shir walba oo Gudigu leeyahay qoraal ahaan ugu wargeliyo Guddomiya Golaha Shacabka.
- 7) Gudoomiyaha Gudigu waa inuu siiyaa xubin kasta oo kamid ah Gudiga wax alaale wixii qoraallo ah (documents) ee la xiriira ajendaha kulanka.
- 8) Markasta oo ajenda kamid ah ajendayaasha kulanka uu quseeyo wasaarad, Gudoomiyaha Gudigu waa inuu xaqiijiyaa in wasaarada shaqada ku leh, la gaarsiiyay ogaysiin ku saabsan kulanka Gudiga, ugu yaraan afartna iyo sideed saacadood (48) ka hor, haddii ayna Gudigu go'aansan si kale (sida inaan la ogeysiin wasiirka jiritanka kulanka).

Qod.42aad:

Kulamada Khaaska ah iyo Kuwa Guud.⁶⁴

Shirarka Gudiyadu waxay noqonayaan mabda' ahaan kuwa u furan Dadweynaha marka laga reebo xilliyada uu Gudigu:

- 1) Ka doodayo arrimo qarsoodi ah oo taabanayo amniga dalka.
- 2) Ka doodayo faafaahin ku saabsan qandaraas ganacsi oo ay ku lug-leeyihiin hay'adaha Jamhuuriyada Soomaalia iyo cid seddexaad oo looga hadlayo arrimo qandaraas oo qarsoodi ah.
- 3) Diyaarinayo talo soo-jeedin qabyo qoraal ama dhameystiran oo ay ka mid yihiin qoritaanka warbixinta muhiimka u ah Golaha.
- 4) Uu sidaa go'aansado iyadoo lagu saleynayo codka aqlabiyadda xubnaha Gudiga.

⁶⁴Qodobka "kulamada Khaaska ah & Kuwa Guud" waa qodob Jumlo ahaan uga tirsanaa Qodobka "Kulamada Gudiyada". Waa la qodobeeyey oo waxaa la siiyey Lambar si xigashada iyo fahamku u fududaado. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

Qod. 43aad:

Ajendaha Kulamada Gudiyada.⁶⁵

- 1) Guddoomiyaha Gudigu asagoo la tashanaya xubnaha Gudiga waa inuu go'aamiyaa ajenda kulanka.
- 2) Gudoomiyuhu waa inuu qoraa Ajendaha kulanka asagoo tixraacaya qorshaha shaqo ee Gudiga iyo kan Golaha Shacabka.
- 3) Gabagabada kulan kasta oo uu yeesho Gudigu, waa in Gudigu ka doooda waxa uu ku saabsan yahay kulanka xiga ee Gudigu yeelan doono, waana in ay diyaariyaan nuqulka ajendaha ee kulankaas.
- 4) Kadib marka uu guddoomiyuhu helo codsi ku aadan arrin ay tahay in laga doodo oo ay ku saxiixan yihiin ugu yaraan saddex meelood meel (1/3), xubnaha Gudiga, waa in uu guddoomiyuhu arrintaas ku daro ajendaha.
- 5) Gudigu waxaa uu ku badali karaa ajendaha cod aqlabiyad ah.

Qod. 44aad:

Soo Xaadirista Kulamada Gudiyada.⁶⁶

- 1) Haddiii xubinta oo aan fasax ka helin Guddoomiyaha Gudiga iyo Gudoomiyaha Golaha Shacabka, uu ka maqnaado lix kulan oo isku xiga, ama uuna kasoo qeyb galin kulamada Gudiga oo dhan muddo ka badan sadex bilood, waxaa xubintaas loo gudbinaya Gudiga Xeer Hoosaadka, Daryeelka, Anshaxa iyo Xasaanadda.

⁶⁵Qodobka "Ajendaha Kulamada Gudiyada" waa qodob Jumlo ahaan uga tirsanaa Qodobka "Kulamada Gudiyada". Waa la qodobeeyey oo waxaa la siiyey Lambar si xigashada iyo fahamku u fududaado. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018.

⁶⁶Qodobka "Soo Xaadirista Kulamada Gudiyada" waa qodob Jumlo ahaan uga tirsanaa Qodobka "Kulamada Gudiyada". Waa la qodobeeyey oo waxaa la siiyey Lambar si xigashada iyo fahamku u fududaado. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

- 2) Haddiii Gudoomiye Ku-Xigeenka Gudiga iyo Xoghayuhu, ayagoo aan ogolaansho ka haysan Gudoomiyaha Golaha Shacabka iyo Gudoomiyaha Gudiga ay ka maqanaadaan afar kulan oo isku xiga, ama kulamada Gudigu yeesho oo dhan, waqti ka badan labo bilood, waxaa si dhaqso leh loogu gudbinayaa Gudiga Xeer Hoosaadka, Daryeelka, Anshaxa iyo Xasaanadda.
- 3) Haddiii Gudoomiyaha Gudiga asagoo aan ka haysan ogolaansho Gudoomiyaha Golaha Shacabka, uu ka maqnaado afar kulan oo isku xiga ama kulamada uu yeesho Gudigu waqti ka badan laba bilood, waxuu weynayaa xilkii Guddoomiyenimada.
- 4) Xoghayaha Gudiga waxaa laga doonayaa inuu ku wargaliyo Gudiga marka ay jiraan ama ay muuqdaan arrimaha ku xusan (1, 2 &3) ee qodobkaan.
- 5) Xubintii lumisa xilka ay Gudiga u heysay wuxuu noqonayaa xubin Gudiga ka tirsan, haddiii aan Guddoonka Goluhu go'aan kale ka qaadan, waana inuu soo xaadiraa kulamada Gudiyada.⁶⁷

Qod. 45aad:

Habka kulamada Gudiyada.

- 1) Kulamada Gudiyada waa inuu Guddoomiyo Guddoomiyaha Gudigu.
- 2) Haddiii uu maqanyahay Gudoomiyaha Gudigu, Guddoomiye-Ku-Xigeenka ayaa qabanaya shaqadii Gudoomiyaha.
- 3) Gudoomiyaha waa inuu maamulaa doodaha Gudiga, asagoo xaqiiqsanaya (aqoonsanaya) qof kasta oo hadlaya, xaqiijinayana in waxyaabaha laga doodayo ay waafaqsan yihiin sharciyo iyo xeerar jira.
- 4) Gudoomiyuhu waa inuu xaqiiqsadaa qofka uu yahay, ka hor inta aaney hadlin xubnaha Gudigu.

⁶⁷Faqrada 5aad ee "Soo Xaadirista Kulamada Gudiga" waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

- 5) Gudoomiyuhu waa inuu u ogolaado xubnaha, in ay u hadlaan sida ay ugu kala horeeyaan codsiga ah in ay hadlaan.
- 6) Haddiii nidaamka kulanka aan la ilaalin, gudoomiyuhu waxaa uu joojin karaa kulanka.
- 7) Xubnaha Gudiga waxay iska-dhex-doorayaan Gudoomiye haddiii Guddoonku ka maqnaadaan shirka Gudiga.
- 8) Karraaniga Gudiga ayaa ka mas'uul ah qaadista miniyada (qoraallada) kulanka, galeynta/xifidida, helidda iyo ka qaadista qoraalada xafiiska Gudiga, fududeynta xiriirka Gudiga iyo xukuumadda. Guud ahaana xogyaha ayaa la soconaya hirgalinta go'amada Gudigu gaaro.
- 9) Xogheynta Gudiga ayaa u xilsaaran kormeerka karraaniga (Clerk) ee Gudiga.

Qod. 46aad:

Guntanka Gudiyada.⁶⁸

- 1) Inta badan ee xubnaha Gudiga ayaa ah kooramka.
- 2) Waxaa loo baahan yahay in uu kooramku dhan yahay marka gudigu go'aan gaarayo.⁶⁹

Qod. 47aad:

Codeynta Gudiyada.⁷⁰

- 1) Go'aanada Gudiga waxaa la gaaraa, ayadoo la raacayo ansixinta mooshin ku yimaada cod aqlabiyad ah, oo ay ku codeeyaan inta badan xubnaha jooga oo codeynaya.

⁶⁸Qodobka "Guntanka Gudiyada" waa qodob Jumlo ahaan uga tirsanaa Qodobka "Habka Kulamada Gudiyada". Waa la qodobeeyey oo waxaa la siiyey Lambar si xigashada iyo fahamku u fududaado. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

⁶⁹Faqrada 2aad ee "Guntanka Gudiyada" waxay u qornayd "Waxaa loo baahan yahay inuu Kooramku dhan yahay marka Gudigu go'aan ka gaarayo cod, Qaraar ama go'aan. Waxaa loo badelay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

⁷⁰Qodobka "Codeynta Gudiyada" waa qodob Jumlo ahaan uga tirsanaa Qodobka "Habka Kulamada Gudiyada". Waa la qodobeeyey oo waxaa la siiyey Lambar si xigashada iyo fahamku u fududaado. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

- 2) Haddiii uu codku nodqo bar-bar dhac, halka uu Gudoomiyaha codkiisu raaco ayaa la ansixinayaa.
- 3) Gabagabada doodda ee arrin laga doodi karo, haddiii talo la soo-jeediyo, Gudoomiyaha ayaa u aqrinaya Gudiga qodobka la soo-jeediyay, waxaa uuna weydiinayaa in ay aqbalaan in laga doodo iyo in kale.
- 4) Haddiii uu jiro khilaaf cad oo ku saabsan ka-doodis soo-jeedin la keenay oo u dhexeeya Gudiga, Gudoomiyuhu waxaa uu ugu baaqayaa Gudiga inay cod u qaadaan arrinkaas.
- 5) Xubnaha Gudiga waxay u codeynayaan ayagoo taagaya gacanta, tirada codadkaas dhinac kastana waa in lagu qoraa ama lagu sheegaa minit ka kulanka Gudiga.
- 6) Xubin ka mid ah Gudiga waxa ay codsan kartaa cod bixinta oo qoran/diwaangashan, waa haddiii codsigaasu yimaado ka hor intii aan loo guda gelin codeynta.
- 7) Haddiii xubin kamid ah Gudiga ay codsato in codeynta la qoro, xoghayaha Gudiga waa inuu yeeriyaa ama aqriyaa magacyada xubnaha, sida ay ugu kala horeeyaan xaraf ahaan, xubin kasta waxaa uu ku jawaabayaa “haa” ama “maya”, natiijada codkana waxaa ku dhawaaqa xoghayaha Gudiga. Gudoomiyaha Gudiga, waxaa uu cadeeyaa in soo jeedintaas (motion kaas) la ansixiyey (la aqbalay) iyo in la diidey. Natiijada iyo magacayada xubnaha ogolaaday iyo kuwa diidayba waxaa lagu sheegayaa ama lagu qorayaa hadal qoraalka (minutes) kulanka.
- 8) Xoghayuhu waa inuu xaqiijiyaa in go’amada Gudigga loo diro Guddoonka Golaha.

Qod. 48aad:

Dhageysiga Dadweynaha.⁷¹

- 1) Si loo helo warbixino la xiriira arrinta Gudigu ka doodayo, Gudigu waxaa uu qaban karaa kulamo furan oo ay dhageysanayaan khabiiro, wakiillo ka socda ururrada bulshada rayid ka ah, iyo shaqsiyaad kale ee keeni kara warbixino muhiim ah.
- 2) Marka shaqo loo xilsaaro Gudi, si uu uga doodo, Gudiga arrintaa masuulka ka ahi waa inuu ogolaadaa inuu qabto kulan dadweynuhu dhageysanayaan, haddii afar-meelood (1/4) oo meel xubnaha Gudiga ay sidaa dalbadaan.
- 3) Haddii dhageysiga dadweynaha ay dalbadaan xubno laga tiro badan yahay oo Gudiga ka mid ah, dadka ay magacaabeen kooxdaas yari waa in la dhageysto.

Qod. 49aad:

Warbixinta Safarada Dibadda Ee Wufuudda Golaha Shacabka.⁷²

- 1) Madaxa Wafdiga ama Xildhibaan ku hadlaya magaciisa, waa inuu afar iyo toban maalmood oo ka bilaabaneysa maalinta wafdiga dib ugu soo noqdo Dalka gudahood, u soo bandhigaan warbixinta howlaha Wafdiga.
- 2) Ka dib soo bandhigidda warbixinta si waafaqsan Faqradda 1aad, Guddoomiyaha Goluhu waa inuu cayimaa waqtiga doolda haddii loo baahdo.

Qod. 50aad:

Gudiyada Golaha Shacabka.

- 1) **Gudiga Joogatada ee Golaha:⁷³**

⁷¹Qodobka “Dhegeysiga dadweynaha” waa qodob Jumlo ahaan uga tirsanaa Qodobka “Habka Kulamada Gudiyada”. Waa la qodobeeyey oo waxaa la siiyey Lambar si xigashada iyo fahamku u fududaado. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

⁷²Qodobka “ Warbixinta Safarada Dibadda ee Wufuudda Shacabka” waa cusub yahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

Xubnaha Gudigaan waxay ka kooban yihiin:

- a) Guddoomiyaha iyo labadiisa ku-xigeen.
- b) Habdhooraha iyo labadiisa ku-xigeen.
- c) Guddomiyayaasha Gudiyada Joogtada ah ee Golaha.

2) **Gudiga Xeer Hoosaadka, Daryeelka, Anshaxa iyo Xasaanadda:**

Arrimaha hoos imaanaya Gudigaan waxaa ka mid ah:

- a) Gudigaan waa in ay ku jiraan ugu yaraan labo (2) qareen oo Xildhibaanno ah.⁷⁴
- b) Haddiii aysan jirin duruuf khasbaysa in dib-u-eejis lagu sameeyo, Gudigu wuxuu soo jeedinayaa dib-u-eejista iyo wax ka baddelka Xeer-hoosaadka Golaha Shacabka sanadkasta kalfadhiga 2aad bilowgiisa.⁷⁵
- c) Gudigaan wuxuu tixgalinayaa arrimaha la xariira xasaanadda xubnaha wixii talo soo-jeedin ahna u gudbiyaa Golaha.
- d) Gudigaan wuxuu talo bixin ka jeediyaa, arrimaha la xariira luminta xubinnimada ee Golaha Shacabka, sida ku cad Qod. 59aad ee Dastuurka ku meel gaarka.
- e) Gudigan wuxuu talo bixin ka jeediyaa, arrimaha la xariira tallabooyinka anshax marinta ee laga qaadayo xubin ka tirsan Golaha Shacabka, sababo ay kamid yihiin anshax xumo ama ku xad-gudubka Xeer Hoosaadka Golaha.

⁷³ Xarafka (c) ee Faqrada 1aad ee “Gudiyada Golaha SHacabka” waxay u qornayd “Guddoomiyayaasha Gudiyada” waxaa loo badalay sida kor ku xusan, Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018:

⁷⁴Xarafka (a) ee Gudiga Xeerhoosaadka ee “ Gudiyada Golaha Shacabka” waxay u qorneyd “Gudigan waa in ay ku jiraan ugu yaraan labo (2) qareen”. Waxaa loo badalay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu ansixiyey waxkabaddelka xarafka (a) kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

⁷⁵Xarfaha (b&c) ee Gudiga Xeerhoosaadka ee “ Gudiyada Golaha Shacabka”, waxaya aheyd laba faqradood oo u qoran”. (a) Lixdan (60) cisho Gudahood xilliga la dhiso Gudigaan ka dib ee lagu jiro kal-fadhiga kowaad, waqti waa in loo qoondeeyo tixgalinta xeer hoosaadka sida uu Gudigan soo jeediyey. (b) Sodon (30) cisho Gudahood ee bilawga kal-fadhi kasta ee Golaha Shacabka, Gudigan wuxuu ka doodayaa hindsahaa wax ka bedel ee xeerka wuxuuna u Gudbinayaa talo soo jeedintiisa Golaha Shacabka si loo ansaxiyo”. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

- f) Gudigan wuxuu soo jeediyaa tallaabooyinka maamul ee lagu xoojinayo hab-dhaqanka iyo anshaxa xubnaha.
- g) Gudiga wuxuu mas'uul ka yahay dabagalka & maamulka arrimaha daryeelka xubnaha Golaha.⁷⁶

3) **Gudiga La Socodka Dib-u-eegista iyo Dhaqangelinta Dastuurka**

Iyadoo la tixgalinayo sida ku cad Qod.133^{aad} ee Dastuurka, Gudiga La Socodku wuxuu:

- a) Kormeerayaa, farayaa, ansaxinayaana hawlaha Gudiga dib-u-eegista iyo dhaqangelinta Dastuurka iyo guud ahaanba ku dhaqanka Dastuurka.
- b) Xilliyada qaarkood fari karaa Gudiga dib-u-eegista iyo dhaqangelinta Dastuurka mashruuc qoraal sharci, iyadoo lagu saleynayo baahida Dastuurka kumeel gaarka ah.
- c) Dib-u-eegayaa qabyo qoraalada wax ka bedelka Dastuurka, ama hindise-sharciyeedyada iyo warbixinadda ku lifaaqan ee ka timid Gudiga dib-u-eegista iyo dhaqan galinta Dastuurka.
- d) Ogeysiyaa dadweynaha wixii soo jeedin ah.
- e) Intii suurtoagal ah, sugayaa/xaqiijinayaa inay jiraan fursado ku filan oo ah ka qeyb-galka dooda dadweynaha.
- f) La tashanayaa xubnaha ka socda dadweynaha.
- g) Hubinayaa in xubnaha ka socda dadweynaha ay haystaan fursado ku filan oo ay ugu soo bandhigi karaan fikirkooda iyo aaraadooda Gudiga isku-dhafka ah.

⁷⁶Xarafka (g) ee Gudiga Xeerhoosaad ee “ Gudiyada Golaha Shacabka” waa cusub yahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

- h) La hadlayaa Baarlamaanka maamul-goboleedyada xubnaha ka ah Federaalka, isla markaana ku biiriyo fikirka qoraallada ka yimaado xubnaha maamul-goboleedyada federaalka ka midka ah, talo soo jeedinta wax ka bedel haddii ay arrinta khuseyso danaha maamul-goboleedka xubinta ka ah Federaalka.
- i) Kormeerayaa dhaqan gelinta mabaadii'da Federaalka Soomaaliya.
- j) Warbixin siinayaa Golaha shacabka ugu yaraan halmar sedexdii biloodba.
- k) Qabanayaa wixii hawl kale ah ee Dastuurka ku-meelgaarka ah iyo sharciga federaalka ah farayo.

4) **Gudiga Garsoorka, Awqaafta iyo Arimaha Diinta:**

Wuxuuna yeelanayaa Gudi-hoosaadyada soo socda;

- A. Guddi-Hoosaadka Arimaha Garsoorka
- B. Guddi-Hoosaadka Arimaha Diinta & Awqaafta

Guddi-Hoosaadka Arimaha Garsoorka, Wuxuu u xilsaaran yahay:

- a) Hubinta madaxbannanida Garsoorka.
- b) Ka baaraandegista shuruucda la xiriirta hay'adaha Garsoorka & Garsoorayaasha.
- c) La socodka cabashooyinka bulshada ee la xiriira arrimaha Garsoorka iyo Gardoonka.
- d) La socodka arrimaha Xabsiyada iyo Maamulkooda.

Guddi-Hoosaadka Arimaha Diinta & Awqaafta wuxuu u xilsaaran yahay:

- a) Ka talabixinta iyo u kuur-gelidda arrimaha la xariira faafinta diinta Islaamka.

b) Ka tala-bixinta hawlaha la xiriira Maamulka masajidda, Xajka & Cimarada iyo hawlaha kheyriga ah.

5) **Gudiga Arrimaha Gudaha, Maamullada Gobollada iyo Amniga:**

Wuxuuna yeelanayaa Gudi-hoosaadyada soo socda:

a) Guddi-Hoosaadka Arrimaha Gudaha iyo Maamullada Gobollada.

b) Guddi-Hoosaadka Arrimaha Amniga.

Guddi-hoosaadka Arrimaha Gudaha iyo Maamullada Gobollada wuxuu u xilsaaran yahay;

a) Ka baaraandegista iyo ka-talabixinta shuruucda la xiriirta hawshooda.

b) Katala bixinta iyo la socodka arrimaha maamul goboleedyada si waafaqsan Dastuurka.

c) Katala bixinta xiriir wanaaga hoggaanka dhaqameedyada iyo maamuladda gobolada iyo degmooyinka.

Gudiga-Hoosaadka Arrimaha Amniga wuxuu u xilsaaran yahay:

a) La socodka arrimaha Ciidanka Boliiska iyo Hay'adaha amniga.

b) La socodka arrimaha Socdaalka iyo Jinsiyidda.

c) La socodka Qorshaha Qaran ee Amniga iyo xasilinta dalka.

6) **Gudiga Xaqiiqa Raadinta, Dib-u-Heshiisiinta, iyo Hanti isucelinta**

Wuxuu u xilsaaran yahay:

a) Ka baaraandegista iyo ka-talabixinta shuruucda la xiriirta hawshooda.

- b) Xaqiiqa raadinta ku saabsan xadgudbyada ka dhanka ah xuquuqda bani'aadamka.
 - c) Katala bixinta Arrimaha Caddaalada xilliga kala guurka ah. (Transitional Justice) iyo tacaddiyaada la geystay iska raalligelintooda.
 - d) Wuxuu la shaqeynayaa Gudiga Madaxa bannaan ee Runta, Xaqiiqo raadinta iyo Dib u heshiisiinta ee ku xusan Dastuurka.
 - e) Wuxuu daraasad ku soo sameynayaa talana ka soo bixinayaa dhulka iyo hantida qaranka iyo midda gaarka ah ee sharci darrada lagu kala haysto.
- 7) **Gudiga Miisaaniyadda, Maaliyadda, Qorsheynta iyo Iskaashiga Caalmiga iyo La-xisaabtanka Hay'adaha Dawladda.**

Wuxuuna yeelanayaa Gudi-hoosaadyada soo socda:

- A) Guddi Hoosaadka Miisaaniyadda & Maaliyadda
- B) Guddi Hoosaadka Qorsheynta iyo Tira-koobka
- C) Guddi Hoosaadka La-xisaabtanka Dhammaan Hayadaha Dawladda

Guddi Hoosaadka Miisaaniyadda & Maaliyadda wuxuu qabanayaa:

- a) Ka baaraandegista iyo ka-talabixinta shuruucda la xiriirta hawshooda iyo waajibaadkooda.
- b) Wuxuu ka baaraan dagaa soo jeedinta Xukuumadda ee ku aadan ku talagalka Miisaaniyadda sanad kasta.
- c) Wuxuu tixgaliyaa hindiso sharciyeedyada uu u xilsaaro ee arrimaha Miisaaniyadda iyo Maaliyadda.
- d) Wuxuu dib u eegaa siyaasada lacageed ee Dawlada Federaalka.
- e) Wuxuu ka baaraan dagaa kharash-miisaaniyadeedka hay'adaha iyo wakaaladaha heerka Federaalka.

f) U kuurgalka siyaasadda canshuuraha iyo dakhliga.

Guddi Hoosaadka Qorsheeynta & Tirakoobka, wuxuu u xilsaaran yahay:

- a) Wuxuu talo ka bixiyaa tallaabooyinka maamul ee sare loogu qaadayo siyaasadda dhaqaale ee Dowladda.
- b) Wuxuu talo ka bixiyaa, una kuurgalaa tirakoobka guud ee dhaqan-dhaqaale iyo bulshada
- c) Wuxuu tixgaliyaa hindiso sharciyeedyada ee la xiriira arrimaha qorsheeynta & tirakoobka

Guddi Hoosaadka La-xisaabtanka Dhammaan Hay'adaha Dawladda, wuxuu u xilsaaran yahay;

- a) Wuxuu ka baaraan dagaal warbixinta hanti-dhawrka guud, soona jeediyaa tallaabooyinka ku haboon hab-raaca Maamul wanaagga ee dawladda.
- b) Wuxuu tixgaliyaa hindiso sharciyeedyada ee la xiriira arrimaha la-xisaabtanka hayadaha Dawladda.

8) **Gudiga Arrimaha Dibedda:**

Arrimaha hoos imaanaya waajibaadka Gudigan waxaa ka mid ah:

- a) Ka baaraandegista iyo ka-talabixinta shuruucda la xiriirta hawshooda iyo waajibaadkooda.
- b) Xariirka caalamiga ah, Heshiisyada iyo Axdiyada caalamiga ah.
- c) Arrimaha Safaaradaha iyo Qunsuliyadaha.
- d) Qurbo joogta & Qaxootiga

9) **Gudiga Difaaca:**

Wuxuuna leeyahay Gudi-hoosaadyada soo socda:

- A. Guddi-hoosaadka Gaashandhigga iyo Arrimaha Ciidanka Xoogga Dalka Soomaaliyeed.

B. Guddi-hoosaadka Hub-ka dhigista iyo Dhaqan celinta Maleeshiyaadka

Awoodaha Gudigaan waxaa ka mid ah:

- a) Ka baaraandegista iyo ka-talabixinta shuruucda la xiriirta hawshooda iyo waajibaadkooda.
- b) Arrimaha Ciidanka Xooga Dalka.
- c) Hub ka dhigista & Dhaqan celinta maleeshiyoyinka.
- d) Illaalinta xuduuda dalka & La dagaalanka burcad badeedka.
- e) Gudigaan wuxuu la shaqeynayaa Gudiga Madaxabanaan ee Amniga Qaranka, iyo xafiiska Gardoonka sida ku xusan Dastuurka kumeel gaarka ah iyo xeerka Federaalka.

10) **Gudiga Xuquuqul Insaanka, Haweenka iyo Arrimaha Bani'aadanimada:**

Wuxuuna ka kooban yahay:

- A. Gudi-hoosaadka Xuquuqul Insaanka.
- B. Gudi-hoosaadka Haweenka iyo Arrimaha Qoyska.
- C. Gudi-hoosaadka Arrimaha Bani'aadanimadda iyo Barakacayaasha (IDPs).

Hawlaha ay qabayaan waa:

- a) Ka baaraandegista iyo ka-talabixinta shuruucda la xiriirta hawshooda iyo waajibaadkooda.
- b) Arrimaha Xuquuqul insaanka.
- c) Dadka naafada/curyaanka ah.
- d) Arrimaha jinsiga (lab/dheddig).
- e) Dadka gudaha ku barakacay.

- f) Gargaarka bani'aadanimoo oooy ka mid yihiin sida loo maareynayo abaaraha iyo masiibooyinka kale.
- g) Gudigan wuxuu la shaqeynayaa Gudiga madaxa banaan ee xuquuqul-insaanka iyo xafiiska Gardoonka sida ku xusan Dastuurka kumeel gaarka ah iyo xeerka Federaalka.

11) Gudiga Horumarinta Adeega Bulshada:

Wuxuuna yeelanayaa:

- A. Guddi-Hoosaadka Caafimaadka.
- B. Guddi-Hoosaadka Waxbarashada.
- C. Guddi-Hoosaadka Shaqada.
- D. Guddi-Hoosaadka Dhaliyarada iyo Isbortiska.

Arrimaha hoos imaanaya Gudi-hoosaadyadan waxaa ka mid ah:

- a) Ka baaraandegista iyo ka-talabixinta shuruucda la xiriirta hawshooda iyo waajibaadkooda.
- b) Caafimaadka bulshada & Siyaasada caafimaadka qaran.
- c) Daryeelka caafimaad iyo caymiska.
- d) Waxbarashada Hoose iyo Sare.
- e) Tababarka xirfadaha iyo waxbarashada aan rasmiga aheyn.
- f) Sayniska & Arrimaha Tiknoolajiyada.
- g) Arrimaha shaqada & Ururada Bulshada.
- h) Arrimaha Dhalinyarada & Arrimaha Isboortiga.

12) Gudiga Kheyraadka Dabiicigaa Iyo Bii'ada.

Wuxuuna yeelanayaa:

- A) Guddi-Hoosaadka Macdanta, Biyaha iyo Shidaalka

B) Guddi-Hoosaadka Bii'ada iyo Ilaalinta Duurjoogta

Arrimaha hoos imaanaya Gudi hoosaadyadan waxaa ka mid ah:

- a) Ka baaraandegista iyo ka-talabixinta shuruucda la xiriirta hawshooda iyo waajibaadkooda.
- b) Ilaalinta bii'ada; bad, berri iyo hawada sare.
- c) Ilaalinta Duurjoogta
- d) Shidaalka & Kheyraadka Macdanta & Biyaha

13) **Gudiga Beeraha, Horumarinta Reer-miyiga, Xoolaha iyo Khayraadka Badda.**

Wuxuuna yeelanayaa:

- A. Guddi-Hoosaadka Beeraha & Siyaasadda Dhulka.
- B. Guddi-Hoosaadka Horumarinta Reer-miyiga, Xannanada Xoolaha, Dhirta & Daaqa.
- C. Guddi-Hoosaadka Kheeraadka Badda.

Arrimaha hoos imaanaya Gudi hoosaadyadan waxaa ka mid ah:

- a) Ka baaraandegista iyo ka-talabixinta shuruucda la xiriirta hawshooda iyo waajibaadkooda.
- b) Dalagga, Dhul Beereedka & Waraabka.
- c) Kalluunka iyo kheyraadka badda.
- d) Hormarinta Reer miyiga & Xannanada Xoolaha

14) **Gudiga Warfaafinta, Wacyigelinta, Dhaqanka, Boostadda iyo Isgaarsiinta.**

Wuxuuna yeelanayaa Gudi Hoosaadyada soo socda:

- A. Guddi-Hoosaadka Warfaafinta, Wacyigelinta iyo Dhaqanka.
- B. Guddi-Hoosaadka Boostadda iyo Isgaarsiinta.

Arrimaha hoos imaanaya Gudi hoosaadyadan waxaa ka mid ah:

- a) Ka baaraandegista iyo ka-talabixinta shuruucda la xiriirta hawshooda iyo waajibbaadkooda.
- b) Warfaafinta iyo wacyigalinta.
- c) Siyaasada warbaahinta.
- d) Warbaahinta qaranka (SNTV, Radio Mogadishu).
- e) Xuquuqda daabacaada iyo xuquuqda lahaansho fikir.
- f) Gudigan wuxuu la shaqeynayaa Gudiga madaxa banaan ee xuquuqul insaanka iyo xafiiska Gardoonka, sida ku xusan Dastuurka iyo Xeerarka Federaalka.

15) Gudiga Waddooyinka, Dekedaha, Garoomada, Tamarta iyo Gadiidka.

Wuxuu leeyahay:

- a) Guddi Hoosaadka Waddooyinka iyo Gaadiidka Dhulka.
- b) Guddi Hoosaadka Dekedaha & Gaadiidka Badda.
- c) Guddi Hoosaadka Garoomada & Gaadiidka Cirka.
- d) Guddi Hoosaadka Tamarta

Arrimaha hoos imaanaya Gudi hoosaadyadan waxaa ka mid ah:

- a) Ka baaraandegista iyo ka-talabixinta shuruucda la xiriirta hawshooda iyo waajibbaadkooda
- b) Dhisida iyo ilaalinta waddooyinka, & Dhismayasha Dowlada,
- c) Dhismaha Gegada Diyaaradaha & Dekadaha.
- d) Gaadiidka noocyadiisa kala duwan
- e) Tamarta

16) Gudiga Dhaqaalaha Ganacsiga iyo Warshadaha.

Arrimaha ka mida ha hawlahiisa:

- a) Ka talbixinta iyo u kuurgelidda Siyaasadda Gancsiga Dalka.
- b) Ka talbixinta iyo u kuurgelidda Siyaasadda Horumarinta Warshadaha.
- c) U Kuurgalka shuruucda ilaalinta xuquuqda gaarka ah ee ganacsiga (Patent rights).
- d) U Kuurgalka shuruucda ilaalinta tayada ganacsiga la soo waarido iyo nooca wax soo saarka warshadaha (quality control laws).

CUTUBKA-V:

GOLAHA SHACABKA & XUKUUMADDA.

Qod. 51aad:

Kalsooni-Siinta Xukuumadda.⁷⁷

- 1) Sida ku cad Qod. 69^{aad}(2) xarafka (d) ee Dastuurka, Goluhu wuxuu cod kalsooni ah siin karaa, kalana noqon karaa Ra’isul-wasaaraha, Wasiirada iyo barnaamijka Xukuumadda.
- 2) Golaha Shacabku wuxuu go’aankiisa ah kalsooni-siinta ku meel marinayaa, codeyn gacan taag ah ee aqlabiyad hal dheeri ah tirada guud Xubnaha (50 %+1).
- 3) Ra’isul-wasaaruhu markii uu helo codka kalsonida Golaha Shacabka, waa in uu horkeeno liiska Golahiisa Wasiirada iyo barnaamijka xukuumadiisa muddo aan ka badnayn soddon (30)-cisho, si Goluhu u siiyo kalsoonida codeyn gacan-taag ah oo aqlabiyadda guud (50%+1) ee tirada Golaha.⁷⁸

⁷⁷Faqrada 1aad & 2aad ee “Kalsooni siinta Xukuumaddu” waxaa la siiyey lambareyn, kala goyn iyo dib u siiqeyn lagu sameeyey. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

⁷⁸Faqrada 3aad waa ku cusub tahay “Kalsooni siinta Xukuumadda”Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

Qod. 52aad:

Dhaarta Ra'iisul-Wasaaraha & Wasiirada.

Si waafaqsan Qod.104^{aad} ee Dastuurka kumeel gaarka, kadib marka la helo codka kalsooni siinta, Ra'isul-wasaaraha iyo Wasiirada ayaa inta aysan xilka qaban, dhaar ku maraya fadhi gaar ah, ee Golaha Shacabka ee Federaalka, Waxaa dhaarinaya Guddoomiyaha maxkamada sare, loona akhrinayo sida hoos ku cad:

“waxaan ku dhaaranayaa magaca Ilaabay inaan xilkeyga u guto si daacad ah, oo danta dalka, dadka & diinta ku jirto, dhawrana Dastuurka Qaranka iyo shuruucda kale ee dalka u yaalo”.

Qod. 53aad:

U Yeeridda Ra'iisul Wasaaraha iyo Wasiirada.

- 1) Sida ku cad Qod.69aad (2), xarafka (c) ee Dastuurka, Goluhu wuxuu u yeeri karaa Ra'isul-wasaaraha, Golaha Wasiirada, Guddoomiyayaasha Gudiyaada Qaranka & Xafiisyada Madaxbannaan.⁷⁹
- 2) Golaha Shacabka waxaa uu awood u leeyahay in uu dib u eegid ku sameeyo xilka masuul kasta ee aqbali waayo u yeeridda Golaha.⁸⁰

Qod. 54aad:

Codka Kalsooni Kala Noqoshada Xukuumadda.

- 1) Xildhibaano aan ka yareen Shan meelood meel (1/5) tirada guud ee xildhibaanada golaha, ayaa soo jeedin kara mooshin kalsooni kala noqosho Xukuumadda, waxaana dooddeedu furmeysaa ugu badnaan 5-maalin oo maalmo shaqo ah & saacad shaqo, kana billaabanaaysa maalinta loo soo gudbiyo soo-jeedinta Golaha, waana in Guddoonku isla maalinkaasba u gudbiyaa Ra'isul-wasaaraha eedaymaha ku qoran soo-jeedintaas.⁸¹

⁷⁹Faqrada 1aad ee “U Yeeridda Ra'isulwasaaraha & Wasiirada” waa isla nuxurkii qodobku ka hadlayey iyadoo xigashada dastuurka la soo raaciyey. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

⁸⁰Faqrada 2aad ee ‘U Yeeridda Ra'isulwasaaraha & Wasiirada’ waa qeybta dambe ee sidii ay markii hore u qornayd. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

⁸¹Faqrada 1aad ee “Codka Kalsooni Kala Noqoshada Xukuumadda” waxay u qorneyd “Xildhibaano aan ka yareen shan meelood meel (1/5) tirada guud ee xildhibaanada Golahaayaa soo jeedin kara mooshin kalsooni kala noqosho Xukuumadda, waxaana dooddeedu furmeysaa 5-maalmoood kadib oo maalmo shaqo ah kana

- 2) Mooshinkaasi waxaa lagu ansixinayaa tiro hal dheeri (50%+1) ee xubnaha iyadoo tirada Xubnaha laga reebayo kuraasta bannaan (Vacant Seats).
- 3) Soo jeedin (mooshin) la xiriira, Qod.17^{aad} (2), Qod.67^{aad} (1), Qod.54^{aad} (1), Qod.62^{aad} (1) iyo Qod.105^{aad} (3), ee Xeer-Hoosaadka laguma faafin karo Golaha iyo meelkale toona kahor maalinta ay furmayso dooda soo jeedintaas. Waxaana maalintaas loo qaybinaya oo kaliya Golaha.⁸²
- 4) Xildhibaan kasta wuxuu xaq u leeyahay in uu ku biiro ama ka baxo soo-jeedin (mooshin) inta aan Gudoonka loo Gudbin, Mar hadii loo gudbiyo Gudoonka saxiixayaasha motionka ka ma noqon karaan saxiixooda motion-ka.
- 5) Marka soo-jeedin (mooshin) la keeno, loona codaynayo Xildhibaan ku soo jeedin uu marki hore soo jeediyay wuu ka codayn karaa.
- 6) Marka soo-jeedin (mooshin) loo keeno Gudoonka, waa in uu hubiyo sharcinimada Mooshinkaas, Go'aanna ka gaaro qabashada Soo jeedinta Mooshinka loo Soo gudbiyay.
- 7) Codeynta waxaa laga dhigayaa mid gacan taag ah.
- 8) Dooda mooshinka kalsooni kala noqoshada xukuumadda, waxaa aqrinaya mid kamid ah saxiixayaasha mooshinka mudo aan ka badnayn 10-daqiiqo, asaga oo sheegaya sababaha mooshinka, kadibna waxaa mudo aan ka badnayn 7-daqiiqo taageeraya mooshinka xubin kale ee ka tirsan saxiixayaasha.⁸³
- 9) Marka mooshinka loo aqriyo si waafaqsan faq.8^{aad} ee qodobkaan, waxaa hadlaya Ra'isul'wasaraha mudo aan ka badnayn 60-daqiiqo si uu isaga difaaco eedeymaha.⁸⁴

billaabanaysa maalinta soo jeedinta la keenay Golaha". Waxa loo qoray sida kor ku xusan waxaana Goluhu ansixiyey kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

⁸²Faqrada 3aad ilaa iyo 6aad ee "Codka Kalsooni Kala Noqoshada Xukuumadda" waa faqrooyin Cusub oo lagu soo daray Qod.an. Goluhu wuxuu ansixiyey Kalfadhigii 3aad, kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

⁸³Faqrada 8aad waa faqro cusub oo lagu soo kordhiyey "Codka Kalsooni Kala Noqoshada Xukuumadda" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

⁸⁴Faqrada 9aad waa faqro cusub oo lagu soo kordhiyey "Codka Kalsooni Kala Noqoshada Xukuumadda" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

- 10) Xubin kasta oo doonaysa in ay doodda ka qayb qaadato waxay hadli kartaa ugu badnaan 5-daqiigo, kadibna waxaa hadalka ugu dambeeya yeelanaya Ra'isulwasaaraha oo hadlaya muddo aan ka badnayn 30-daqiigo.⁸⁵
- 11) Haddii soojeedintu (Motion)-ka ansixi waayo, Ra'isulwasaaruhu wuxuu si hufan u sii wadanayaa howlihisa Dastuuriga ah.⁸⁶
- 12) Haddii mooshinka la ansaxiyo Gudoomiyuhu waa in uu ku wargeliyaa Madaxwaynaha natiijada codaynta, si uu u fuliyo waajibadka Dastuuriga ah ee ka saaran, Sida ku cad qodobada 90aad iyo 103^{aad} ee Dastuurka.⁸⁷

Qod. 55aad:

Diidmada Kalsooni Kala noqosho.⁸⁸

Haddii Soo-jeedin (Motion) kala noqosho kalsooni, oo Xukuumadda lid ku ah uu Goluhu ansixin waayey, lama soo celin karo soojeedintaas kalsooni-darro, ilaa ay ka gudbeyso muddo 6-Bilood ah.

Qod. 56aad:

Kor-Joogteynta Gudiyada Golaha.

- 1) Si loo xaqiijiyo dhaqan-galinta shuruuca Qaranka, Gudiyada Golaha waxaa ay la xisaabtamayaan, ayna kormeerayaan howlaha waaxyaha dowladda iyo hey'adaha kale ee hoos yimaada xilkooda, sida waafaqsan Qod. 69^{aad} (2) ee Dastuurka.
- 2) Haddii wasaarad, ama hey'ad kale ee hoos timaadda shaqada Gudi Golaha Shacabka aysan warbixin keenin ama warbixinteedu aysan dhameystirneyn, marka uu Gudigu codsiga sameeyey kadib, waxaa arrintaasi lagu dari karaa ajendaha Golaha
- 3) Gudiyada waxay ka soo warbixinayaan dhaqangalka shuruuca ay shaqada ku leeyihiin, warbixintooduna waxay noqoneysa qoraal iyo hadal labadaba, sanadkiiba hal mar.

⁸⁵Faqrada 10aad waa faqro cusub oo lagu soo kordhiyey "Codka Kalsooni Kala Noqoshada Xukuumadda" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

⁸⁶Faqrada 11aad waa faqro cusub oo lagu soo kordhiyey "Codka Kalsooni Kala Noqoshada Xukuumadda" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

⁸⁷Faqrada 12aad waa faqro cusub oo lagu soo kordhiyey "Codka Kalsooni Kala Noqoshada Xukuumadda" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

⁸⁸Cinwaanka wuxuu u qornaa "Soo Jeedinta Kala noqosho Kalsooni". Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulanka 21aad ee 3/11/2018.

Qod. 57aad:

Xiriirka Gudiyada iyo Xukuumadda.

- 1) Wada shaqaynta ka dhaxeysa Gudiyada Golaha Shacabka iyo Xukuumaddu waxaa ay ku salaysan tahay mabda'a ah is-texgalin iyo isla xisaabtan.
- 2) Waa in ay jiraan kulamo joogto ah oo uu la yeesho Gudigu wasiirrada ugu yaraan hal mar saddexdii biloodba, si wasiirradu Gudiga ula socodsiiyaan howsha wasaaradaha.

Qod.58aad:

Barnaamijyada Shaqo ee Wasaaradaha & Gudiyada.⁸⁹

- 1) Hay'adaha dowladdu waa in ay usoo gudbiyaan Gudiyada Golaha barnaamijyada shaqo ee sannadkaas, ajendaha sharciyeed ee u qorsheysan inay soo bandhigaan, iyo ujeedooyinka ay tahay in lagu guuleysto sanadkaas.⁹⁰
- 2) Guddi kasta waa inuu kormeeraa Lana socdaa hirgalinta barnaamijyada shaqo ee hay'adda dowladdu u soo gudbisay.⁹¹

Qod. 59aad:

Xog Raadinta Gudiga.⁹²

- 1) Iyadoo Sharciga la raacayo wuxuu Gudiga weydiisan karaa Xukuumadda, Hay'adaha ama dhinac kale, in ay siiyaan Gudiga tafaasiil ama warbixin ama qoraal Gudigu uu ugu baahan yahay inuu ku guto shaqadiisa.

⁸⁹Qodobka "Barnaamijyada Shaqo ee wasaaradaha & Gudiyada" waxay aheyd jumlo ka mid aheyd qodobka "Xiriirka Gudiyada & Xukuumadda" waxaa la siiyey lambar si ay u fududaato xigashada iyo fahamku. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

⁹⁰Faqradaha 1aad ee "Barnaamijyada Shaqo ee wasaaradaha & Gudiyada" waxay u qornayd "Bilowga sannad kasta Gudi kasti waxaa uu ka doonayaa wasaarad shaqadu kala dhaxeeyso ama hay'adaha kale in ay usoo Gudbiso Gudiga barnaamijyada shaqo ee sannadkaa, ajendaha sharciyeed ee wasiirradu soo bandhigaan, iyo ujeedooyinka ay tahay in lagu guuleysto sannadkaa" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

⁹¹Faqrada 2aad ee "Barnaamijyada Shaqo ee wasaaradaha & Gudiyada" waxay u qornayd "Guddi kasta waa inuu kormeeraa Lana socdaa hirgalinta barnaamijyada shaqo ee hay'adda dowladdu u soo Gudbisay" waxaa loo badalay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu asnixiyeey kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

⁹²Qodobka "Xog Raadinta Gudiga" waxay aheyd jumlo ka mid aheyd qodobka "Xiriirka Gudiyada & Xukuumadda" waxaa la siiyey lambar si ay u fududaato xigashada iyo fahamku. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

- 2) Ayadoo aan la khilaafeyn faq.1aad ee qodobkaan, ugu yaraan saddex meelood meel (1/3) xubnaha Gudigu waxaa ay qoraal ku codsan karaan in Wasaarad, hay'ad ama dhinac kale ay siiyaan Gudiga warbixin iyo qoraallo la xiriira barnaamijyadda shaqo ee Gudiga.
- 3) Guddoomiyaha Gudigu waa inuu si dhaqso ah ugu gudbiyaa madaxa wasaaradda, hay'adda ama qolada kale ee ku shaqada leh codsiga uu helay oo ay ku saxiixan yihiin saddex meelood meel (1/3) xubnaha Gudigu.⁹³
- 4) Hay'adaha dowladdu ee ku shaqada leh waa in ay ugu badnaan todoba (7) maalin shaqo gudahood ugu gudbiyaan Gudiga warbixinta iyo qoraalada uu ka codsaday, haddii aysan ka horimaanayn sharciga.⁹⁴
- 5) Sida ku cad; Qod.69aad, (2) ee Dastuurka, Qod.2^{aad} (7, 8, 9 & 10) ee xeerhoosaadka, Golaha Shacabku wuxuu xaq u leeyahay korjoogteynta iyo la xisaabtanka Xukuumadda, sida daraadeed Xukuumadda, Hay'adaha iyo Gudiyada Madaxbannaan waa inay u dhega-nuglaadaan oo la shaqeeyaan Gudiyada.⁹⁵
- 6) Wasaaradaha, Hay'adaha, iyo laamaha kale ee ku shaqada leh, haddii ay ugu gudbin waayaan Gudiga warbixinta iyo qoraalada uu ka codsaday muddada ku xusan faqrada 4^{aad} ee qodobkaan, Guddoomiyaha Gudiga waa inuu u diraa qoraal uu ku xasuusinaayo ka soo jawaabidda codsiga Gudiga.⁹⁶
- 7) Wasaaradda, hay'adda, iyo laamaha kale ee ku shaqada leh, marka ay soo gaarto warqada xasuusinta ee codsiga Gudiga, waa inay ugu badnaan labo (2) maalin shaqo gudahood ugu gudbiyaan warbixinta iyo qoraalada uu ka codsaday Gudiga ama codsi

⁹³Faqrada 3aad ee Xog-Raadinta Gudiga" waxaa laga soo jaray faqrada 2aad eek a horreysa waxna lagama baddelin siday u qorneyd. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

⁹⁴Faqrada 4aad horey waxay u aheyd faqrada 3aad, waxaa baddelay faqrada ka dhex sameysantay faqrada 2aad ee "Xog Raadinta Gudigu" waxayna u qorneyd "Xukuumaddu, Hay'adda iyo Laamaha kale ee ku shaqada leh waa in ay si dhakhsi ah ugu Gudbiyaan Gudiga warbixinta iyo qoraalada uu ka codsaday, haddii aysan ka horimaanayn sharciga". Waxaa loo baddelay sida kor ku xusan, Goluhu wuxuu ansixiyey kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

⁹⁵Faqrada 5aad waa ku cusub tahay Qodobka "Xog raadinta Gudiga" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

⁹⁶Faqrada 6aad waa ku cusub tahay Qodobka "Xog raadinta Gudiga" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

muddo kordhin ah oo aan ka badneyn laba (2) maalin shaqo & qoraal cudurdaarasho ah.⁹⁷

- 8) Wasaaradaha, hay'adaha iyo laamaha kale ee ku shaqada leh, haddii aysan codsiga Gudiga uga soo jawaabin muddada ku xusan faqrada 4^{aad} iyo 7^{aad} iyadoo aysan soo gudbin cudur-daar maangal ah, Gudigu wuxuu arrinka ugu gudbinayaa Golaha qaab warbixin gaar ah.⁹⁸
- 9) Haddii warbixinta Gudigu u gudbiyay Golaha, dalbanayso taageeridda u yeerida wasiir ama mas'uulka hay'adda, Guddoomiyaha ayaa ogolaanaya in qaab soojeedin (mooshin) looga doodo maalinta shaqo ee ugu soo horeysa.⁹⁹
- 10) Haddii Goluhu taageero go'aanka u yeerida ee Gudigu codsaday, Guddoonku wuxuu ku wargelinayaa Ra'isulwasaaraha xukuumadda inuu faro wasiirka ay khuseyso inuu hor-yimaado Galaha shacabka.¹⁰⁰
- 11) Sida ku cad Qod.69aad Faq.2aad, Xarafka (c), ee Dastuurka JFS, Mas'uul kasta oo u dhega-nuglaan waaya u yeerista, Goluhu wuxuu dib-u-eegis ku sameeyo xilkiisa.¹⁰¹

Qod. 60aad:

Baaritaannada uu Sameeyo Gudigu.¹⁰²

Si loo helo xog dheeraad ah, waqtiga Gudigu baarista ku wado Hay'adaha Dawladda, waxay qaban qaabin karaa kulan ay dhageysanayaan dadweynaha (kulan furan), waxaa uuna ku marti galin karaa khubaro iyo shakhsiyaad kale oo keeni kara xog wax ku-ool ah. Ku dhawaaqista kulanka dhageysiga dadweynaha ah iyo arrimaha ay tahay in

⁹⁷Faqarada 7aad waa ku cusub tahay Qodobka "Xog raadinta Gudiga" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

⁹⁸Faqarada 8aad waa ku cusub tahay Qod. "Xog raadinta Gudiga" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

⁹⁹Faqarada 9aad waa ku cusub tahay Qod. "Xog raadinta Gudiga" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

¹⁰⁰Faqarada 10aad waa ku cusub tahay Qod. "Xog raadinta Gudiga" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

¹⁰¹Faqarada 5aad waa ku cusub tahay Qod. "Xog raadinta Gudiga" Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

¹⁰²Qodobka " Baaritaannada uu Sameeyo Gudigu" waxay aheyd jumlo ka mid aheyd qodobka "Xiriirka Gudiyada & Xukuumadda" waxaa la siiyey lambar si ay u fududaato xigashada iyo fahamku. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

warbixintooda la kulmiyo waxaa lagu baahin karaa warbaahinta. Gudigu wuxuu ka codsan karaa shaqsiyaadka lagu marti galiyey kulanka furan in ay ku keenaan fikradahooda hab qoraal ah.

Qod. 61aad:

Warbixinta Gudiga ee Arrimaha La Baaray.¹⁰³

- 1) Dhamaan warbixinnada waa in ay ku cadyihiin awoodda lagu samaynayo barista.
- 2) Warbixinnada waa inay ku cad yihiin magacyada xubnaha Gudiga ee ka qeybqaatay warbixintaas.
- 3) Warbixintu waa in ay cadayso arrinka ama arrimaha laga shaqeeyey iyo xogaha uu gudigu helay, waxaa sidoo kale warbixintu leedahay; tixraaca qeybaha ku haboon ee waxyaabaha la soo gudbiyey ee Gudigu ku helay hab qoraal ah iyo hab hadal ahba.
- 4) Qoraalka warbixinta waa in lagu daraa talo-soo-jeedinta Gudiga ee arrinta la daraaseeyey oo taxan.
- 5) Warbixintu waa in ay leedahay lifaaq ay ku taxan/qoran yihiin, goobjoogayaasha la dhageystay, iyo warbixinnada la soo gudbiyey intii ay daraasaddu socotay, marka uu codsado xubin ka mid ah Golaha Shacabka.
- 6) Dhammaan qoraallada la xiriira warbixinta Gudiga waa in la keydiyaa (xereeyaa) uuna heli karaa xildhibaan kasta oo soo codsada.
- 7) Haddii Gudigu rabo inay Hay'ad Dawladeed jawaab ka bixiso warbixin, gaar ahaan tan la xiriirta talo-soo-jeedinta Gudiga, codsiga waa in uu saxiixa Gudoomiyaha Gudiga ama cidla Guddoomisay.¹⁰⁴

¹⁰³Qodobka “Warbixinta Gudiga ee Arrimaha La Baaray” waxay aheyd jumlo ka mid aheyd qodobka “Xiriirka Gudiyada & Xukuumadda” waxaa la siiyey lambar si ay u fududaato xigashada iyo fahamku. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

¹⁰⁴Faqrada 7aad ee “Warbixinta Gudiga ee Arrimaha La Baaray” waxay u qornayd “Haddii Gudigu rabo inuu ka codsado Xukuumadda inay jawaab ka bixiso warbixinta, gaar ahaan tan la xiriirta talo soo jeedinta Gudiga, codsiga waa in lagu qoraa war bixinta ka hor saxiixa Gudoomiyaha”, waxaa loo badelay sida kor ku xusan, Goluhu wuxuu ansixiyey Kalfadhiga 4aad, kulanka 21 ee 3/11/2018.

- 8) Xukuumadda ama Hayadaha Dawladdu waa inay jawaab celin qoraal ah u gudbiyaan Gudiyada muddo aan ka badneen soddon (30) maalmood oo maalmo shaqo ah, ka dib markii warbixinta Gudoontay.¹⁰⁵

Qod. 62aad:

Su'aal-Wadareedka (Interpellation).

- 1) Toban (10) Xildhibaan ayaa soo gudbin kara mooshin ay ku codsanayaan Su'aalwadareed looga doodayo arrin la xiriirta howsha Ra'isul-Wasaaraha ama Wasiir.
- 2) Ajendaha fadhiga waxaa lagu dari karaa hal Su'aalwadareed, taasoo aan ka dheereyn mudo hal fadhi maalmeed ee Golaha.
- 3) Haddii su'aal-wadareedyo ka badan hal ay u dhiman tahay Golaha, Guddoomiyaha ayaa siinaya koox kasta in ay yeelato su'aal-wadareedkeeda, iyadoo loo kala hormarinayo sida ay soo gudbintooda u soo kala horeysay.¹⁰⁶
- 4) Su'aal-wadareedku waxaa lagu soo gudbinayaa qoraal ahaan, waxaana lagu cadeynayaa arimahan.¹⁰⁷
 - a) Nuxurka Su'aasha oo kooban.
 - b) Sababta keentay mooshinka.
 - c) Magacyada iyo saxiixa xubnaha soo jeedinaya.
- 5) Su'aal-wadareedka waxaa loo gudbinayaa Guddoonka Golaha. Guddoonku marka uu helo qoraalka, wuxuu u sii gudbinayaa Xukuumadda, iyadoo lagu wargelinayo in ay ku soo jawaabto Soddon (30)-maalmood gudahood.¹⁰⁸

¹⁰⁵Faqrada 8aad ee "Warbixinta Gudiga ee Arrimaha La Baaray" waxay u qornayd "Xukuumaddu waa inay jawaab celin qoraal ah u Gudbisaa Gudiyadamuddo aan ka badneen lixdan (60) maalmood, ka dib markii warbixinta Gudoontay". Waxaa loo qoray sida kor ku xusan, Goluhu wuxuu ansixiyey Kalfadhiga 4aad, kulanka 21 ee 3/11/2018

¹⁰⁶Faqrada 3aad ee "Su'aal wadareedka" waxay u qorneyd " haddii su'aal wadareedyo ka badan hal ay u dimantahay Golaha, Gudiga arrimaha ayaa siinaya koox kasta inay yeelato su'aal wadareedkeeda iyadoo loo kala hormarinayo sida ay soo gudbintooda u soo kala horreysay mudada fadhigada soo socda". Waxa loo badelay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

¹⁰⁷Faqrada 4aad ee "Su'aal Wadareedka (Interpellation)" waxaa laga baddelay xarafka (a) oo markii hore u qornayd "Koobnaanta qaab Jeedinta arinkaas". Waxaa loo qoray sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu ansixiyey Kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

¹⁰⁸Faqrada 5aad ee "Su'aal Wadareedka" waxay u qornayd "Su'aal-wadareedka waxaa loo gudbinayaa Gudiga Arrimaha Golaha. Islamarka gudigu uu helo qoraalka, wuxuu u sii gudbinayaa Xukuumadda, taasoo

- 6) Su'aal wadareedka waxaa lagu darayaa ajendaha todobo (7) maalin gudaheed kadib maalinka jawaabta laga helo Xukuumadda. Gudiga Joogtada ah ma diidi karo ku daridda Su'aal wadareedka ajendaha Golaha, marka laga reebo haddiii Su'aal wadareedka aaney buuxin shuruudaha rasmiga ee ku xusan faqrada 4aad.
- 7) Haddiii xukuumadda ka soo jawaabi waydo su'aal-wadareedka, sida ku xusan faq.5^{aad}, Su'aal-wadareedkaasi waa in la geliyo ajendaha, waxayna ahaaneysaa qodobka ugu dambeeya ee ajendaha maalinkaasi socda, markaasoo xildhibaanada soo-jeedinta Su'aal-wadareedka wada ay soo jeedinayaan in go'aan digniin ama canaan ah laga soo saaro Xukuumadda. Haddiii Goluhu uu fasax ku maqan yahay, su'aashaas waxaa ay ka mid noqoneysaa qodobada ajendaha ugu horeeya ee fadhiga xiga.¹⁰⁹
- 8) Xildhibaanada soo jeediyey Su'aal-wadareedka waxay xaq u leeyihiin in su'aasha ay dood ka furaa mudo aanan ka badneyn labaatan (20) daqiiqo.¹¹⁰
 - a) Isla xildhibaanadaas ayaa xaq u leh in ay dooda soo afjaraan mudo aan ka badneyn toban (10) daqiiqo.
 - b) Xubnaha kale waxaa ay xaq u leeyihiin inay ka doodaan Su'aal-wadareedka, si waafaqsan xeer hoosaadka.
- 9) Ra'isul-Wasaaraha ama Wasiirka ay ku wajahan tahay codsiga, wuxuu ku qasban yahay in uu soojeediyo fikrada xukuumadda ay ka qabto arrinta ay su'aal wadareedka ku saabsan tahay.
- 10) Xildhibaanada soo jeediyey Su'aal-wadareedka waxay codsan karaan in mooshinka loo codeeyo gabagabada su'aal wadareedka,

ku khasbeysa inay ku soo jawaabto 30-malmood gudaheed. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

¹⁰⁹Haddiii xukuumadda ka soo jawaabi waydo su'aal-wadareedka sida ku xusan faqrada kore, su'aashaasi waa wali ahaaneysaa qodobka ugu dambeeya ee ajendaha maalinkaasi socda, markaasoo kooxda soo-jeedinta su'aalwadareedka wada ay soo jedinayaan in go'aan digniin ama canaan ah laga soo saaro xukuumadda. Haddiii goluhu uu fasax ku maqanyahay su'aashaas waxaa ay ka mid noqoneysaa qodobada ajendaha ugu horeeya ee fadhiga xiga. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

¹¹⁰Faqrada 8aad ee "Su'aal wadareedka" waxay u qorneyd "Kooxda soo jeediyey su'aal-wadareedka waxay xaq u leeyihiin in su'aasha ay dood ka furaa mudo aanan ka badneyn labaatan (20) daqiiqo. Isla xildhibaanadaas aya xaq u leh in ay dooda soo afjaraan mudo aan ka badneyn toban (10) daqiiqo. Xubnaha kale waxaa ay xaq u leeyihiin inay ka doodaan su'aal wadareedka, si waafaqsan xeer hoosaadka" waxaa loo badalay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

taasoo aan ka baxsaneyn mudada loo qoondeeyey doodaasi, mar haddiini mooshinkaas ay kusii dareen codsigoodi hore ee su'aal-wadareedka.¹¹¹

- 11) Su'aal-wadareedka looma gudbin karo kalfadhiga xiga ee Golaha, Laakin soo-jeedin kale oo hor leh waa laga sameyn karaa.
- 12) Codsii ka doodid Su'aal-wadareed ee ku saabsan isla arrin kaliya lama keeni karo in ka badan labo (2) jeer sanad gudihiiisa.

Qod. 63aad:

Su'aal-Oraaheed oo Xukuumadda Looga Codsanayo Jawaab Oraah ah.

- 1) Inta uu fadhigiisa socdo, ajendaha maalin kasta oo Axad ah waa in ay ku jirtaa waqtiga su'aalaha xukuumadda la weydiinayo, oo aan ka badnaaneyn sagaashan (90) daqiiqo.
- 2) Maalmaha shaqo oo aan Axada ahayn, xubin kasta oo ka tirsan Golaha wuxuu weydiin karaa su'aalo, taasoo uu ka jawaabayo xubin ka tirsan Golaha xukuumadda waqtiga su'aalaha, mar haddiini ujeedada guud ee su'ashaashi loo gudbiyey xoghayaha guud iyadoo qoraal ah mudo aan ka yareyn todobaatan & laba (72)-saacadood ka hor fadhigaas.¹¹²
- 3) Qaabka su'aasha waa in lagu ixtiraamaa shuruudaha luqada anshaxa leh.
- 4) Xubinta su'aasha weydiinaysa ayaa isla su'aashaas akhrinaysa waqtiga su'aalaha.
- 5) Su'aashaas waa in aysan ka badan mudo hal (1) daqiiqo ah.
- 6) Jawaabta su'aasha waa in aysan ka badnaan sadex (3) daqiiqo.

¹¹¹Faqrada 10aad ee "Su'aal wadareedka" waxay u qornayd "Kooxda soo jeediyey su'aalwadareedka waxay codsan karaan in mooshinka loo codeeyo gabagabada su'aal wadareedka, taasoo aan ka baxsaneyn mudada loo qoondeeyey doodaasi, mar haddiini mooshinkaas ay kusii dareen codsigoodi hore ee su'aal-wadareedka". Waxaa loo badalay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

¹¹²Faqrada 2aad ee "Suaal Oraaheed oo xukuumadda looga codsanayo jawaab Oraah ah" waxay markii hore u qornayd "Xubin kasta oo ka tirsan Golahawaxaa uu weydiin karaa su'aalo, taasoo uu ka jawaabayo xubin ka tirsan Xukuumadda waqtiga su'aalaha, marba haddiini su'aashaasi loo Gudbiyey Xoghayaha Guud iyadoo qoraal ah muddo aanan ka yareyn 72 (laba Todobaatan) Saacadood ka hor fadhigaas" waxaa loo badalay sida ku xusan kor. Goluhu wuxuu ansixiyey kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

- 7) Xildhibaanadu Su'aal dheeraad ah oo quseeya ujeedadaas waa ay weydiin karaan xubinta xukuumada ka socota, waana ineysan qaadan muddo aan ka badneyn seddax (3) daqiiqo.¹¹³
- 8) Jawaab dheeri ah ayaa laga sameyn karaa hadal ahaan, waana inaysan ka badneyn mudo labo (2) daqiiqo.
- 9) Ra'isul-wasaaraha waa loo soo jeedin karaa su'aal, Isaguna wuxu u gudbin karaa su'aal kasta mid ka mid wasiiradiisa haduu isagu go'aansado.¹¹⁴
- 10) Haddii su'aal laga jawaabi waayo labo fadhi gudahood, su'aashaasi waxaa lagu soo daabacayaa Warbaahinta ama waxaa loo baddelayaa codsi su'aal-wadareed.¹¹⁵
- 11) Iska-dhega tirida jooqta ah ee ka jawaabidda Su'aasha ee la xiriirta faqrada kore, waxaa ay keeni kartaa codsi Su'aal-wadareed.

Qod. 64aad

Su'aasha Xukuumadda Looga Codsanayo Jawaab Qoraal ah.

- 1) Xubnaha Golaha waxaa ay su'aal codsi qoraal ah u gudbin karaan Ra'isul-Wasaaraha ama Wasiir arrimaha la xiriira howlahooda. Jawaabta waa in lagu soo gudbiyaa muddo aanan ka badneyn labo (2) isbuuc kadib maalinka su'aashaasi la soo gudbiyey, waxaana lagu xusayaa qoraallada shirarka maalinka laga jawaabay, ama maalinka ugu xigta ee uu Goluhu fadhigiisa buuxo yeelanayo.
- 2) Liiska su'aalaha aan laga jawaabin mudadii loogu talo galay waxaa lagu daabacayaa warbaahinta loona qeybinayaa xubnaha Golaha.

¹¹³Faqrada 7aad ee "Suaal Oraaheed oo xukuumadda looga codsanayo jawaab Oraah ah" waxay u qomeyd "Su'aal dheeraad ah waa la weydiin karaa xubintaas xukuumadda ka socota, waana inaysan qaadan muddo aan ka badneyn laba (2) daqiiqo" waxaa loo badalay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu ansixiyey kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

¹¹⁴Faqrada 9aad ee "Suaal Oraaheed oo xukuumadda looga codsanayo jawaab Oraah ah" waxay u qornayd "xubinta soo Gudbisay su'aal waafaqsan xeerhoosaadka, waxay xaq u lahaaneysaa inay su'aashaasi weydiiso xukuumadda xitaa haddii Xukuumaddu aysan soo diyaarin jawaab" waxaa loo badalay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu ansixiyey kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

¹¹⁵Faqrada 10aad ee "Su'aal Oraaheed Xukuumadda Looga Codsanayo Jawaab Oraah Ah" waxay u qornayd "Haddii su'aal laga jawaabi waayo labo fadhi gudahood, su'aashaasi waxaa lagu soo daabacayaa Madbacadda ama waxaa loo baddelayaa codsi su'aal-wadareed". Waxaa loo badalay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

Qod. 65aad:

Hadal-jeedinta Wasiirada.

Codsii uu ogolaaday Guddoomiyaha ka dib, wasiir kasta wuxuu kala hadli karaa fadhigada Golaha arrin kasta oo hoos imaanaysa xeen-daabka waajibaadkiisa. Kadib markuu hadalka jeediyey, Guddoomiyaha wuxuu ogolaanayaa wixii fikir ku biirin ah ama su'aal ah ee uu qabo xubin ka mid ah Golaha. Wasiirka hadalka jeediyay wuxuu xaq u leeyahay inuu jawaab kooban ka yiraahdo wixii fikir ku biirin ah ama su'aal ee loo soo jeediyay.

CUTUBKA-VII

GOLAHA SHACABKA & MADAXWEYNAHA.

Qod. 66aad:

Doorashada Madaxweynaha.

- 1) Sida ku cad Qod. 111G (2), xarafka (a) ee Dastuurka & Qod. 4^{aad} ee “Sharciga soo Buuxinta Kursiga ka Bannaanaada Golaha Shacabka Soomaaliya”, ee ka soo baxay Golaha, kuna taariikheysan 19/April/2017, loona Gudbiyey Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaliya 20/April/2017, “Gudiga Qaranka Madaxbannaan ee Doorashooyinka” ayaa maamulaya doorshada Madaxweynaha. Habraaca doorashada Madaxweynaha waxaa la raacayaa talaabooyinka ku cad Qod. 89^{aad} ee Dastuurka.¹¹⁶
- 2) Wadajirka labada Gole ee Baarlamaanka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya waa inuu doorto Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka.
 - a) Toban iyo Shan (15)-maalmood kaddib marka uu qabsoomo fadhiga ugu horeeya ee Baarlamaanka cusub ee la doortey, ama

¹¹⁶Faqrada 1aad ee “Doorashada Madaxweynaha” waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulankiisa 21aad ee 3/11/2018.

FG: Qodobka “Doorashada Madaxweynaha” waxaa laga tiray Faqradiisii 2aad oo u qornay “Goluhu wuxuu dhisayaa Gudi doorasho oo ku meel gaar ah oo si qoto dheer u eegaya buuxinta shuruudaha buuxinta murashaxnimo una kormeeraya diyaarinta & Maamulka doorashada madaxweynaha”. Goluhu waxay isla ogolaadeen kalfadhiga 4aad kulanka 20aad ee 31/10/2018.

- b) Soddon (30) maalmood gudahood, kaddib marka ay bannaanaato jagada Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
- 3) Sida ku cad, Qod.89aad (2), ee Dastuurka Ugu yaraan saddex meelood labo (2/3) tirada guud ee Golayaasha Baarlamaanka, waa inay joogaan u codeynta doorashada Madaxweynaha Federaalka, waxaana Guddoominaya Guddoomiyaha Golaha Shacabka. Haddii uu Guddoomiyaha maqan yahay, waxaa Guddoominay ku-xigeenka kowaad ama kan labaad haddii ku-xigeenka kowaad maqan yahay.
- 4) Ka hor doorashada Madaxweynaha, JFS, Gudoomiyuhu wuxuu u yeerayaa xubnaha, in ay soo bandhigaan musharaxiinta xilka Madaxweyne.
- 5) Ugu yaraan labaatan (20)-xubnood ee Golaha Shacabka, ama ugu yaraan hal (1) dowlad goboleed ayaa taageeri kara musharax Madaxweyne iyaga oo u soo gudbinaya mooshin sheegaya magaca, taariikh nololeedka iyo khibrada masharaxa xilka Madaxweyne.
- 6) Murashaxa jagada Madaxweynaha waa inuu buuxiyaa shuruudaha ku qeexan Qod.88aad ee Dastuurka.

Qod. 67aad:

Eedeyn iyo Xil ka Qaadista Madaxweynaha, JFS.

Eedaynta & xilka qaadista Madaxweynaha JFS, waxaa loo marayaa habraaca ku xusan Qod. 92aad ee Dastuurka KMG.¹¹⁷

Qod. 68aad:

Dhaarinta Madaxweynaha JFS.

Inta uusan xilka bilaabin, Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalku wuxuu Golaha Shacabka Federaalka hortiiisa ku marayaa dhaar, waxaana dhaarinaya Guddoomiyaha Maxkamadda Sare, dhaartaas oo ah sidan.

¹¹⁷Qod. "Eedeynta & Xil-ka Qaadista Madaxweynaha, JFS" waxaa lagu soo gaabiyey in la waafajiyo Dastuurka KMG. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

“Waxaan ku dhaaranayaa magaca Ilaahay inaan xilkayga u gudanaayo si daacad ah oo danta dalke, dadka iyo diintu ku jirto, dhawrana Dastuurka qaranka iyo shuruucda kale oo dalke u yaalla”.

Qod. 69aad:

Bannaanaanta Xafiiska Madaxweynaha, JFS.

- 1) Maareynta Bannaanaanta Xafiiska Madaxweynaha JFS, waxaa loo raacayaa habraaca ku xusan Qod.95^{aad}, Dastuurka KMG.¹¹⁸
- 2) Haddiii uu bannaanaado xafiiska Madaxweynaha, waxaa qabanaya xilka Guddoomiyaha Golaha Shacabka ilaa laga soo dooranayo Madaxweynaha cusub muddo aan ka badnayn soddon (30) maalmood gudahood.
- 3) Haddiii Madaxweynaha JFS, uu ku dhaco xanuun aan karaysasho lahayn muddo ka badan seddex (3) bilood, oo ay caddeeyeen xeeldheerayaal caafimaad waxaa sharciyan bannaanaanaya xilka xafiiska Madaxweynaha.
- 4) Doorashada Madaxweynaha JFS, beddelaya Madaxweyne mansabkiisi bannaanaaday sida ku xusan Faqrada 3aad, waxaa loo marayaa habraaca doorashada Madaxweynaha ee ku xusan Qod. 89aad ee Dastuurka.
- 5) Madaxweynaha JFS, ee lagu doorto si waafaqsan Faqrada kore, wuxuu dhameystirayaa muddada xilhaynta ee u harsaneyd madaxweynahii ka horeeyey.

Qod. 70aad:

Maamuuska Madaxweynaha & Golaha Shacabka.¹¹⁹

- 1) Sida ku xusan Qod. 90^{aad} ee Dastuurka, Xarfahiisa (g, h & i), Madaxweynaha JFS, wuxuu hadal ka jeedin karaa Golaha Shacabka Munaasabadaha.

¹¹⁸Faqrada 1aad ee Bannaanaanta xafiiska Madaxweynaha, JFS, waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulankiisa 21aad ee 31/10/2018

¹¹⁹Qod. “Maamuuska Madaxweynaha & Golaha Shacabka” cinwaanku wuxuu ahaa “Madaxweynaha & Golaha Shacabka”. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

- a) Furitaanka Kalfadhiyada Golaha.
 - b) Wuxuu la hadlayaa fadhi gaar ah ee Golaha Shacabka sanadkiiba mar.
 - c) Wuxuu la hadli karaa Golaha Shacabka mar kasta oo kale.
- 2) Madaxweynaha waxaa ka reeban inuu ka qeyb galo fadhiyada caadiga ah ee Golaha.
 - 3) Waa in uu jiraa Kursi u gaar ah Madaxweynaha.
 - 4) Waa in la aamusaa loona istaagaa Madaxweynaha marki uu soo galayo kana baxayo.
 - 5) Madaxweynaha waxaa u soo raaci kara Sarkaal sharafedkiisa (Aide-de camp).
 - 6) Markuu Madaxweynuhu yimaado, waa inuu jeedinayaa qudbadiisa iyadoo loo dhageysanayo si xushmadi ku jirta lagana keenin wax su'aal ah ama faallo ah.

Qod. 71aad:

Fadhiyada Wadaaga Labada Aqal Ee Uu Madaxwaynuhu Codsado.¹²⁰

Hagida fadhiyada wadaagga ah ee Madaxweynuhu codsado waxaa loo marayaa habraaca ku xusan Qod. 57aad ee Dastuurka KMG.

Qod. 72aad:

Ku Dhawaaqida Xaalada Deg-deg Ah.

- 1) Sida ku cad; Qod.131aad (1), ee Dastuurka, xaalad degdeg ah waxaa la soo rogi karaa oo kaliya haddii ay lagama maarmaan u tahay wax-ka-qabashada xaalad ba'an oo ka dhalatay dagaal,

¹²⁰Qod. Fadhiyada wadaagga Labada Aqal ee Madaxweynuhu codsado" waa cusub yahay. Goluhu wuxuu isla ogoaaday Kalfadhiga 4aad, kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

weerar, fallaaganimo, kala-dambeyn la'aan, Musiibo dabiici ah, ama arrin kale oo degdeg ah oo ba'an.¹²¹

- 2) Xaalad degdeg ah waxaa looga dhawaaqi karaa guud ahaan ama qeyb ahaan dalka, laakiin waa inaanu ka badnaan inta looga baahan in wax looga qabto xaaladda.
- 3) Sida ku cad; Qod.131aad (4), ee Dastuurka KMG, Baarlamaanku wuu ogolaan karaa ama waxa uu kordhin karaa waqtiga Xaalad degdeg ah, isagoo gaarsiinaya muddo aan ka badneyn saddex (3) bilood. Haddii Baarlamaanka Federaalku uusan ogolaan ama uusan waqti ku darin xaaladda degdegga ah, markaa xaalad degdeg ah ma jireyso.¹²²

Qod. 73aad:

Ku Dhawaaqidda Xaalad Dagaal.¹²³

- 1) Sida ku cad Qod.90aad ee DKMG ah, xaalad dagaal waxaa ku dhawaaqi kara Madaxweynaha JFS.
- 2) Golaha Shacabku; si uu ansixiyo Xaalad dagaal oo ku dhawaaqay Madaxweynaha JFS, waxaa loo marayaa habraaca ansixinta xaalad degdeg ah, si waafaqsan Qodabka-131^{aad} ee DKMG.
- 3) Hadii ayna suuragal aheyn in Baarlamaanka laga dalbo in uu ansixiyo Xaaladda Dagaal inta uusan Madaxweynuhu ku dhawaaqin, Madaxweynaha ayaa ku dhawaaqi kara Xaaladda Dagaal kadibna Todobaatan iyo Laba (72) Saac gudahood uga dalbadaa Baarlamaanka ansixinta Xaaladda Dagaal.
- 4) Haddii Xaaladda Dagaal lagu dhawaaqo iyada uu Baarlamaanku fasax ku maqanyahay, Guddoomiyaha Golaha Shacabka ayaa si dhaqsi ah isugu yeeraya Baarlamaanka Fadhi aan Caadi aheyn Afartan iyo Siddeed Saac (48) gudahood kadib ku dhawaaqidda.

¹²¹Faqrada 1aad & 2aad ee "ku dhawaaqidda xaalad degdeg ah" waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

¹²²Faqrada 3aad ee ku dhawaaqidda xaalad deg dega ah" waxay u qornayd" Golashacabku wuxuu ansixin karaa ama dheereyn xaalad dagdag ah si waafaqsan Qod. 131 faqradiisa 3aad ee Dastuurka Kumeel Gaarka ah. Waxaa loo baddelay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

¹²³Qod. "Ku dhawaaqidda xaalad dagaal" waa cusub yahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

- 5) Madaxweynaha oo haysta ansixinta Baarlamaanka wuxuu burin (ka noqon karaa) karaa ku dhawaaqidii Xaalad Dagaal.

CUTUBKA-VIII

SOOJEEDINADA (MOTIONS):

Qod. 74aad:

Noocyada Soojeedinnada (Types of Motions).¹²⁴

- 1) Golaha Shacabka wuxuu ka doodayaa soo-jeedinada.
 - a) Arrin waliba oo u baahan cod waa in loo soo bandhigaa qaab Soo-jeedin ah.
 - b) Soo-jeedinadu waxay u qeybsamaan:
 - i. Soo-jeedin Habraac (procedural motion) iyo
 - ii. Soo-jeedin Nuxur (substantive motion).
- 2) Soo-jeedintu waxay noqon kartaa mid khusaysa habraaca, isla markaana Soo-jeedinteedu aysan u baahnayn wax wargelin ah, waxaana ka mid ah.
 - a) Soo-jeedin in fadhiga dib loo dhigo maalinta xigta.
 - b) Soo-jeedin in dooda dib loogu dhigo maalinta xigta.
 - c) Soo-jeedin dhexgal toosineed ayadoo dood socota.
 - d) Soo-jeedin in la xiro dooda lana codeeyo.
 - e) Soo-jeedin in la xaqiijiyo Guntanka.
 - f) Soo-jeedin in dib u tirin lagu sameeyo codbixin gacan-taag ah.
- 3) Soo-jeedintu waxay noqon kartaa mid nuxur, oo u baahan in Guddoonka la soo wargeliyo inta aan la soo jeedin. Waxaana ka mid ah:

¹²⁴“Noocyada Soojeedinnada” waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

- a) Soo-jeedin wax ka baddelid Ajendaha Fadhiga.
 - b) Soo-jeedin Hindise-Sharciyeed ama Qaraar.
 - c) Soo-jeedin wax ka bedel Hindise-Sharciyeed ama Qaraar.
 - d) Soo-jeedin Heshiis Caalimi ah.
 - e) Soo-jeedin wax ka bedelid Dastuurka.
 - f) Soo-jeedin wax ka bedelid Xeer-Hoosaadka Golaha.
 - g) Soo-jeedin Eedayn Madaxwayne.
 - h) Soo-jeedin Kalsooni Kala Noqosho Xukuumad.
 - i) Soo-jeedin xil-ka qaadis Guddoonka Golaha Shacabka.
 - j) Soo-jeedin Kalsooni Kala Noqosho Habdhowr
- 4) Soo-jeedinta Nuxur waxaa soo jeedin kara:
- a) Golaha Wasiirada.
 - b) Xildhibaanada ama
 - c) Guddi Golaha Shacabka ah hadii uusan Xeer-Hoosaadka si kale u qeexin.

Qod. 75aad:

Qabashada Soo-jeedinnada.¹²⁵

Habraaca qabashada soojeedinada (motions) waa:

- 1) Soo jeedinta Nuxur waa in ay ahaataa mid qoraal ah, kuna saxiixan yihiin guntanka xildhibaanada uu ku ansaxayo Soo-jeedintiisu.
- 2) Soo-jeedinta (Motion) nuxur waa in loo gudbiyaa xafiiska Guddoonka, maalin shaqo, saacad shaqo loona diiwaan-geliyaa in la qabtay.

¹²⁵“Qabashada Soojeedinada” waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

- 3) Guddoonku marka la diiwaan-geliyo ka dib, soo-jeedin kasta oo ka hor-imaanaysa Shareecada islamka, Dastuurka, Shuruucda kale ee dalka ama Xeer-Hoosaadka Golaha, waa inuu buriyaa isla markaasna ku wargeliyaa Golaha sababta burisay Soo-jeedintaas.
- 4) Soojeedin kasta oo aan ku caddeyn Dastuurka oo u baahan in la hubiyo Sharcinimadeeda, Guddomiyuhu waa inuu u gudbiyaa hay'adda ay khuseyso, si ay uga soo talo-bixiso.
- 5) Guddoomiyaha Goluhu, haddii uu u baahdo xog dheeri ah wuxuu u dirayaa Gudiga ee ay khuseyso muddo aan ka badneyn laba (2) maalin shaqo gudahood, waana inuu Gudigu ka soo talo bixiyaa muddo aan ka badneyn saddex (3) maalin shaqo.
- 6) Guddoomiyuhu marka uu helo Soojeedinta oo ay la socoto faahfaahinta Gudiga, waa inuu afar iyo labaatan saaac gudahood (24), u soo gudbiyaa Golaha.
- 7) Xildhibaan kasta wuxuu xaq u leeyahay inuu ku biiro ama ka baxo soojeedin inta aan guddoonka loo gudbin, mar haddii loo gudbiyo guddoonka, saxiixayaasha Soo-jeedintu kama noqon karaan saxiixooda soojeedinta (Motion) ka.
- 8) Guddoonka ma qaban karo mooshin la mid ah ama lagu burinyo mooshin horay loo soo gudbiyay ilaa iyo inta go'aan laga gaarayo mooshinkii hore.

Qod. 76aad:

Habraaca Doodda Soo-jeedinada.¹²⁶

- 1) Soo-jeedin nuxur kasta waa in loo qeybiyaa Golaha ka hor doodda.
- 2) Inta aan la furin dooda Soo-jeedinta, qof ka tirsan soo jeediyayaasha ayaa u aqrinaya Golaha soo-jeedinta.
- 3) Goluhu waa in uusan u gudbin soo jeedin Nuxur kale, asigoo aan dhamayn soo-jeedin Nuxur oo horey loogu soo gudbiyay.

¹²⁶“Habraaca Doodda Soojeedinada” waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

- 4) Inta lagu guda jiro doodda, Soo-jeedinta Habraaca ayaa mudnaanta ka leh soo jeedinta Nuxur.

Qod. 77aad:

Codsi Wadareed Qoraal Ah (Petition).

- 1) Codsi Wadareedka waa inuu keydiyo Xoghayaha Guud.
- 2) Codsi Wadareed waliba waa inuu soo jeediyaa Xildhibaan.
- 3) Marka Codsi Wadareed loo soojeedinaayo Golaha, Xildhibaanu waa in uusan ka bixin mowduuca Codsi wadareedka.
- 4) Dhammaan Codsi Wadareedyada marka loo soo gudbiyo Golaha, Guddoomiyuhu waxuu u xilsaari karaa Gudi.
- 5) Guddoomiyuhu waxuu Codsi Wadareed u gudbin karaa Wasaaradda ay khuseeyso waana in ay warbixin ugu soo gudbisaa todoba (7) maalin shaqo gudahood.
- 6) Codsi Wadareedka loo gudbiyay Gudi waa inay uga soo shaqeeyaan todoba (7) maalin gudahood.
- 7) Haddiii Xildhibaan keeno Soojeedin ku aadan in codsi wadareedka la celiyo sababo la xiriira in uusan u qorneen si haboon, ama sabab kale, Goluhuna aqbalo, Codsi Wadareedka dib ayaa loo celinayaa.
- 8) Goluhu markuu ka doodo codsi wadareedka, go'aanna ka gaaro, waxaa go'aanka loo gudbinayaa soo gudbiyayaasha codsi Wadareedka iyadoo loo marsiinayo Xafiiska Guddoomiyaha.

Qod. 78aad:

Hadal jeedin.

Waxaa hadal jeedin leh:

- 1) Xubin kasta oo ka tirsan Golaha Shacabka oo is diwaan-galisay, Guddoomiyuhuna fasaxay.

- 2) Xubinta codsanaysa in la siiyo hadalka waa in uu wargaliyaa xoghayaha. Gudoomiyaha ayaa siinayo xubnaha hadalka sida ay isugu xigaan.
- 3) Xubin ka tirsan Golaha, kama hadli karto arrin ku saabsan hal mowduuc in ka badan hal mar, haddii arrintaas aysan aheyn mid shakhsi ah oo isaga saameyneysa, ama la xiriirta Xeer-hoosaadka ama cadeyn ku saabsan arrin aan hore looga hadlin lana xiriirta mowduucaasi.
- 4) Xubintii in ka badan labo jeer digniin ka hela, sabab la xiriirta ka bixida mowduuca laga doodayo ama aanan hadalkiisa ku dhameysan mudada la siiyey sida ku xusan faq.2aad, Gudoomiyuhu waxuu ka joojinayaa hadalka.
- 5) Haddii si kale uusan u go'aansan Goluhu, hadalka xubinta kama badnaan karo toban (10) daqiiqo.
- 6) Ka hadalka arrimaha ajendaha kama badnaanayo shan (5) daqiiqo.
- 7) Gudoomiyaha ayaa u ogolaan kara xubin inay hadasho waqti ka badan muddada la qeexay haddii uu u arko macquul.

Qod. 79aad:

Dhexgal Toosineed (Point of Order).

- 1) Xubin kasta waxay codsan kartaa dhexgal toosineed (Point Of Order), iyadoo ay xubin kale hadalkeeda wadato.¹²⁷
 - a) Dhexgalka toosineed waxay ku imaan kartaa siyaabaha soo socda.
 - I. Dhexgal toosin Xeer-Hoosaad (point of procedure).
 - II. Dhexgal toosin Caddeymeed (point of clarification).
 - III. Dhexgal toosin Xogsiin (point of information).

¹²⁷Faqrada 1aad ee "Dhexgal Toosineed" waxaa ku cusub xarfaha (a-ilaa-f). Goluhu wuxuu isla ogaaladay kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

- b) Dhexgal toosineed ee arrimaha sharciyeed ama xeerhoosaad waxay ku imaanaysaa hadal jeedin.
 - c) Dhexgal toosin caddeymeed ama xogsiineed waxaa si qoraal ah loogu gudbinayaa Guddoomiyaha, iyadoo isla markaasba loo sheegayo Golaha.
- 2) Guddoomiyaha wuxuu siin karaa fursad xubinta ka codsata dhexgal toosineed (point of order) haddii uu u arko sax.
 - 3) Marka la aqbalo codsiga dhexgalka toosinteed (point of order), xubinta waxay si toos uga hadlaysaa qodobka uu u istaagay isagoo soo koobaya kamana hadli karo arin ka baxsan qodobka uu u istaagay.

Qod. 80aad:

Xaqa Ay Xubinta U Leedahay Jawaab Celin.

- 1) Xildhibaan ama Wasiir kasta wuxuu xaq u leeyahay inuu jawaab deg-deg ka bixiyo dood/hadal lagu xusay magaciisa.
- 2) Xaqa jawaab celinta ee ku xusan kor faq.1aad, waxaa lagu xadidayaa labo (2) daqiiqo.
- 3) Haddii Xildhibaan ama Wasiir isticmaalo xaqa jawaab celinta, waxaa loo ogolyahay xubintii jawaab celintii laga qaatay is-difaacid ku kooban hal daqiiqo.

CUTUBKA-IX:

HINDISE SHARCIYEEDYADA.

Qod. 81aad:

Curinta Hindise Sharciyeedka.

Waxaa hindise sharciyeed soo bandhigi kara:

- 1) Golaha Wasiirada; ama
- 2) Ugu yaraan toban (10)-Xildhibaan oo ka tirsan Golaha Shacabka, marka laga reebo Hindise-Sharciyeed la xiriira misaanayad sanadeedka, taasoo ka imaneneysa Golaha Wasiirada.

Qod. 82aad:

Hor-tabinta Soo Bandhigidda Hindise Sharciyeed.¹²⁸

- 1) Xukuumadda waxay codsan kartaa in loo soo hormariyo shuruucda ay mudnaanta siinayso ama shuruuc qabyo ah oo loo baahan yahay ama dhameystirka Hindise sharci qabyo ah, doodiisuna socoto.¹²⁹
- 2) Xukuumaddu waxay Hindise Sharciyeed u soo bandhigi kartaa Golaha labada bilood ee ugu horreeya Kal-fadhi kasta.¹³⁰

Qod. 83aad:

Soo Bandhigidda iyo Akhrinta Hindise Sharciyeedka.

- 1) Hindise sharciyeed walba (sharci qabya ah) wuxuu la xiriira soo jeedin codsi ogolaansho oo qaab mooshin leh (motion for leave) halkaas oo ay ku caddahay tilmaanta Hindise Sharciyeedka.
- 2) Hindise Sharciyeed waliba waa in xubnaha loo qaybiyo 48-saac ka hor inta uusan Marin akhrinta kobaad.¹³¹
- 3) Soo jeedin (Motion) soo bandhigaysa hindise sharciyeed cusub waxay ka gudbeysaa akhrinta koowaad haddii aan laga keenin wax dood ah, wax-ka-bedelid ama su'aal.
- 4) Hindise sharciyeed kasta (sharci qabya) ee la keeno Golaha Shacabka waa in ay ku lifaaqan yihiin arrimaha soo socda.
 - a) Faahfaahin ku saabsan arrimaha sharcigu xallinayo, ujeedooyinka iyo saameynta sharcigu xambaarsan yahay iyo in uu waafaqsan yahay Dastuurka.

¹²⁸“Hor-tabinta Soo Bandhigidda Hindise Sharciyeed” cinwaanku wuxuu ahaa “Soo Bandhigidda Hindise Sharciyeed”. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018 FG: Cinwaankaan markiisii hore wuxuu ahaa “Soo Bandhigidda Hindise Sharciyeed Degdeg ah”. Waxaa loo baddelay siduu ugu qomaa XB9aad. Goluhu wuxuu ansixiyey kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

¹²⁹Faqrada 1aad ee “hortabinta soo bandhigid Hindise Sharciyeed” oo markii ugu horreysay u qornaa “Xukuumaddu waxay awood u leedahay soo bandhigidda hindise sharciyeedyo degdeg ah ama shuruuc qabyo ah oo loo baahan yahay ama dhameystirka hindise sharci oo qabyo ah doodiisuna socoto” waxaa loo baddelay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu ansixiyey kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

¹³⁰Faqrada 2aad ee “Hortabinta soo Bandhigidda Hindise sharciyeed” waxaa lagu soo kordhiyey Qod. Goluhu wuxuu ansixiyey kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

¹³¹Faqrada 2aad ee “Soo bandhigidda & Akhrinta Hindise Sharciyeed” waa faqrad lagu soo daray Qod. oo Goluhu ansixiyey Kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

- b) Caddeyn ku saabsan saameynta dhaqaale ee sharcigu leeyahay sanadka kowaad iyo mustaqabalka.

Qod. 84aad:

Akhrinta Hindise Sharci.¹³²

- 1) Hindise Sharciyeed walba waa in laga hor-akhriyaa Golaha Shacabka sadex jeer oo kala duwan, sadax maalmood oo kala duwan, ka hor intuu ansax noqon.¹³³
- 2) Akhrinta koobaad waxaa akhrinaya cidii keentay Hindise Sharciyeedka, akhrinta labaad (oo ah Xiliga soo jeedinta warbixinta Gudiga iyo dooda Golaha) iyo sedaxaad (oo ah akhrinta nuqulka Hindise Sharciyeedka oo dhamaystiran oo ay ku jirto talo soo jeedintii xubnaha Golaha Shacabka) waxaa akhrinaya Gudiga ay Howshiisu la xiriirto Hindise Sharciyeedkaas.¹³⁴
- 3) Hindise Sharciyeedku marka uu ka gudbo Akhrinta koobaad, waa in loo gudbiyaa Gudiga ay hawlihiisu la xariiraan, ka hor inta aan soo jeedin (motion) wax-ka-bedelid aan lagu sameyn.¹³⁵
- 4) Akhrinta Koobaad ee Hindise Sharciyeedka laga hor-akhriinayo Golaha, dooda waa in ay ku koobnaato mabaadi'da guud iyo ujeedada Hindise sharciyeedka. Dhinaca soo jeediyay hindise sharciyeed, waxaa loo ogolaanayaa in uu bixiyo faahfaahin dheeraad ah oo qeexeysa qodobada Hindise Sharciyeedkaas. Wax ka-badal lama sameynayo akhrinta kowaad.¹³⁶

¹³²Cinwaanka “Hindise Sharci” wuxuu markii hore ahaa “Saddex Jeer Akhrinta Hindise Sharci” waxaa la baddelay kalfadhiga 4aad kulanka 21aad ee 3da Nofeember 2018.

¹³³Faqrada 1aad ee Qod. “Akhrinta Hindise Sharci” waxay u qorneed “Hindise Sharciyeed walba waa in laga hor-akhriyaa Golaha Shacabka Saddex Jeer oo kala duwan, saddex maalmood oo kala duwan, ka hor intuu ansax noqon. Haddii ay jirto arrin degdeg ah ama qeyrul-caadi ah, soojeedinta hindise sharciyeed waxay noqon kartaa laba ama saddex jeer, amah al maalin Gudaheed ayaa laga Gudbi karaa dhowr marxaladood” waxaa loo baddelay sida kor ku xasan waxaana Goluhu ansixiyey Kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

¹³⁴Faqrada 2aad ee “akhrinta Hindise Sharci” waa faqro lagu soo kordhiyey Qod.. Goluhu wuxuu ansixiyey Kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad 23/10/2013.

¹³⁵Faqrada 3aad ee “Akhrinta Hindise Sharci” waxay horey u aheyd faqrada 2aad, markii faqrada 2aad la soo kordhiyey ayey noqotay fakhrada 3aad. Waxayna markii hore u qorneed “hindise Sharciyeed walba waa in la akhriyaa laba jeer ka dibna loo Gudbiyaa Gudiga ay howlihiisu la xiriiraan ka hor inta aan soojeedin (motion) wax ka baddel lagu sameyn” waxaa loo baddelay sida kor ku xusan oo goluhu ansixiyey kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

¹³⁶Faqrada 4aad ee “Akhrinta Hindise Sharci” waxay markii hore aheyd Faqrada 3aad waxay isbaddeshay markii faqrada 2aad lagu soo daray. Waxay markii hore u qornayd “Waqtiga labaad ee Hindise Sharciyeedka

Qod. 85aad:

U-gudbinta Hindise Sharciyeedka Gudiga U-Xil-Saaraan.

- 1) Hindise Sharciyeedku Markuu ka soo gudbo akhrinta koowaad, waa in si dhaqsa ah loogu gudbiyaa Gudiga u-xilsaaran, si uu uga doodo ugana talo bixiyo, isagoo la kaashanaya cid walba oo aqoon u leh, ama uu khuseeyo, ka dibna dib ugu soo celiyo Golaha.¹³⁷
- 2) Marka uu Gudigu ka doodayo Hindise Sharciyeedka, qodobbada waxaa looga doodayaa sida yu kala horeeyaan.

Qod. 86aad:

Soo-Celinta Warbixinta Hindise Sharciyeedka ee Heerka labaad iyo U-Gudbinta Gudiga.

- 1) Golaha Shacabka waa in lagu wargeliyaa wixii soo jeedin wax-ka-bedelid ah ee Gudiga ku dhaqaaqay. Hindise Sharciyeed walba ee Gudi soo bandhigo, wax ha laga beddelo ama yaan laga beddelin, waa in loo soo gudbiyaa Golaha, iyadoo ay la socoto warbixin qoraal ah.¹³⁸
- 2) Warbixinta mid ka mid ah Gudiyada Goluhu uu ka bixiyey Hindise Sharciyeed hore loogu gudbiyey si loo mariyo akhrinta labaad, lagama doodi karo saddex (3) maalmood ka hor laga bilaabo markii loo qeybiyey xubnaha Golaha Shacabka.¹³⁹

laga hor akhrintayo Golaha Shacabka, doodad goluhu waa inay ku koobnaato mabaad’da guud iyo Ujeedada Hindise Sharciyeedka. Dhinaca soojeediyeey Hindise Sharciyeed, ha ahaado xubin Golahaka mid ah ama wasiir, waxaa loo oggolaanayaa inuu bixiyo faahfaahin dheeraad ah ee qeexaysa qodobada hindise sharciyeedkaas. Wax ka baddel lama sameynayo heerkaan”. Waxaa loo baddelay sida kor ku xusan oo Goluhu ansixiyey kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

¹³⁷Faqrada 1aad ee “ U-gudbinta hindise Sharciyeed Gudi u Xilsaaran” waxay markii hore u qorneyd “ markii Hindise Sharciyeedku ka soo Gudbo soojeedinta labaad, waa in si dhakhso ah loogu Gudbiyaa Gudiga (U-Xilsaaran) si uu ula kaashado qof walba oo aqoon u leh mowduuca ka dibna dib loogu soo celiyo Golaha Shacabka. Waxaa la baddelay oo Goluhu ansixiyey kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

¹³⁸Faqrada 1aad ee “Soo Celinta Warbixinta hindise Sharciyeedka ee heerka labaad & u Gudbinta Gudiga” waxaa laga soo raray Qod. “U-gudbinta hindise Sharciyeed Gudi u Xilsaaran”. Goluhu wuxuu ansixiyey Kalfadhiga 3aad kulankiisa 19aad ee 23/10/2013.

¹³⁹Faqrada 2aad ee “Soo Celinta Warbixinta hindise Sharciyeedka ee heerka labaad & u Gudbinta Gudiga” waxay markii hore u qomayd “warbixinta mid ka mida Gudiyada Goluhu ka bixiyey Hindise sharciyeed hore loo Gudbiyey si loo mariyo akhrinta labaad, lagama doodi karo muddo ka yar todoba (7) -ciso laga bilaabo markii loo qeybiyey xubnaha Golaha Shacabka” waxaa loo baddelay sida kor ku xusan oo Goluhu ansixiyey Kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

Qod. 87aad:

Wax-ka-bedelidda Hindise Sharciyeedka ee Xiliga Warbixinta Gudiga.¹⁴⁰

- 1) Xubnaha aan ka mid aheyn Gudiga ka baaraan degey Hindise-Sharciyeedka, waa inay fursad u helaan wixii soo jeedin wax ku daris ama wax ka baddelid ah oo loo baahan yahay.
- 2) Xubnaha aan ka mid ahayn Gudiga howsha gacanta ku haya, waxay soo gudbin karaan soojeedin wax ka bedel qoraal ah, oo ku saabsan Hindise Sharciyeedka uu Gudigu gacanta ku hayo afar maalmood ka hor, intaan Hindise Sharciyeedka loo mudayn akhrinta labaad.¹⁴¹
- 3) Guddoonka Golaha Shacabka awood ayuu u leeyahay in uu kala qaado ama isku daro talooyin wax-ka bedelid ama qodob ka duwan marka lagu guda jiro doodka Warbixinta Gudiga. Wuxuu kaloo awood u leeyahay, haddii uu u arko sidaas, in uu ka codsado xubinta soo jeedisay wax-ka-bedelidda in ay ka bixiso faahfaahin kooban si Guddoonka fikir uga qaato.
- 4) Guddoonka uma soo jeedin karo Golaha Shacabka, qodob wax-ka bedelid ah oo hore Gudiga u xil-saaran hindise sharciyeedku ugu arkay mid aan waafaqsaneyn sharciga. Howsha Guddoonka waxay ku kooban tahay qodobada ama arrimaha uu Gudiga waqti ama fursad u waayey in uu kusoo lafa-guro.
- 5) Guddoomiyuhu wuxuu u soo bandhigi karaa (si looga doodo) soo jeedin wax ka badalid oo hore ay u diideen Gudiga u xil saarnaa, haddii uu u arko mid muhimadeeda leh oo mudan in tix gelin dheeraad ah la siiyo, haddii aysan Gudigu soo jeedintaas ku diidin ka hor imaasho sharci.¹⁴²

¹⁴⁰Qodobka “Wax-kaa-bedelidda Hindise sharciyeedka ee Xilligga Warbixinta Gudiga” Cinwaanka wuxuu ahaa “Wax-Ka-bedelidda Hindise sharciyeedka ka dib Soojeedinta warbixinta Gudiga loo Gudbiyey”. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

¹⁴¹Faqrada 2aad ee “Wax-Ka-Badelidda Hindise Sharciyeedka ee Xilligga Warbixinta Gudiga” waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

¹⁴²Faqrada 4aad ee “wax-ka-bedelidda hindise sharciyeedka ee Xilliga Warbixinta Gudiga” waxay markii hore u qornayd “ Guddoomiyuhu wuxuu Golahau soo bandhigi karaa (si looga doodo) soo jeedin wax ka badalid oo ay hore u diideen Gudiga u xilsaanaa, haddii uu u arko mid muhiimadeeda leh, mudanna in

- 6) Guddoonka ma aqbali karo codsi dood galin wax ka badalid la xiriirta oo keeni kara qas iyo isku dir, lehna dabeecad soo noqnoqosha ama ujeedada laga leeyahay ay tahay in si macno darra ah u dheereeyo hannanka dib-u-eegista (dooda) ee Warbixinta (Gudiga).

Qod. 88aad:

Habka Dooda Wax-Ka-Bedelidda Hindise Sharciyeed.¹⁴³

- 1) Ka doodista Hindise-Sharciyeed waa in ay u kala horeysaa sida soo socda:
 - a) Cidda keentay hindise sharciyeedka.
 - b) Guddoomiyaha Gudiga ay khuseyso Hindise sharciyeedka.
 - c) Kulanka guud ee Golaha.
 - d) Haddiii aaney xukuumadu keenin hindise-sharciyeedka, Goluhu wuxuu Xukuumada weydiin karaa aragtideeda (fikerkeeda).
 - e) Xubnaha kale waxay u hadlayaan sida uu u kala siiyo hadalka Guddoomiyuhu. Markay dooda dhamaato, cidda keentay Hindise-Sharciyeedka waxay xaq u leedahay in ay jawaab bixiso. Intaa kadib Guddoomiyaha ayaa soo xiraya dooda isagoo dalbanaya codeynta xubnaha ee ku aadan Hindise-Sharciyeedka.
- 2) Soo-jeedin walba oo wax-ka-bedelid ah, oo wargelinteeda waafaqsan tahay Xeer-Hoosaadka waa laga doodi kara waxna waa laga badeli karaa.
- 3) Haddii la ogolaado in laga doodayo warbixin Gudi, Xubin walba waxaa loo ogol yahay in ay hadasho mar qura, waqti aan ka badneyn toban (10)-daqiiqo, iyadoo xaq u yeelaneysa soo jeedin wax-ka-bedelid kasta ee warbixinta Gudiga.

tixgelin dheeraad ah la siiyo” waxaa loo qoray sida kor ku xusan oo Goluhu ansixiyey Kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

¹⁴³Qodobkaan “Habka Dooda Wax-Ka-badelidda Hindise Sharciyeed” waxaa lagu soo daray faqrada 1aad oo ka soo wareegtay Qodobka “Ka Doodista hindise Sharciyeedka ama Mooshinka”. Goluhu wuxuu isla ogolaaday Kalfadhiga 4aad, kulanka 20aad ee 31/10/2018.

- 4) Dooda la xiriirta wax-ka-bedelid Hindise Sharciyeed, dib ayaa loo dhigi karaa muddo usbuuc ah, haddiii sidaas ay codsadaan ugu yaraan toban (10)-xubnood oo ka duwan xubnihii soo bandhigay wax-ka-bedelidda ama inta badan xubnaha Gudiga ku shaqo leh.

Qod. 89aad:

Soo-Jeedinta (Motion) Gabagabada Heerka Warbixinta.

Marka ay soo afjaranto ka doodidda Hindise-Sharciyeed laba goor akhris maray, waxaa la soo gudbinayaa Soo-jeedin (motion) ku aadan ogolaanshaha wax ka bedelka Hindise-Sharciyeedka ama in sidiisa loo qaato.

Qod. 90aad:

Hubinta & Ansixinta Hindise-Sharciyeedka.

- 1) Haddiii Hindise Sharciyeed laga hor-akhriyey Golaha laba jeer, waxna laga bedelay ama dood la geliyey waqtiga warbixinta Gudiga la soo bandhigayey, waa in loo gudbiyaa akhrin sadexaad kadibna lagu ansixiyaa saddex maalmood kadib.¹⁴⁴
- 2) Marka Hindise Sharciyeedka ka gudbo akhrinta sedexaad, Qodobada la doonayo in wax laga bedelo waa in lagu wargeliyaa Gudoomiyaha Golaha Shacabka iyadoo qoraal ah, Kaasoo ay ku saxiixan yihiin ugu yaraan toban (10)-Xubnood, 24-saac ka hor inta aan la ansixin Hindise Sharciyeedka.¹⁴⁵

¹⁴⁴Faqrada 1aad ee “Hubinta & Ansixinta Hindise Sharciyeed” waxay markii hore u qornayd “haddiii Hindise Sharciyeed Golahalaga hor akhriyey laba jeer, waxna laga baddelay ama dood la geliyey waqtiga warbixinta Gudiga la soo bandhigayey, waa in loo Gudbiyaa akhrinta saddexaad laguna ansixiyaa fadhiga xiga ee Golaha Shacabka” waxaa loo baddelay sida kor ku xusan oo Goluhu ansixiyey Kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

¹⁴⁵Faqrada 2aad ee “Hubinta & Ansixinta Hindise Sharciyeed” waxaa laga soo raray oo ay horey ugu qorneyd “wax-ka-baddelida Hindise-Sharciyeedka ee Xilliga warbixinta Gudiga” waxay markii hore u qornayd “ Qodobada la doonayo in wax laga baddelo wa ain lagu wargeliyaa Gudoomiyaha Golaha Shacabka iyadoo qoraal ah, kaasoo ay ku saxiixan yihiin ugu yaraan 20-xubnood, 24-saac ka hor intaan warbixinta Gudiga la soo jeedin”. Waxaa loo qoray sida kor ku xusan oo Goluhu ansixiyey kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

- 3) Wixii soo jeedin wax-ka-bedelid ah ee ku saabsan Hindise Sharciyeed la hor keenay Golaha Shacabka, waa in loo qeybiyaa Golaha iyadoo qoraal ah. Haddiii xubinihii soo bandhigay ka noqdaan wax ka beddelkii ay soo jeediyeen, xubin kasta oo kale ayaa soo jeedin karta isla wax-ka-beddelkii oo uu ka noqday soo jeediyihi hore.¹⁴⁶
- 4) Haddiii Guddoonka Golaha Shacabka uu u arko wax-ka-bedelid Hindise Sharciyeed mid aan sharciga waafaqsaneyn, waa in lagu celiyaa xubnihii soo bandhigay.¹⁴⁷
- 5) Haddiii Toban (10) Xildhibaan isla soo bandhigeen soo jeedin wax-ka bedelid Hindise Sharciyeed, Guddoonka ayaa tilmaamayo xubinta soo jeedin doonta wax-ka-bedelidaas.¹⁴⁸
- 6) Gebagebada warbixinta Gudiga oo lagu daro waxka beddalada la qaatay, waa in dib loogu celiyo Gudiga ku shaqada leh.¹⁴⁹
- 7) Gudigu waxay hubiyaan in waxka beddaladaas sidii ay ahayd loogu daray, mana sameynayo waxka beddal cusub ama dood, haddiii aysan wax ka dhimaneyn ama ka hor imaaneyn qodobbo Dastuurka ama shuruucda kale ee dalka.
- 8) Gudigu haddiii ay arkaan in Hindise-Sharciyeedku ama qodobbo ka mid ahi ka hor imaanayo Dastuurka ama shuruucda kale ee dalka, waxay dib ugu soo celinayaan Golaha.

¹⁴⁶Faqrada 3aad ee “Hubinta & Ansixinta Hindise Sharciyeed” waxaa laga soo raray oo ay horey ugu qomeyd “wax-ka-baddelida Hindise-Sharciyeedka ee Xilliga warbixinta Gudiga” waxay markii hore u qomayd “Wixii soojeedin wax-ka-baddelid ah eek u saabsan hindise sharciyeed la horkeenay Golaha Shacabka. Goluhu ansixiyey kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013

¹⁴⁷Faqrada 4aad ee “Hubinta & Ansixinta Hindise Sharciyeed” waxaa laga soo raray oo ay horey ugu qomeyd “wax-ka-baddelida Hindise-Sharciyeedka ee Xilliga warbixinta Gudiga” waxay markii hore u qomayd “Haddiii Guddoonka GolahaShacabku uu u arko wax-ka-bedeled hindise sharciyeed mid aan sharciga waafaqsaneyn waa in lagu celiyaa xubintii soo bandhigtay” waxaa loo badeley sida kor ku xusan oo Goluhu ansixiyey kalfadhiga 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013.

¹⁴⁸Faqrada 5aad ee “Hubinta & Ansixinta Hindise Sharciyeed” waxaa laga soo raray oo ay horey ugu qomeyd “wax-ka-baddelida Hindise-Sharciyeedka ee Xilliga warbixinta Gudiga” waxay markii hore u qomayd “Haddiii dhowr xubnood isla bandhigaan soojeedin wax ka badelid hindise sharciyeed, Guddoonka ayaa tilmaamaya xubinta soojeedin doontawax-ka-badel noocaas ah” waxaa loo qoray sida kor ku xusan oo Goluhu ansixiyey kalfadhiga 3aad kulankiisa 19aad ee 23/10/2013.

¹⁴⁹Faqrada 6aad ee “Hubinta & Ansixinta Hindise Sharciyeed” waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogo laaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21 ee 3da Nofeember 2018.

- 9) Marka Gudigu hubiyo in Hindise-Sharciyeedku saxan yahay, waa in loo muddeeyaa akhrinta seddaxaad.¹⁵⁰
- 10)Ka hor akhrinta seddaxaad, xubnaha waa in loo qaybiyaa nuqulka Hindise-Sharciyeedka ugu yaraan laba maalin.¹⁵¹

Qod. 91aad

Hindise Sharciyeed Sugaya Saxiixa Madaxweynaha.

- 1) Hindise Sharciyeed wuxuu sharci noqonaaya marka uu maro habraaca sharci dejinta ee ku xusan Dastuurka Qod 85 iyo Xeerhoosaadka kadibna uu saxiixo Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka ee Soomaaliya, laguna soo saaro faafinta rasmiga ee Dawladda.
- 2) Sida ku cad Qod. 81^{aad} (4), ee Dastuurka KMG ah, Golaha Shacabka oo kaliya ayaa Madaxweynaha JFS, u diri kara sharci qabyo ah si uu u saxiixo loona faafiyo.¹⁵²
- 3) Madaxweynuhu; waa inuu muddo aan ka badneyn soddon (30) maalmood oo maalmo shaqo ah ku saxiixaa ama dib ugu soo celiyaa Golaha, isagoo soo raacinaya sababta soo celinta hindise sharciyeed soo maray Golaha Shacabka oo sugaya saxiixiisa.¹⁵³
- 4) Haddiisii mudada 30-cisho ku filnaan weydo, Madaxweynuhu wuxuu codsan karaa muddo kordhin aan ka badneyn Soddon (30)-cisho, ka hor intaysan ka dhamaan.¹⁵⁴
- 5) Hindise sharciyeed kasta oo Golaha Shacabku u dirayo madaxweynaha JFS si uu u saxiixo, Goluhu waa inuu xaqiijiyaa inuu yahay nuqulka saxda ah ee Golaha.¹⁵⁵

¹⁵⁰Faqrada 7aad ee “Hubinta & Ansixinta Hindise Sharciyeed” waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21 ee 3da Nofeember 2018.

¹⁵¹Faqrada 8aad ee “Hubinta & Ansixinta Hindise Sharciyeed” waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21 ee 3da Nofeember 2018.

¹⁵²Faqrada 2aad ee “Hindise Sharciyeed Sugaya Saxiixa Madaxweynaha” waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21 ee 3da Nofeember 2018.

¹⁵³Faqrada 3aad ee “Hindise Sharciyeed Sugaya Saxiixa Madaxweynaha” waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21 ee 3da Nofeember 2018.

¹⁵⁴Faqrada 4aad ee “Hindise Sharciyeed Sugaya Saxiixa Madaxweynaha” waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21 ee 3da Nofeember 2018.

¹⁵⁵Faqrada 5aad ee “Hindise Sharciyeed Sugaya Saxiixa Madaxweynaha” waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21 ee 3da Nofeember 2018.

Qod. 92aad:

Hindise Sharciyeedka La Diiday.

- 1) Sida ku cad Qod. 81^{aad} (2), ee Dastuurka KMG ah, Golaha Shacabka oo kaliya ayaa xaq u leh awoodda diidmada sharci qabyo ah”.
- 2) Haddiii Golaha Shacabka diido hindise-sharciyeed, hindise haasi laguma soo celinkaro muddo 30 malmood laga bilaabo maalinta hindisaha la diiday, sida ku xusan Qod.68 (4) ee Dastuurka.¹⁵⁶

Qod. 93aad:

Faafinta & Xafidaadda Sharciyada.

Kaydka sharciyada Dawladda iyo baafintooda waxaa mas’uul ka ah Xoghayeyaasha Labada Aqal iyo Garyaqaanka Guud ee Jamhuuriyadda Federaalka oo faafinta rasmiga ah ku samaynaya, sida ku cad Qod. 84^{aad} ee Dastuurka.

Qod. 94aad:

Dhaqan-Gelidda Sharciyada.

Sida ku cad Qod. 85^{aad} ee Dastuurka, hindise sharci qabyo ah wuxuu dhaqan-gelayaa kaddib marka uu maro habraaca sharci-dejinta, Madaxweynaha Jamhuuriyadduna saxiixo, laguna soo saaro Faafinta Rasmiga.

Qod. 95aad:

Durid Sharci.

- 1) Sharci maray habraaca ansixinta sharciyada iyo dhaqan-gelintiisa, si waafaqsan Qod. 86^{aad} ee Dastuurka, waxaa lagu duri karaa oo keliya marka uu ka soo horjeedo Shareecada Islaamka iyo Dastuurka.

¹⁵⁶Faqardda 2aad ee “Hindise Sharciyeed la diiday” waa cusub tahay. Goluhu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21 ee 3da Nofeember 2018.

- 2) Sharci maray habraaca ansixinta sharciyada, si waafaqsan, sida ku xusan Cutubka 6^{aad} ee Dastuurka iyo xeerka Golaha, waxaa duri kara:
 - a) Saddex meelood (1/3) xubnaha Golaha.
 - b) Wasiirrada Federaalka.
 - c) Toban kun (10,000) iyo in ka badan oo cod bixiyayaal ah oo diiwan-gashan.
- 3) Durid sharci ee waafaqsan faqaradda 1^{aad} & 2^{aad} ee qodobkaan, waxaa la horgeyn karaa go'aanna ka gaari karta Maxkamadda Dastuurka ah oo keliya
- 4) Haddiii Maxkamadda Dastuurku ay jebiso duriddii sharciga, kharajka ku baxay waxaa bixinaaya dhinacii hindisaha duridda Maxkamadda Dastuurka hor-geeyay.

Qod. 96aad:

Dib U Eegista & Ka Warbixinta Qoraalada Sharciyada Qabyada Ah.

Marka sharci qabyo ah Golaha Shacabku usoo gudbiyo Gudi, Gudigaasi waa inuu dib u eegis ugu sameeyaa sharcigaa qabyada ah, sida soo socota:

- 1) Gudigu waa inuu casuumaa cidda soo gudbisay sharciga qabyada ah, si uu ugu sharraxo uguna jawaabo su'aalaha ay ka qabaan.
- 2) Haddiii cidda keentay sharciga qabyada ah aysan ahayn wasaarad, Gudigu waa inuu marti-qaadaa wasiirka sharciga shaqada ku leh ama hay'adaha ay arrintu khuseyso si ay uga dhiibtaan fikirkooda.
- 3) Gudigu waxaa uu yeelan karaa kulamo uu dhageysigooda ka soo qayb galiyo dadweyne isugu jira khubaro, ururada dadweynaha, dad wakiil ka ah bulshada rayidka ah iyo shakhsiyaadkii kale ee keeni kara warbixino la xiriira sharcigaa qabyada ah.

- 4) Kadib marka uu dhageysto xogta saraakiisha Dawaladda iyo marqaatiyaasha kale, Gudigu waa inuu u dib u eegis ugu sameyaa sharcigaas qabyada ah qodob qodob.
- 5) Marka Gudigu gaba-gabeeyo dib u eegistiisa qodob-qodobka ah, uuna go'aamiyo isbeddello lagu samaynayo sharciga qabyada ah ee loo soo gudbiyay, waa inuu wargeliyo Wasiirka shaqada ku leh ama ha'yadaha ay arrintu khuseyso, uuna raadiyo fikirkooda ku aadan isbadallada lagu sameeyey sharciga qabayada ah.
- 6) Kadib marka Gudigu gaba-gabeeyo shaqada ku xusan faqrada kore (1-5), waxaa Gudigu war-bixinta oo qoran u gudbinayaa Golaha Shacabka, ayadoo ay la socoto wixii la badalay ama haddii aan wax laga baddelin. Golaha Shacabka dhexdiisa, warbixinta waxaa xoojiya hadal ahaan Guddoomiyaha Gudiga ama xubin kamid ah Gudiga oo uu asagu u xilsaarto.
- 7) Warbixinta ku saabsan sharciga qabyada ah, waa in lagu soo bandhigo isbadallo cayiman oo sabab loo yeelayo, kuwaasoo Golaha Shacabka uu go'aan uga gaaro kulankiisa xilliga warbixinta.
- 8) Gudigu waxaa uu xaq u leeyahay inuu u soo jeediyo Golaha, diidmada sharci qabyo ah, asagoo soo bandhigaya cadaymo la xiriira sababta uu u diidayo.
- 9) Xoghayaha Gudiga waa inuu ku wargaliyaa Wasiirka shaqada ku leh ama ha'yadaha arrintu khuseyso, waqtiga laga doodayo, sharciga qabyada ah ee uu Golaha Shacabka u soo gudbiyey.

Qod. 97aad:

Nidaamka Isu Gudbinta Hindise-Sharciyeedyada Ee Labada Aqal.¹⁵⁷

Marka labada aqal isu gudbinayaan Hindise-Sharciyeedyo, waxaa la marayaa habkaan.

- 1) Goluhu wuxuu raacaya isla habraaca seddex jeer akhrinta Hindise-Sharciyeedka ee ku qoran Xeer-Hoosaadka.

¹⁵⁷"Nidaamka Isu Gudbinta Hindise Sharciyeedyada ee Labad Aqal" waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogoaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

- 2) Marka mid ka mid ah labada Aqal uu waxka beddal ku sameeyo Hindise-Sharciyeed kasoo gaaray aqal kale, waa in seddax (3) maalin shaqo gudahood dib loogu celiyo aqalka uu ka soo bilowday nuqulka waxka beddalka oo uu saxiixay xoghayaha guud, Guddoomiyuhuna ku waafaqay.
- 3) Waxka beddalka Hindise-Sharciyeedka kasoo billawday aqal kale, waa in loogu qaybiyaa xubnaha aqalka loo soo diray, seddax (3) maalin shaqo gudahood marka la keeno, waana in looga dooda kulanka guud ee Golaha.
- 4) Ka doodista waxka beddalka Hindise-Sharciyeedka kasoo billawday aqal kale, waa inuu ku billawdaa qaab Soo-jeedin (Motion) ah.
- 5) Waxka beddal kasta oo lagu sameeyey Hindise-Sharciyeed ka yimid aqal kale, waxaa akhrinaya Gudiga ay khuseyso, markaas ka dib ayaa Goluhu aqbalayaa ama diidayaa.
- 6) Hindise sharciyeed kasta oo loo gudbiyey aqal kale, waa in la xaqiijiyaa in nuqulka gaaray aqalka loo diray yahay nuqulka saxda ah.

Qod. 98aad:

Hindise-Sharciyeed Loo Gudbinayo Aqalka Sare.¹⁵⁸

Hindise Sharciyeed ka baxaya Golaha Shacabka oo loo gudbinayo Aqalka Sare ee BFS, waxaa loo marayaa habraaca ku xusan Qod. 82^{aad} ee Dastuurka.

Qod. 99aad:

Hindise Sharciyeed Ka Yimid Aqalka Sare.¹⁵⁹

Hindise Sharciyeed loo soo gudbinayo Golaha Shacabka oo ka yimid Aqalka Sare, ee BFS, waxaa loo marayaa habraaca ku xusan Qod. 83^{aad} ee Dastuurka.

¹⁵⁸“Hindise Sharciyeed Loo Gudbinayo Aqalka Sare” waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

¹⁵⁹“Hindise Sharciyeed ka Yimid Aqalka Sare” waa qodob cusub. waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

CUTUBKA-X

HABRAACA MIISAANIYADDA

Qod. 100aad:

Hab-raaca Loo Ansaxiyo Miisaaniyadda Federaalka.

- 1) Xukuumadu waxay u soo gudbineysaa Golaha, qabyo qoraalka Miisaaniyadda Federaalka ee sanadka soo socda ugu dambeyn bisha Oktoobar 15-keeda ee sanad walba.
- 2) Xukuumadu waxay soo gudbineysaa faafaahin qoraal ah iyo qoraallada kale ee la-xariira qabyo qoraalka Miisaaniyadda Federaalka sida uu sharcigu farayo.¹⁶⁰
- 3) Guddoomiyaha wuxuu u gudbinayaa xubnaha, qabyo qoraalka miisaaniyadda, qoraal faafaahinaya iyo wixii qoraallo kale ah ee la xariira, sida uu farayo sharciga iyo ogeysiinta furitaanka fadhiga lagu soo bandhigi doono.¹⁶¹
- 4) Warbixinta ku Saabsan Miisaaniyadda iyo qabyo-qoraalka Miisaaniyadda ayuu Wasiirka Maaliyadda ka hor akhriinayaa fadhiga Golaha. Mana looga doodayo fadhigaas.
- 5) Gudi kasta ama xubno aan ka yareen toban (10)-Xildhibaan, ayaa Gudiga Miisaaniyadda iyo Maaliyadda u soo bandhigi karo soo jeedin wax ka baddel.
- 6) Wax ka badalka waxaa lagu soo gudbinayaa qoraal uu la socdo faahfaahinta sababta keentay soo jeedinta wax ka badelka.
- 7) Soo-jeediyayaasha wax ka badalka waa in ay is barbar dhigaan dhakhliga iyo kharashka Miisaaniyadda.

¹⁶⁰Faqrada 2aad ee “Habraaca loo Ansaxiyo Miisaaniyadda Federaalka” waxay u qornayd “Sidoo kale xukuumaddu waxay la soo gudbinaysaa qabyo qoraalka miisaaniyadda federaalka faahfaahin qoraal ah iyo qoraallada kale ee la xariira qabyo qoraalka miisaaniyaddasida uu sharcigu qabo”. Waxaa loo badalay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

¹⁶¹Faqrada 3aad ee “Habraaca Loo Ansaxiyo Miisaaniyadda Federaalka” waxay u qornayd “Guddoomiyaha wuxuu u gudbinayaa xubnaha qabyo qoraalka Miisaaniyadda, qoraal faafaahinaya miisaaniyadda iyo wixii qoraallo kale ah ee la xariira, sida uu farayo sharciga iyo ogeysiinta furitaanka fadhiga lagu soo bandhigi doono qabyo qoraalka miisaaniyadda federaalka & qoraalka faahfaahinayaba” waxaa loo badalay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

- 8) Labaatan (20)-cisho gudahood soo bandhigida qabyo qoraalka Miisaaniyadda ee uu sameynayo wasiirka Maaliyaddu, Gudiga Maaliyadda iyo Miisaaniyadda waxaa uu mowqif ka qaadanayaa dhamaan qoraallada la hor-keenay Golaha, ee saameynaya wax ka badalkiisa, ka dibna diyaarinayaa warbixin uu u dirayo Gudoomiyaha si uu u tixgaliyo.
- 9) Gudiga Miisaaniyadda iyo Maaliyadda wuxuu qaban karaa dhageysi dadweyne ee Miisaaniyadda, ka hor inta uusan gabagabeyn warbixintiisa ku saabsan sharciga qabyoqoraalka miisaaniyada Federaalka.
- 10) Soddon (30)-cisho gudahood, soo jeedinta Wasiirka Maaliyadda kadib, Goluhu wuxuu ka doodayaa warbixinta Gudiga Maaliyadda ee ku saabsan Miisaaniyad sanadeedka. Xukuumaddu waxay go'aan ka qaadanaysaa dhammaan wax ka bedelada Goluhu soo jeediyay, ka dibna waafajinaysaa qabyo-qoraal Miisaaniyadeedka ay soo gudbisay oo isbedel lagu sameeyay, soona hordhigaysaa Toban & Shan (15)-casha gudahood.
- 11) Qabyo-qoraalka Miisaaniyadda Federaalka ee wax ka badalka lagu sameeyey wuxuu noqonayaa nuqulka cusub ee Miisaaniyadda, kaas oo xukuumaddu ay ku soo dartay wax ka-badalka ay ogoshahay, iyo kan ay u aragto lagama maarmaan. Xukuumadda ayaa soo bandhigeysa warbixin faahfaahsan oo ay ku cadeyneyso qaabka ay u tixgalisay wax ka-badalkii Goluhu soo jeediyay, iyo wax ka badalka dheeraadka ah ee ay ku sameysay qabyo-qoraalka miisaaniyadda.
- 12) Gudiga Miisaaniyadda iyo Maaliyadda ee Goluhu, waxuu mowqif ka qaadanayaa qabyo qoraalka Miisaaniyadda ee wax ka badalka lagu sameeyey, ka dibna warbixintiisa u soo gudbinayaa muddo aan ka badneyn todoba (7) maalmood, kadib marka uu helo qabyo-qoraalka wax ka-badalka lagu sameeyey ee miisaaniyada.
- 13) Golaha ayaa ka doodaya kadibna u codeynaya qabyoqoraalka Miisaaniyadda Federaalka ee wax ka-badalka lagu sameeyey.
- 14) Haddii qabyo-qoraalka miisaaniyadda federaalka la ansixin waayo, Goluhu wuxuu xukuumadda u qabanayaa inay muddo soddon (30) casho gudohood ah, ku soo gudbiso qabyo qoraal miisaaniyadeed cusub.

15) Akhrinta koowaad ee qabyo qoraalka Miisaaniyadda ka dib, Gudiyada goluhu waxay dib uu eegis ku sameyanayaan miisaaniyad sanadeedka hay'adaha dawladda ee ay korjoogteynta shaqo ku leeyihiin, iyadoo isu qiimaynaya miisaaniyadda iyo howlaha shaqo ee hay'adda u yaal sanadkaas, waxayna talo bixintooda ku soo celinayaan Gudiga Maaliyadda ee Golaha Shacabka.¹⁶²

Qod. 101aad:

Hab-raaca Lagu Ansixinayo Kabid Miisaaniyadeedka Federaalka & Wax Ka Badalka Miisaaniyadda Federaalka

- 1) Dowladu waxaa aay soo jeedin kartaa Kabid miisaaniyadeedka Federaalka marka sanad miisaaniyadeedka lagu jiro uu dhexda marayo.
- 2) Qabyo qoraalka Kabid miisaaniyadeedka federaalka waxaa la galinayaa ajendaha fadhiga Golaha, haddiii 10-malmood fadhigaasi ka hore loo sii qeybiyay xubnaha.
- 3) Qodobbada ku saabsan wax ka badalka qabyo qoraalka Miisaaniyadda, ayaa loo isitmaalayaa hogaaminta waxka badalka qabyo qoraalka kabid miisaaniyadeedka meesha ay iskaga midka yihiin marka laga reebo waqtiyenta xadideysa soo jeedinta waxka badalka.
- 4) Wax ka badal waxaa la soo jeedin karaa kama dambeyn sadax malmood ka hor maalinka fadhiga Golaha.¹⁶³

¹⁶² Faqrada 15aad ee "Hab-raaca loo Ansixiyayo Miisaaniyadda Federaalka" waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

¹⁶³ Faqrada 4aad ee "Hab-raaca Loo Ansixinayo Kabid & Wax ka badalka Miisaaniyadda JFS" waxaa lagasoo gooyey faqrada 3aad ee isla qodobkaan waxna lagama badelin. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

Qod. 102aad:

Habraaca Loo Ansixinayo Warbixinta Xisaab Xir-Sanadeedka Kusaaban Miisaaniyadda Federaalka.

- 1) Iyadoo uu caawinayo xisaabiyaha guud, Xukuumaddu waxay soo diyaarineysaa warbixinta xisaabxir sanadeedka Miisaaniyadda federaalka ee sanadkii la soo dhaafay. Warbixinta waxaa la hor geynayaa Golaha si uu uga doodo, una ansixyo ugu dambeyn 30-Juun ee sanadka xiga.¹⁶⁴
- 2) Guddoomiyaha wuxuu u gudbinayaa warbixinta xisaab xirka, Gudiga Maaliyadda iyo xubnaha 15-maalmood ka hor inta uusan Goluhu ka doodin.
- 3) Dooda ku saabsan warbixinta xisaab xirka waxaa loo kala qeybin karaa mid ku saabsan warbixinta guud iyo mid ku saabsan qeybo ka mid ah Miisaaniyadda.
- 4) Marka la gabagabeeyo dooda warbixinta xisaab xirka, Goluhu wuxuu u codeynayaa warbixinta guud ahaan.¹⁶⁵

Qod. 103aad:

Madaxbannaanidda Qoondada Miisaaniyadeed ee Golaha Shacabka¹⁶⁶

Mas'uuliyadda Golaha Shacabka waxaa ka mid ah sharci-dejinta, korjoogteynta, la-xisaabtanka iyo u kuur-gelidda Hay'adaha Dowladda Federaalka, haddaba:

¹⁶⁴ Faqrada 1aad ee "Habraaca Loo Ansixinayo Warbixinta Xisaab Xir Sanadeedka Kusaaban Miisaaniyadda Federaalka" waxay u qornayd "Iyadoo uu caawinayo xisaabiyaha guud, Xukuumaddu waxaa ay soo diyaarineysaa warbixinta xisaabxir sanadeedka Miisaaniyadda federaalka ee sanadkii la soo dhaafay. Warbixinta waxaa la hor geynayaa si uu uga doodo, una ansixyo ugu dambeyn 30-Maarsi ee sanadka xiga". Waxaa loo badelay sida kor ku xusan Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.

¹⁶⁵ Faqrada 4aad ee "Habraaca Loo Ansixinayo Warbixinta Xisaab Xir Sanadeedka Kusaaban Miisaaniyadda Federaalka" waxaa laga soo gooyey Faqrada 3aad ee isla qodobkaan waxna lagama badelin. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad kulankiisa 21aad ee 3/11/2018

¹⁶⁶ Qodobka "Madaxbannaanida Qoondada Miisaaniyadeed ee Golaha Shacabka" waa cusub yahay. waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

- 1) Sida ku xusan Dastuurka Qod.70^{aad} (5) xuquuqda iyo Gunnooyinka Xildhibaanada Golaha Shacabka waxaa lagu qoondeeyay miisaaniyadda Qaranka lagana bixinayo Khasnadda Dhexe, iyadoo ka madaxbannaan Xukuumadda.
- 2) Golaha Shacabku si uu u guto waajibaadkiisa Dastuuriga ah, Wasaaradda Maaliyaddu waa in ay ku damaanad-qaadaa Xeerka Miisaaniyadda, madaxbannaanida miisaaniyadeed ee Golaha Shacabka.
- 3) Madaxbannaanida miisaaniyadeed iyo dhaqangelinta Qod.70^{aad} (5), ee Dastuurka, Gudiga Miisaaniyadda iyo Maaliyadda ee Golaha Shacabka marka loo gudbiyo qabyo-qoraalka miisaaniyadda waa in uu hubiyaa inuu buuxiyo shuruudaha soo socda:
 - a) Waa in ay ku caddahay qeybta dakhliga miisaaniyadda qaranka ee ay ka imaaneyso miisaaniyadda Golaha Shacabka, si loo fuliyo faritaanka Qod. 70^{aad} (5) ee Dastuurka.
 - b) Waa in ay ku caddahay, in wasaaradda maaliyaddu qoondada miisaaniyadda bil walba toos ugu dhacayso koontada Golaha Shacabka.
- 4) Goluhu, hadii ay timaado xaalad ku xad-gudub Xeerka Miisaaniyadda ee Goluhu ansixiyey, wuxuu qaadayaa talaabooyinka soo socda;
 - a) Xoghayaha Guud, haddii Wasaaradda Maaliyaddu fulin weydo arrimaha ku cad; Faqradiisa 3^{aad} (b), wuxuu qoraal u qorayaa Guddoomiyaha Golaha Shacabka & Gudiga Maaliyadda, in lagu xad-gudbay hannaankii ku qeexnaa Xeerka Miisaaniyadda ee xaqiijinta madaxbannaanida miisaaniyadeed ee Golaha.
 - b) Guddoomiyaha Goluhu wuxuu isugu yeerayaa Wasiirka Maaliyadda iyo Gudiga Golaha Shacabka ugu xilsaaran Maaliyadda todoba (7) maalin shaqo gudahood
 - c) Gudiga Miisaaniyadda iyo Maaliyaddu waxay jawaab celin ku saabsan sababeynta ku xad-gudubka Xeerka Miisaaniyadda Golaha ka dhegeysanayaan Wasiirka Maaliyadda.

- d) Hadii sababeynta wasiirku noqoto mid maangal ah oo ka tarjumeysa xaaladda miisaaniyadeed ee Qaranka, waxay Gudigu warbixin qoraal ah u soo gudbinayaan Guddoomiyaha Golaha Shacabka oo ay ku caddahay jawaab celinta wasaaradda oo ay ku xaqiijineyso fulinta faq. 3^{aad} (b) ee bisha xigta.
- e) Hadii Wasiirka Maaliyaddu u hoggaansami waayo u yeeridda, waxaa la raacayaa Hannaanka ku cad Xeerhoosaadka ee Su'aal-wadareedka faq.7^{aad}, si loogu diro digniin iyo canaan.
- f) Hadii ay sii socoto u hoggaansanaan la'aanta Wasiirka, waxaa waajib ku ah Gudiga ugu xilsaaran Golaha Shacabka arrimaha miisaaniyada iyo maaliyaddu, in ay Golaha soo hordhigaan Mooshin dib u eegis xilkiisa si waafaqsan Qod. 69^{aad} (2) (c) ee Dastuurka.
- g) Haddii ay Wasaaradu fulin weydo madaxbanaanida Qoondada Xeerka Miisaaniyadda ee ku aaddan Faqrada. 3aad (b) ee sare ku xusan, waxaa la raacayaa habraaca ku qeexan xarfaha (e & f) ee faqradaan.

Qod. 104aad

Habraaca Ansixinta Miisaaniyad Sanadeedka Golaha Shacabka.

- 1) Waxaa jiri doona Gudiga Adeega Golaha, sida waafaqsan Qod. 111 (d) ee Dastuurka, oo u xilsaaran soo diyaarinta qiyaasta miisaaniyad sanadeedka Golaha Shacabka
- 2) Qiyaasta waxaa loo gudbinayaa Golaha Shacabka si uu uga doodo una ansixiyo. Gudiga ayaa u xilsaaran gacan ku heynta howlaha maaliyadda ee Golaha.
- 3) Si uu u diyaariyo Qiyaasta Miisaaniyadda

- a) Xoghaya Guud ee wuxuu u gudbinayaa Gudiga Adeegga ku tala-gal miisaaniyad sanadeedka la xariirta; Gunnooyinka xubnaha iyo mushaaraadka shaqaalaha Golaha, ku tala galka kharashaadka Gudiyada, Howlaha Golaha, qalabka iyo dayactirka Golaha.
- b) Gudiga Joogtada ah ayaa ansixinaya qiyaasta loogu tala galey Gudiyada inta aanan loo gudbin Gudiga Adeegga Golaha.
- 4) Inta laga dhisayo Gudiga Adeega Golaha, Gudiga Joogtada ayaa howsha qabanaya.

CUTUBKA-XI

QODOBO GUUD:

Qod. 105aad:

Guddiyadda Madaxbannaan.

- 1) Sida ku cad Qod. 69^{aad} iyo Qod.112^{aad} ee Dastuurka, haddiii Ra'isul-Wasaaraha ama wasiirka ay khuseyso soo jeediyo magacyada Gudiyada madaxbannaan (independent commissions), Guddoomiyuhu wuxuu ku wargelinayaa Golaha magacyada Gudiyada la soo jeediyey. Guddoomiyuhu wuxuuna Soddon (30)-cisho gudahood, oo ka bilaabata taariikhda soo jeedintu soo gaartay Golaha ku soo qaban-qaabinayaa fadhiga looga doodayo, oo laguna ansixinayo ama lagu diidayo magacyadaas
- 2) Ansixinta kadib, magacyada waxaa loo gudbinayaa Madaxweynaha jamhuuriyada Soomaaliya sii uu xeer uga soo saaro.
- 3) Goluhu wuxuu u yeeri karaa Guddoomiyayaasha Gudiyada madaxa banaan iyo xafiisyada. Golaha Shacabku wuxuu awood u leeyahay in uu dib u eegis ku sameeyo xilka mas'uul kasta oo jawaab celin sameyn waaya marka uu Goluhu u yeero.
- 4) Warbixinta Gudiyada madaxa banaan waxaa hagaya sharciyada dhisaya Gudiyadaas.

- 5) Gudiyada Golaha Shacabku wuxay mas’uul ka yahiin dib u eegista warbixinada Gudiyada Madaxbannaan waqti kasta, kuwaasoo warbixintooda u gudbinayo Golaha Shacabka.
- 6) Ugu yaraan sanadkiiba mar, Gudiyada Madaxbannaan waa in ay warbixinta howlhooda qoraal iyo bandhigis oraah ahba ugu soo gudbiyaan Golaha Shacabka.

Qod. 106aad:

Gudiyada Wadajirka Ah.¹⁶⁷

Dhismaha & hagidda Gudiyada wadajirka ah ee labada Gole ee Baarlamaanka, waxaa loo marayaa sida ku cad Qod. 62aad, Qod. 81^{aad} (3) & Qod. 83^{aad} (7) ee Dastuurka.

Qod. 107aad:

Dhismaha Gudiga Wadajirka Ah Ee Waxka Baddelka Dastuurka.¹⁶⁸

Sida ku cad Qod. 133aad (2), xarafka (a), Aqal kasta oo Baarlamaanka JFS, ka tirsan wuxuu dooranayaa Shan (5) ka mid ah xubnihiisa inay ka mid noqdaan Gudiga la socodka & dib u eegista Dastuurka.

Qod. 108aad:

Curinta Waxka Beddalka Dastuurka.¹⁶⁹

Curinta wax ka baddelka Dastuurka KMG, ee JFS, Golayaasha Baarlamaanku waxay u marayaan habraaca ku xusan Cutubka 15^{aad} ee Dastuurka KMG, Qod. 132^{aad}.

¹⁶⁷ “Gudiyada Wadajirka ah” waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

¹⁶⁸ “Dhismaha Gudiga wadajirka ah ee Wax-ka-badelka Dastuurka” waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

¹⁶⁹ “Curinta Waxkabelka Dastuurka”. Waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

Qod. 109aad:

Howlaha Gudiga Wadajirka Ah Ee Wax Ka Baddelka Dastuurka.¹⁷⁰

Howlaha Gudiga wadajirka ah ee waxka baddelka Dastuurka KMG, waxaa la waafaqayaa habraaca ku xusan Qod.132^{aad} ee Dastuurka.

Qod. 110aad:

Ansixinta Heshiisyada Caalamiga Ah.¹⁷¹

- 1) Heshiis Caalami ah waa heshiis qoraal ah oo u dhaxeeya wadamada iyo hay'adaha caalamiga laguna maamulo shuruucda caalamiga ah. Heshiisyada laba geesoodka ahi kuma jiraan arrimaha looga hadlayo Qodobkaan.
- 2) Heshiis kasta oo caalami ah waa in lagu soo tarjumaa luqadda Soomaaliga isla markaasna lagu soo lifaaqaa nuqulka asalka ah, intaan Golaha Shacabka la hor-keenin
- 3) Golaha Wasiirada waa in ay u soo gudbiyaan Golaha Shacabka heshiisyada caalamiga ah si loo ansixiyo.
- 4) Marka heshiiska loo soo gudbiyo Golaha, waa in loo gudbiyaa Gudiga Arrimaha Dibada, isagoo cawinaad ka raadsadsanaya Gudiga ay khuseyso shaqadaasi.
- 5) Gudigu waa inuu u dersaa heshiiska faqro faqro, uuna ka diyaariyo talo-bixin ah in la ansixiyo ama la diido. Talo-bixinta waxaa ku jiri karta ka taxadarid (reservation) ku saabsan qodobo ka mid ah heshiiska. Wax-kabedel heshiiska laguma talin karo.
- 6) Gudigu waa in uu u soo gudbiyaa talo-bixintiisa Golaha. Arrinta waxaa loo mudeynaa akhrin labaad, kadib Golaha Shacabka ayaa ka doodaya talo-bixinta iyo faqrooyinka heshiiska kadibna u codaynaya in talobixinta heshiiska la ansixiyo ama la diido. Inta lagu guda jiro

¹⁷⁰ “Howlaha Gudiga wadajirka ah ee waxkabadelka Dastuurka” waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

¹⁷¹ “Ansixinta Heshiisyada Caalamiga ah” waa qodob cusub. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

akhrinta labaad talo-bixinta wax waa laga bedeli karaa balse heshiiska wax ma laga bedeli karo.

- 7) Marka talo-bixinta heshiiska la ansixiyo waa in loo gudbiyaa akhrinta sedaxaad si ansixin kama dambays ah, si looga soo saaro Qaraar.
- 8) Guddoomiyaha waa in uu ku wargeliyaa wasiirada Qaraarka Golaha Shacabka.

Qod. 111aad:

Xeer-Hoosaadka Golaha Shacabka.

- 1) Xeer-hoosaadka Golaha Shacabka waxuu dhaqan galayaa kadib ansixinta cod aqlabiyad (50%+1) ee xubnaha, ayna saxiixaan Guddoomiyaha Golaha iyo ku Xigeenadiisa.¹⁷²
- 2) Xeerhoosaadka Golaha Shacabka wuxuu leeyahay awood sharci oo Dastuuri ah sida ku cad Qod. 68^{aad} ee Dastuurka.¹⁷³

Qod. 112aad:

Waxka Baddel Xeer-Hoosaadka Golaha.

- 1) Xeer-hoosaadka waxaa wax ka badal lagu sameyn karaa, kadib markii ay mooshin soo jeediyaan ugu yaraan toban (10)-Xildhibaan, ayna ku taageeraan cod aqlabiyad ah (50%+1) tirada guud xubnaha Golaha.¹⁷⁴
- 2) Wax ka baddel laguma sameyn karo qodob ka tirsan xeerkaan iyadoo lagu xallinayo howl taagan xilligaas ama cid gaar ah loogu daneynayo.¹⁷⁵

¹⁷² Faqrada 1aad ee “Xeerhoosaadka Golaha Shacabka” waxay u qornayd “Xeer-Hoosaadka Golaha Shacabka waxuu dhaqan gelayaa ka dib ansixinta cod aqlabiyad 2/3 ee xubnaha Golahauna saxiixay Guddoomiyaha Golashaxabka”. Waxaa loo badalay sida ku xusan kor. Goluhu wuxuu ansixiyey kalfadhigii 3aad kulankiisii 19aad ee 23/10/2013

¹⁷³ Faqrada 2aad ee “Xeer-Hoosaadka Golaha Shacabka” waa Faqrada 4aad ee “XeerHoosaadka Golaha Shacabka” oo xigasho dastuurka ah lagu daray. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

¹⁷⁴ Faqrada 1aad ee “Wax-ka-badelka Xeer-Hoosaadka Golaha” waxaa laga soo wareejiyey “Xeer-Hoosaadka Golaha Shacabka”. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

¹⁷⁵ Faqrada 2aad ee “Wax-ka badelka Xeer-Hoosaadka Golaha” waa cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

Qod. 113aad:

Laalis.

- 1) Qodob kasta oo ka tirsan Xeer-hoosaadkaan ee la xiriira hawlaha ama hab-socodka fadhiyada ama Gudi ka mid ah Golahan, waxa lagu laali karaa qaraar ka soo baxa isla Golaha.
- 2) Laalis kasta oo ku saabsan qodob ka mid ah xeerhoosaadkaan, waxay ku koobnaanaysaa oo keliya ujeedada tooska ah oo laalista la ansixiyay ku beegan.
- 3) Laalista qodobada xeer hoosaadka waxaa go'aamin kara aqlabiyad sadax dalool labo (2/3) tirada guud ee xubnaha Golaha, haddii aysan ka hor imaaneyn faritaanada Dastuurka.¹⁷⁶
- 4) Natijada ka dhalaneysa Laalista xeerkaan ama qodob ka mid ah waa ineysan abuureyn dhibaato qaran ama saameyn ka baxsan howlaha khaaska ah ee Golaha Shacabka.¹⁷⁷

Qod. 114aad

Reebbanaanta Hoos u Dhigista iyo Xaddidaadda Awoodda.

Ma jiro Sharci ama xeer dhaqan oo xadidi kara ama wax u dhimi kara qodobada xeer hoosaadkan.¹⁷⁸

¹⁷⁶ faqrada 3aad ee “Laalis” waxaa laga soo wareejiyey “Xeer-Hoosaadka Golaha Shacabka”. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

¹⁷⁷ Faqrada 4aad ee “Laalis” waa Cusub tahay. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018

¹⁷⁸ “Reebbanaanta Hoos-U-Dhigista & Xaddidaadda Awoodda” waxay u qorneyd “ ma jiro heshiis ama xeer dhaqan oo xadidi kara ama wax u dhimi kara qodobada Xeer-Hoosaadkaan. Waxaa loo badelay sida kor ku xusan. Goluhu wuxuu isla ogolaaday kalfadhiga 4aad, kulanka 21aad ee 3/11/2018.